

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန

ကျောင်းသုံးစာအုပ်

မြန်မာစာ

ကောသမတန်း

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန

မြန်မာစာ

ကောဒသမတန်း

ကောသမတန်းမြန်မာစာ

ကျောင်းသုံးစာအုပ်မိတ်ဆက်

မြန်မာစာအခြေခံခိုင်မာပြီး ကျွမ်းကျင်စွာတတ်မြောက် အသုံးပြုနိုင်ရန် ဦးတည်ချက်ထားရှိပြီး အခြေခံပညာ အထက်တန်း မြန်မာစာသင်ဖို့ကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ရေးဆွဲရာတွင် လက်တွေ့ဘဝ၌ ပိုမိုအကျိုး ဖြစ်ထွန်းစေမည့် ဘာသာစကားစွမ်းရည်လေးရပ်ဖြစ်သည့် အပြောစွမ်းရည်၊ အနာအကြားစွမ်းရည်၊ အဖတ် အရွတ်စွမ်းရည်၊ အရေးအသားစွမ်းရည် တိုးတက်လာစေရေးကို မဏ္ဍိုင်ပြု၍ ရေးဆွဲထားပါသည်။ ကျောင်းသုံး စာအုပ်ကို အသုံးပြုရာတွင် မြန်မာစာ မြန်မာဘာသာစကားဆိုင်ရာ အသိပညာများ၊ ကျွမ်းကျင်မှုများ ဖွံ့ဖြိုး လာစေရန်အတွက် ဆရာ၏လမ်းညွှန်မှုဖြင့် တစ်ဦးချင်းလေ့ကျင့်ခြင်း၊ အဖွဲ့လိုက်လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ခြင်း တို့ဖြင့် သင်ယူမည်။ မြန်မာစာ မြန်မာဘာသာစကားကို လေ့လာသင်ယူရာတွင်ဖြစ်စေ၊ လက်တွေ့အသုံးပြုရာတွင် ဖြစ်စေ ကြုံတွေ့ရသည့် အခက်အခဲများ၊ ပြဿနာများကိုလည်း မြေရှင်းတတ်စေရန်၊ စဉ်းစားတွေးခေါ် ဖန်တီး တတ်စေရန် လေ့ကျင့်သင်ယူမည်။ အချို့စာသင်ချိန်များတွင် တစ်ဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အဖွဲ့လိုက်ဖြစ်စေ လက်တွေ့ လုပ်ဆောင်မှုများဖြင့် လေ့လာသင်ယူကြမည်ဖြစ်သည်။

သင်ယူရမည့်အကြောင်းအရာ

ဤကောသမတန်း မြန်မာစာကျောင်းသုံးစာအုပ်တွင် အောက်ပါအကြောင်းအရာများပါဝင်သည်။

အပိုင်း -၁

အပြောသင်ခန်းစာ

အခန်း

- ၁။ စကားသံဖြစ်ပေါ်မှုနှင့် စကားသံသဘောတရား
- ၂။ အပြောအဆိုဆိုင်ရာလမ်းညွှန်ချက်
- ၃။ အပြောပုံစံအမျိုးမျိုး

အပိုင်း- ၂

အဖတ်အရွတ်သင်ခန်းစာ

- ၁။ မြန်မာစကားပြေရွေးချယ်ချက်
- ၂။ မြန်မာကဗျာရွေးချယ်ချက်
- ၃။ မြန်မာပြဇာတ်ရွေးချယ်ချက်

အပိုင်း- ၃

အရေးသင်ခန်းစာ

- ၁။ စာအရေးအသားအခြေခံ
- ၂။ စာပုံစံအမျိုးမျိုး
- ၃။ စာအရေးအသားအတတ်ပညာ

သင်ယူကြရမည့်နည်းလမ်းများ

သင်ခန်းစာအားလုံးတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်သင်ယူနိုင်ရန် အထောက်အကူပြုမည့် အရေးပါသော ၂၁ ရာစု ဘာသာစကားဆိုင်ရာကွမ်းကွပ်အဖြစ် ဆရာက လက်တွေ့သင်ကြား လေ့ကျင့်ပေးမည်။

လေ့လာမှုနယ်ပယ်များ

❖ အပြောသင်ခန်းစာကို သင်ယူရာတွင် စကားသံဖြစ်အင်္ဂါများအကြောင်းနှင့် စကားသံသဘောတရားများဖြစ်သည့် ဗျည်းသံ၊ သရသံ၊ သရသံဗျည်းသံအတွဲအစပ်၊ တက်ကျသံ၊ အသံထွက်စနစ်များအကြောင်း၊ စကားအပြောအဆိုဆိုင်ရာတွင် စကားပြောကောင်းခြင်း၊ ယဉ်ကျေးချောမွေ့ခြင်း၊ စကားအရာအင်္ဂါလေးတန်နှင့်အညီ ပြောဆိုခြင်းအကြောင်း၊ စကားပြောပုံစံငါးမျိုးတွင် စကားစမြည်ပြောခြင်း၊ ဝိုင်းဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်း၊ ကျပန်းစကားပြောခြင်း၊ စကားရည်လှခြင်း၊ ကျေးဇူးတင်စကားပြောခြင်းအကြောင်းတို့ကို လက်တွေ့ပြောဆိုလေ့ကျင့်သင်ယူမည်။

❖ အဖတ်အရွတ်သင်ခန်းစာတွင် စကားပြေရွှေ့ချယ်ချက်ကိုလေ့လာရာ၌ ရည်ရွယ်ချက် သို့မဟုတ် အာဘော်၊ အကြောင်းအရာ၊ အစီအစဉ်၊ စာရေးနည်းလေးမျိုး၊ သဒ္ဒါလင်္ကာရ အတ္ထာလင်္ကာရ ရသနှင့်အသိအမြင် ဟူသော လေ့လာမှုနယ်ပယ်ငါးရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကဗျာရွှေ့ချယ်ချက်ကို လေ့လာရာ၌ ကဗျာနှုတ်ဆိုခြင်း၊ ကဗျာနောက်ခံကို လေ့လာခြင်း၊ ကဗျာအရေးအဖွဲ့၊ သဒ္ဒါလင်္ကာရ အတ္ထာလင်္ကာရ ရသနှင့်အသိအမြင် လေ့လာခြင်းဟူသော လေ့လာမှုနယ်ပယ်ငါးရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပြဇာတ်ရွှေ့ချယ်ချက်ကို လေ့လာရာ၌ ရည်ရွယ်ချက် သို့မဟုတ် အာဘော်၊ ပြဇာတ်နောက်ခံ၊ ပြဇာတ်အင်္ဂါရပ်များ၊ ဇာတ်စကားများ၊ ရသနှင့် အသိအမြင်ဟူသော လေ့လာမှုနယ်ပယ်ငါးရပ်ကိုလည်းကောင်း လေ့လာမည်။

❖ အရေးသင်ခန်းစာတွင် မြန်မာစာအရေးအသား၏အခြေခံဖြစ်သည့် မြန်မာစာအရေးအသားစနစ်၊ ပြောဟန်နှင့်ရေးဟန် ကွဲပြားချက်၊ သဒ္ဒါအသုံးမှန်ကန်ခြင်း၊ စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံမှန်ကန်ခြင်းကို ဖော်ပြ ထားသည့် သဒ္ဒါဟူသည်၊ စာရေးသားနည်းပုံစံများဖြစ်သည့် အနှစ်ချုပ်၊ စာစီစာကုံး၊ အဆိုဆွေးနွေး၊ ဆောင်းပါး၊ စာအရေးအသားအတတ်ပညာများဖြစ်သည့် စာပိုဒ်ဖွဲ့ခြင်း၊ ဂုဏ် အလင်္ကာ ရသ၊ မြန်မာစာ ရေးသားရာတွင် သတိပြုရှောင်ရှားသင့်သည့်အပြစ်များဟူသည့် သင်ခန်းစာတို့ကို လက်တွေ့ရေးသား လေ့ကျင့်သင်ယူမည်။

လေ့လာမှုနည်းနာဂါးရပ်

❖ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း - သင်ခန်းစာများသင်ယူရာတွင် ကျောင်းသားများသည် အတန်းဖော်များနှင့် အုပ်စုဖွဲ့ပြီးအတွေးအခေါ်များ မျှဝေခြင်း၊ အဖြေများအတူရှာဖွေခြင်းတို့ကိုလုပ်ဆောင်မည်။ သာဓက အားဖြင့် - အပြောသင်ခန်းစာများပါ အပြန်အလှန်ပြောဆိုခြင်း၊ စကားဝိုင်းဆွေးနွေး ခြင်း၊ အဖတ်အရွတ် သင်ခန်းစာပါ စကားပြေ သို့မဟုတ် ကဗျာတစ်ပိုဒ်ကို အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်း၊ အသိအမြင်ဖလှယ်ခြင်း၊ အရေးသင်ခန်းစာတွင် စာအရေးအသားဆိုင်ရာများဆွေးနွေးခြင်း၊ လက်တွေ့ရေးသားထားသည်ကို အပြန်အလှန်စစ်ဆေးအကြံပေးခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်မည်။

❖ ဆက်သွယ်ပြောဆိုခြင်း - ဤမြန်မာစာကျောင်းသုံးစာအုပ်သည် စကားနှင့်စာကို အသုံးချဆက်သွယ်ရေး ကိရိယာအဖြစ် ထိထိရောက်ရောက် အသုံးပြုနိုင်ရန် ရည်မှန်းထားသည်ဖြစ်ရာ သင်ခန်းစာအားလုံးကို ပြောဆိုဆွေးနွေးခြင်း၊ ရွတ်ဖတ်ခြင်း၊ ရွတ်ဆိုခြင်း၊ နားထောင်ခြင်း၊ ရေးသားခြင်း စသည့်ဆက်သွယ်မှု များကို ကိုယ်အမူအရာများ မှန်ကန်စွာပေါင်းစပ်ဆက်သွယ်နိုင်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုများ ဖွံ့ဖြိုးလာမည်။

- ❖ လေးနက်စွာဆန်းစစ်ဝေဖန်ခြင်းနှင့် ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်း - ဖြေရှင်းရန်ရှိသည့် ဘာသာစကားဆိုင်ရာ ပြဿနာများ၊ စာအရေးအသားဆိုင်ရာပြဿနာများကို အဖြေရွာခြင်း၊ တင်ပြခြင်း၊ အမှားရှာဖွေခြင်း နှင့် ပြုပြင်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ရမည်။
- ❖ တီထွင်ဖန်တီးခြင်း - ဘာသာစကားနှင့် စာအရေးအသားကိုအသုံးပြုရာတွင် သမားရိုးကျ ပြောဆိုရေး သားသည့် အခြေအနေမှကျော်လွန်ပြီး အတွေးအခေါ်များပေါင်းစပ်ကာ ပြောဆိုရေးသားနိုင်သည့်စွမ်း ရည်များ၊ နည်းလမ်းသစ်များဖြင့် ဆက်သွယ်မှုထိရောက်စေရန် ကျောင်းသားများ ကိုယ်တိုင်တီထွင် ဖန်တီးသည့် အလေ့အထများ ရရှိစေမည်။
- ❖ နိုင်ငံသားကောင်းဖြစ်ခြင်း - လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း၊ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွင်း ဘာသာစကား စွမ်းရည် ကို မှန်ကန်ထိရောက်စွာ အသုံးပြုနိုင်ခြင်းသည် နိုင်ငံသားကောင်း ဖြစ်စေရန် အရင်းခံကုသောအချက် တစ်ရပ်ပင်ဖြစ်သည်။ မိမိ မိသားစုအတွင်း၊ ကျောင်းလူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း၊ ရပ်ရွာဒေသအဖွဲ့ အစည်းအတွင်း၊ နိုင်ငံလူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးရန်၊ အပြန်အလှန် နားလည်မှုရှိရန်၊ အသိပညာဗဟုသုတ မျှဝေဖလှယ်ရန်၊ ကူးသန်းသွားလာ ကုန်စည်ဖလှယ်ရန် အများနားလည်နိုင်သည့် ဘာသာစကားကို ကောင်းမွန်မှန်ကန်စွာ အသုံးပြုကြရသည်။ မြန်မာစာ ကျောင်းသုံးဖတ်စာကို မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းမှီတင်းနေထိုင်ကြသည့် နိုင်ငံသားတိုင်း နိုင်ငံသားကောင်း ဖြစ်ရန်လိုအပ်ချက်ဖြစ်သော မြန်မာဘာသာစကားကျွမ်းကျင်ထိရောက်၊ မှန်ကန်စွာအသုံးပြုနိုင်စေရန် မျှော်မှန်းသင်ယူရမည်ဖြစ်သည်။

အပိုင်း - ၁
အပြောသင်ခန်းစာ

အပိုင်း - ၁
အပြောသင်ခန်းစာ

အခန်း - ၁။ စကားသံဖြစ်ပေါ်မှုနှင့် စကားသံသဘောတရား

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	စကားသံဖြစ်ပေါ်မှုများ	၂
၂။	ဗျည်းသံ	၅
၃။	သရသံ	၇
၄။	ဗျည်းသံ သရသံ အတွဲအစပ်	၉
၅။	မြန်မာစကား၏ တက်ကျသံ	၁၁
၆။	မြန်မာစကားသံ အသံထွက်လမ်းညွှန်	၁၃

အခန်း - ၂။ အပြောအဆိုဆိုင်ရာလမ်းညွှန်ချက်

၁။	စကားပြောကောင်းခြင်း	၁၆
၂။	စကားအရာ အင်္ဂါလေးတန်	၁၈
၃။	ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး ချေချေငံငံ	၂၀

အခန်း - ၃။ အပြောပုံစံအမျိုးမျိုး

၁။	စကားစမြည်ပြောခြင်း	၂၃
၂။	စကားဝိုင်းဆွေးနွေးခြင်း	၂၇
၃။	ကျပန်းစကားပြောခြင်း	၃၂
၄။	စကားရည်လှခြင်း	၃၆
၅။	ကျေးဇူးတင်စကားပြောခြင်း	၄၀

နိဒါန်း

လေးရ
လာစေ
အခိုင်
အခန်း
စကားသ
တက်က
လမ်းညွ
လမ်းညွ
စကား
စကားရ
ယခင်သံ

ရာတွင်
များဖြစ်
အပြောပုံ
တို့ကို
ပြောဆိုမှု
ဖြစ်ပါသ

အပြောသ

စကားသံ
ကောင်းစွ
မှန်ကန်စွ
စကားဝိုင်း
စကားပြော
လာမည်
တတ်သည

အပိုင်း - ၁
အပြောသင်ခန်းစာ

နိဒါန်း

စကားသင်ခန်းစာ မြန်မာစာကျောင်းသုံးစာအုပ်ပါ အပြောသင်ခန်းစာသည် ဘာသာစကား စွမ်းရည် လေးရပ်အနက် စွမ်းရည်နှစ်ရပ်ဖြစ်သော အပြောစွမ်းရည်နှင့် နာကြားမှုစွမ်းရည်တို့ တိုးတက်ထက်မြက် လာစေရန် လေ့လာသင်ယူရမည့် သင်ခန်းစာဖြစ်ပါသည်။ ဤသင်ခန်းစာတွင် အခန်းသုံးခန်း ပါဝင်ပါသည်။ အခန်း ၁ စကားသံဖြစ်ပေါ်မှုနှင့်စကားသံသဘောတရား၊ အခန်း ၂ အပြောအဆိုဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်၊ အခန်း ၃ အပြောပုံစံအမျိုးမျိုးတို့ ဖြစ်ပါသည်။ အခန်း ၁ တွင် စကားသံဖြစ်အင်္ဂါများအကြောင်းနှင့် စကားသံဖြစ်ပေါ်လာရန် ယင်းတို့၏ အလုပ်လုပ်ပုံ၊ မြန်မာစကားရို့ ဗျည်းသံ၊ သရသံနှင့် ယင်းတို့တွဲစပ်ပုံ၊ တက်ကျသံအကြောင်း၊ စကားသံကို အသံထွက်အတိုင်းစာဖြင့်ဖော်ပြရာ၌ အသုံးပြုသည့် အသံထွက် လမ်းညွှန်တို့အကြောင်းကို လေ့လာရမည် ဖြစ်သည်။ အခန်း ၂ တွင် စကားပြောရာ၌ ဆောင်ရန် ရှောင်ရန် လမ်းညွှန်ချက်များကို လေ့လာရမည် ဖြစ်သည်။ အခန်း ၃ တွင် လက်တွေ့စကားပြောဆိုရာ၌ အသုံးပြုသည့် စကားပြောပုံစံအမျိုးမျိုးအနက် စကားစမြည်ပြောခြင်း၊ စကားဝိုင်းဆွေးနွေးခြင်း၊ ကျပန်းစကားပြောခြင်း၊ စကားရည်လှခြင်း၊ ကျေးဇူးတင်စကားပြောခြင်းတို့ကို လေ့လာရမည် ဖြစ်သည်။

ယခင်သိရှိပြီးသောအကြောင်းအရာများ

ယခင် စသမကန်းတွင် အပြောဆိုရာသင်ခန်းစာအဖြစ် စကားပြောခြင်း၊ ကျေးဇူးပြုခြင်း၊ စကားပြော ရာတွင် အသံထွက်မှန်ကန်ရေး၊ စကားပြောရာတွင်ဆောင်ရန်ရှောင်ရန်အချက်များ၊ ကပ်ဦးချင်းအပြောပုံစံ များဖြစ်သည့် ပုံပြင်၊ ရေစီယိုအသံလွှင့်ချက်၊ ဟောပြောချက်၊ ကျပန်းစကားပြောခြင်း၊ နှစ်ဦးအပြန်အလှန် အပြောပုံစံဖြစ်သည့် အင်တာဗျူး၊ အချီအချပြောဆိုခြင်း၊ ဝိုင်းဖွဲ့အပြောပုံစံဖြစ်သည့် စကားဝိုင်းပြောဆိုခြင်း တို့ကို လေ့လာ လေ့ကျင့် သင်ယူခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ယခင်သိရှိပြီးသော အကြောင်းအရာများကို အခြေခံ၍ ပြောဆိုမှုစွမ်းရည်ပိုမို မြင့်တက်လာစေရန် ယခုအပြောသင်ခန်းစာများကို ဆက်လက်လေ့လာ သွားရမည် ဖြစ်ပါသည်။

အပြောသင်ခန်းစာများသင်ယူပြီးလျှင် လုပ်ဆောင်နိုင်မည့်အချက်များ

စကားပြောဆိုရာတွင် လှုပ်ရှားလုပ်ဆောင်ကြရသော စကားသံဖြစ်အင်္ဂါများအကြောင်း သိရှိလာမည်။ စကားသံတွင် အဓိကကျသော ဗျည်းသံနှင့်သရသံ၊ မြန်မာစကားအတွက် အရေးပါသော တက်ကျသံတို့အကြောင်း ကောင်းစွာ သိရှိလာမည်။ စကားပြောဆိုရာတွင် ဌာန် ကန့်ကွက်မှု၊ အသံထွက် ပီသမှန်ကန်စွာ၊ တက်ကျသံ မှန်ကန်စွာ ပြောဆိုလာနိုင်မည်။ စကားပြောဆိုရာတွင် မည်သို့ပြောသင့်သည်ကို ဝေဖန်ဝိုင်းခြားတတ်လာမည်။ စကားဝိုင်းဆွေးနွေးခြင်း၊ ကျပန်းစကားပြောခြင်း၊ စကားရည်လှခြင်း၊ ကျေးဇူးတင်စကားပြောခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် စကားပြောစွမ်းရည် ထက်မြက်လာကာ မိမိတို့အတွေးအခေါ်အယူအဆ ထင်မြင်ချက်များကို ပြောဆိုတတ် လာမည်။ အခြေအနေ၊ အချိန်အခါအလိုက် ပြောသင့်ပြောအပ်သောစကားကို ယဉ်ကျေးချေခွံစွာပြောဆို တတ်သည့် နိုင်ငံသားကောင်းတစ်ယောက်ဖြစ်လာမည်။

အခန်း - ၁

စကားသံဖြစ်ပေါ်မှုနှင့် စကားသံသဘောတရား

စကားသံဖြစ်အင်္ဂါများ

လူ့နှုတ်မှထွက်၍ လူအချင်းချင်း အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်နိုင်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှိသည့် အသံကို စကားသံဟုခေါ်ပါသည်။ စကားသံသည် ပြောသူနှင့်နာသူတို့ကြား ထိရောက်သော ဆက်သွယ်ရေး ကြားခံဖြစ်သည်။ လူ့ခန္ဓာကိုယ်တွင် စကားသံကိုဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သော အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများရှိသည်။ စကားသံ ထုတ်လုပ်ရာတွင် အဆုတ်မှထွက်လာသောလေသည် ထိုအင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းအသီးသီးကိုဖြတ်ကာ စကားသံကို ဖြစ်ပေါ်လာစေပါသည်။

အဆုတ်ထဲသို့ အသက်ရှူသွင်းပြီးပြန်ထုတ်လိုက်သောလေသည် အထက်သို့တက်လာရာ အသံကြီးဟု ခေါ်သော လည်မျိုအတွင်းရှိ အမျှင်ကလေးနှစ်ခုကို ဖြတ်သန်းပြီးနောက် ခံတွင်းအတွင်းရှိ စကားသံဖြစ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းများနှင့်ထိတွေ့ကာ စကားသံဖြစ်လာသည်။ ထိုသို့စကားသံများဖြစ်အောင် ဖန်တီးနိုင်သော အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းများကို စကားသံဖြစ်အင်္ဂါဟုခေါ်ပါသည်။

စကားသံဖြစ်အင်္ဂါများသည် စကားသံဖြစ်ပေါ်စေရန်အတွက် သူ့အတိုင်းအတာနှင့်သူ လုပ်ဆောင် ပေးရသည်။ စကားသံဖြစ်အင်္ဂါများကို ယင်းတို့၏ လှုပ်ရှားနိုင်မှု၊ မလှုပ်ရှားနိုင်မှုအပေါ်မူတည်၍ ၂ မျိုး ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။ ယင်းတို့မှာ-

- (က) လှုပ်ရှားနိုင်သော စကားသံဖြစ်အင်္ဂါ
- (ခ) မလှုပ်ရှားနိုင်သော စကားသံဖြစ်အင်္ဂါတို့ဖြစ်သည်။

လှုပ်ရှားနိုင်သောစကားသံဖြစ်အင်္ဂါ

လှုပ်ရှားနိုင်သော စကားသံဖြစ်အင်္ဂါများမှာ အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်းဖြစ်ပြီး ဆက်စပ်လျက်ရှိသော အင်္ဂါအစိတ် အပိုင်းများဖြစ်သည်။ စကားသံဖြစ်ပေါ်စေရန် အကူအညီပေးသော အစိတ်အပိုင်းများဖြစ်ပြီး ကန့်သတ်ဟု လည်းခေါ်သည်။ လှုပ်ရှားနိုင်သော စကားသံဖြစ်အင်္ဂါ ၇ မျိုးရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ

- (က) လျှာရင်း
- (ခ) လျှာနောက်
- (ဂ) လျှာလယ်
- (ဃ) လျှာရှေ့ (လျှာဖျားအနီး)
- (င) လျှာဖျား
- (စ) အောက်နှုတ်ခမ်း
- (ဆ) လျှာခင် တို့ဖြစ်သည်။

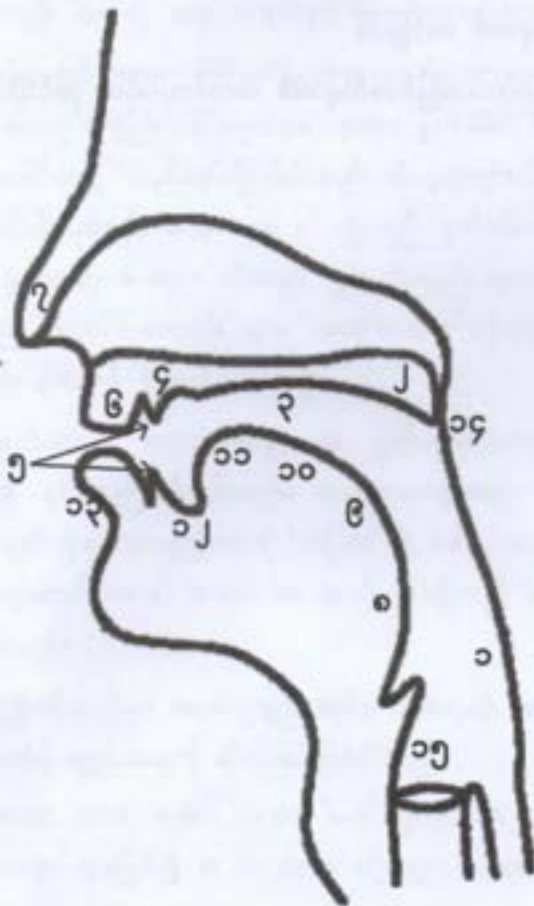
ထိုအင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများအပြင် လည်ဖျိုအတွင်းရှိ အသံကြိုးနှစ်ချောင်းသည်လည်း စကားသံ ထုတ်လုပ်ရာတွင် ပါဝင်ရသည့် လှုပ်ရှားနိုင်သော စကားသံဖြစ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည်။

မလှုပ်ရှားနိုင်သောစကားသံဖြစ်အင်္ဂါ

မလှုပ်ရှားနိုင်သော စကားသံဖြစ်အင်္ဂါများမှာ အာခေါင်အထက်ခြမ်းနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသော အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းများဖြစ်သည်။ စကားသံဖြစ်ပေါ်ရာ နေရာဖြစ်ပြီး ဌာန်ဟုလည်းခေါ်သည်။ မလှုပ်ရှားနိုင်သော စကားသံဖြစ်အင်္ဂါ ၇ မျိုးရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ-

- (က) လည်ချောင်း (ခ) အာခေါင်ပျော့ (ဂ) အာခေါင်မာ
- (ဃ) အာထိပ် (င) သွား (စ) အထက်နှုတ်ခမ်း
- (ဆ) နှာခေါင်း တို့ဖြစ်သည်။

စကားသံဖြစ်အင်္ဂါပြပုံ

- ၁။ လည်ချောင်း
- ၂။ အာခေါင်ပျော့
- ၃။ အာခေါင်မာ
- ၄။ အာထိပ်
- ၅။ သွား
- ၆။ အထက်နှုတ်ခမ်း
- ၇။ နှာခေါင်း
- ၈။ လျှာရင်း
- ၉။ လျှာနောက်
- ၁၀။ လျှာလယ်
- ၁၁။ လျှာရွေ့(လျှာဖျားအနီး)
- ၁၂။ လျှာဖျား
- ၁၃။ အောက်နှုတ်ခမ်း
- ၁၄။ လျှာခင်
- ၁၅။ အသံကြိုး

သင်ခန်းစာဆိုလိုရင်း

- ❖ စကားသံဖြစ်ပေါ်လာပုံ
- ❖ စကားသံကိုဖြစ်ပေါ်စေသည့် လှုပ်ရှားနိုင်သောစကားသံဖြစ်အင်္ဂါနှင့် မလှုပ်ရှားနိုင်သောစကားသံဖြစ်အင်္ဂါနှစ်မျိုးအကြောင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ လူအချင်းချင်း ဆက်သွယ်မှုပြုရန်အတွက် ထိရောက်သောဆက်သွယ်ရေးကြားခံမှာ အဘယ်နည်း။
- ၂။ စကားသံ မည်သို့ ဖြစ်ပေါ်လာသနည်း။
- ၃။ စကားသံဖြစ်အင်္ဂါဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။
- ၄။ လှုပ်ရှားနိုင်သောစကားသံဖြစ်အင်္ဂါများကို ဖော်ပြပါ။
- ၅။ မလှုပ်ရှားနိုင်သောစကားသံဖြစ်အင်္ဂါများကို ဖော်ပြပါ။
- ၆။ စကားသံဖြစ်ပေါ်လာစေရန်အတွက် စကားသံဖြစ်အင်္ဂါများ၏ အလုပ်လုပ်ပုံကို သင်သိသမျှပြောပါ။

အခြေခံဖြ
အမျိုးအစ
သည်။ ထို
အင်္ဂါများ
အတားအ
...
လှုပ်တစ်ဖြ
...
'က'ဟု အ
အသံထွက်
...
နေရာဟု
'အာခေါင်
စသည်ဖြင့်
များ။ 'တ-
'ည-ည၊ ယ
သည် 'လ
...
သော ဗျ
လေအားပြ
'ပ-ဖ-ဗ' ဝ
'သံပြင်း'များ
...
သုံး
သံတင်။ သံ
...
သံဥ
ရွတ်ဆိုရသ
များဖြစ်သည်။

ဗျည်းသံ

စကားပြောဆိုရာတွင် စကားသံများဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရပါသည်။ စကားသံတွင် အဓိကကျ၍ အခြေခံဖြစ်သော အသံအမျိုးအစားနှစ်ရပ်ရှိပါသည်။ 'ဗျည်းသံ'နှင့် 'သရသံ'တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအသံ အမျိုးအစားနှစ်ရပ်တွင် ဗျည်းသံသည် ပေါ်လွင်ထင်ရှားမှုနည်းပြီး သရသံသည် ပေါ်လွင်ထင်ရှားမှုရှိပါ သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ဗျည်းသံကို ထုတ်ဖော်ရာတွင် အဆုတ်မှထုတ်လိုက်သောလေသည် စကားသံဖြစ် အင်္ဂါများ၏အတားအဆီးကို ခံရသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ သရသံမှာမူ လေသည် စကားသံဖြစ်အင်္ဂါများ၏ အတားအဆီးကိုမခံရဘဲ လွတ်လပ်စွာထွက်လာသဖြင့် ပေါ်လွင်ထင်ရှားမှုရှိခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဗျည်းသံသက်သက်၏ ရွတ်ဆိုခိုန်အတိုင်းအရှည်သည် တစ်မကြာ ခေါ် ... နှစ်တစ်တွက်၊ မျက်စိတစ်မှိတ် လျှပ်တစ်ပြတ်ကာလ၏တစ်ဝက် (မကြာဝက်) မျှသာရှိသည့်အတွက် အလွန်တိုတောင်းပါသည်။

ဗျည်းသံသည် ပေါ်လွင်ထင်ရှားမှု နည်းသဖြင့် ဗျည်းသံကို သရသံနှင့် တွဲဖက်ရွတ်ဆိုလေ့ရှိပါသည်။ 'က'ဟု အသံထွက်နိုင်ခြင်းသည် 'က' ကို 'အ' သရသံနှင့် တွဲဖက်ထားခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ 'ကာ' ဟု အသံထွက်ခြင်းမှာလည်း 'က' ကို 'အာ' သရသံနှင့် တွဲဖက်ထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဗျည်းရွတ်ဆိုရာတွင် စကားသံဖြစ်အင်္ဂါများက လေကိုအတားအဆီးပြုသည့်နေရာကို ဗျည်းသံဖြစ်ရာ နေရာဟု သတ်မှတ်ပါသည်။ ဗျည်းသံဖြစ်ရာနေရာများမှာ 'နှုတ်ခမ်း'၊ 'သွား'၊ 'သွားရင်း'၊ 'သွားရင်းအာခေါင်'၊ 'အာခေါင်မာ'၊ 'အာခေါင်ယော့'၊ 'လည်စေ့'တို့ဖြစ်ပါသည်။ ထိုနေရာများကိုမူတည်၍ 'နှုတ်ခမ်းဗျည်း'၊ 'သွားဗျည်း' စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပါသည်။ 'ပ-ဖ-ဗ၊ မ-မှ၊ ဝ' တို့သည် 'နှုတ်ခမ်းဗျည်း'များ၊ 'သ-သု'သည် 'သွားဗျည်း' များ၊ 'တ-ထ-ဝ၊ န-န၊ လ-လှ၊ စ-ဆ-ဇ' တို့သည် 'သွားရင်းဗျည်း' များ၊ 'ရှ' သည် 'သွားရင်း အာခေါင်ဗျည်း'၊ 'ည-ည၊ ယ' တို့သည် 'အာခေါင်မာဗျည်း' များ၊ 'က-ခ-ဂ၊ ဝ-ဝှ' တို့သည် အာခေါင်ယော့ဗျည်းများ၊ 'ဟ-ဟှ' သည် 'လည်စေ့ဗျည်း'များဟူ၍ ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။

မြန်မာဗျည်းသံများကို လေအားပျော့ပျော့ ရွတ်ဆိုရသောဗျည်းသံ၊ လေအားပြင်းပြင်းရွတ်ဆိုရ သော ဗျည်းသံဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲခြားနိုင်ပါသည်။ လေအားပျော့ပျော့ ရွတ်ဆိုရသောဗျည်းသံကို 'သံညင်း'၊ လေအားပြင်းပြင်း ရွတ်ဆိုရသောဗျည်းသံကို 'သံပြင်း' ဟု ခေါ်ပါသည်။ 'က-ခ-ဂ'၊ 'စ-ဆ-ဇ'၊ 'တ-ထ-ဝ'၊ 'ပ-ဖ-ဗ' သုံးသံတွဲများတွင် 'က-ခ'၊ 'စ-ဆ'၊ 'တ-ထ'၊ 'ပ-ဖ'တို့သည် 'သံညင်း' များဖြစ်၍ 'ဂ-ဇ-ဝ' တို့သည် 'သံပြင်း'များ ဖြစ်ပါသည်။

သုံးသံတွဲဗျည်းဆိုသည်မှာ အသံတူဗျည်းအုပ်စု သို့မဟုတ် အရေးဗျည်းအစုတူ (ဝင်တူ)မှ သံညင်း၊ သံတင်း၊ သံပြင်းသုံးသံရှိ ဗျည်းအစုကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

သံညင်းဖြစ်သော 'က-ခ'၊ 'စ-ဆ'၊ 'တ-ထ'၊ 'ပ-ဖ' တို့တွင် 'က၊ စ၊ တ၊ ပ' တို့သည် လေအားလျော့လျော့ ရွတ်ဆိုရသော 'သံလျော့' များဖြစ်၍ 'ခ၊ ဆ၊ ထ၊ ဖ' တို့သည် လေအားတင်းတင်း ရွတ်ဆိုရသော 'သံတင်း' များဖြစ်သည်။

သံညင်း		သံပြင်း
သံလျော့	သံတင်း	
ပထမဗျည်းသံ	ဒုတိယဗျည်းသံ	တတိယဗျည်းသံ
က	ခ	ဂ
စ	ဆ	ဇ
တ	ထ	ဒ
ပ	ဖ	ဗ

မြန်မာဘာသာစကားတွင် ဂ နှင့် ယ၊ ဇ နှင့် ဈ၊ ဒ နှင့် ဓ၊ ဗ နှင့် ဘ တို့သည် အက္ခရာ ကွဲသော်လည်း အသံချင်း အတူတူဖြစ်သည်။

မြန်မာစကားပြောဆိုရာတွင် မြန်မာစကား၏ သဘောသဘာဝအရ သုံးသံတွဲဗျည်းများဖြစ်သည့် 'က-ခ-ဂ'၊ 'စ-ဆ-ဇ'၊ 'တ-ထ-ဒ'၊ 'ပ-ဖ-ဗ' တို့တွင် ပထမဗျည်းသံနှင့် ဒုတိယဗျည်းသံတို့သည် တတိယဗျည်းသံ သံပြင်းသို့ ပြောင်းသွားတတ်သည်။ ဥပမာ- 'တစ်ကိုက်' ကို /ဒဂိုက်/၊ 'တံခါး' ကို /ဒဂါး/၊ 'တစ်စိတ်' ကို /ဒစိတ်/၊ 'လူဆိုး' ကို /လူဖိုး/၊ 'တိုးတိုး' ကို /တိုးဖိုး/၊ 'ရင်ထိုး' ကို /ရင်ဖိုး/၊ 'ပေးပါ' ကို /ပေးဗာ/၊ 'သူ့ဖို့' ကို /သူ့ဖို/ စသည်ဖြင့် အသံပြောင်းလဲခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဗျည်းသံများ၏ သဘောသဘာဝကို သိရှိထားပါက စကားပြောဆိုရာတွင် စကားသံများ မှန်ကန်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

သင်ခန်းစာဆိုလိုရင်း

- ❖ ဗျည်းသံအကြောင်းနှင့် ဗျည်းသံဖြစ်ပေါ်ပုံ
- ❖ မြန်မာဗျည်းသံများကို သံညင်း (သံလျော့၊ သံတင်း) နှင့် သံပြင်းအမျိုးအစားခွဲပုံ
- ❖ သံညင်းမှ သံပြင်းသို့ အသံပြောင်းလဲခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ စကားသံတွင် အဓိကကျ၍ အခြေခံဖြစ်သော အသံအမျိုးအစားနှစ်မျိုးမှာ အဘယ်နည်း။
- ၂။ ဗျည်းသံသည် အဘယ်ကြောင့် ပေါ်လွင်ထင်ရှားမှု အားနည်းသနည်း။
- ၃။ နေရာအလိုက်ဗျည်းအမျိုးအစားများကိုဖော်ပြပြီး အမျိုးအစားအလိုက် ဗျည်းသံများကို ရွတ်ဆိုပြပါ။
(သာဓက- နှုတ်ခမ်းဗျည်း "ပ- ဖ - ဗ ၊ မ - မှ ၊ ဝ")
- ၄။ သုံးသံတွဲဗျည်းမှ ပထမဗျည်းသံနှင့် ဒုတိယဗျည်းသံတို့သည် မည်သို့အသံပြောင်းသွားသည်ကို ရွတ်ဆိုပါ။
- ၅။ အသံပြောင်းနိုင်သော စကားလုံးများကို ဆွေးနွေးပါ။ (သာဓက-ကကြီး၊ ကောင်းကင်)
- ၆။ 'ကစား'၊ 'ကပွဲ'၊ 'စကား'၊ 'ရေပုံး'၊ 'နှင်းဆီ'တို့ကို အသံထွက်မှန်အောင် ရွတ်ဆိုပါ။
- ၇။ 'က-ခ-ဂ'၊ 'စ-ဆ-ဇ'၊ 'တ-ထ-ဒ'၊ 'ပ-ဖ-ဗ' သုံးသံတွဲများ၏ သံလျော့၊ သံတင်း၊ သံပြင်း အသံအမျိုးအစားများကို ခွဲခြားပြပါ။

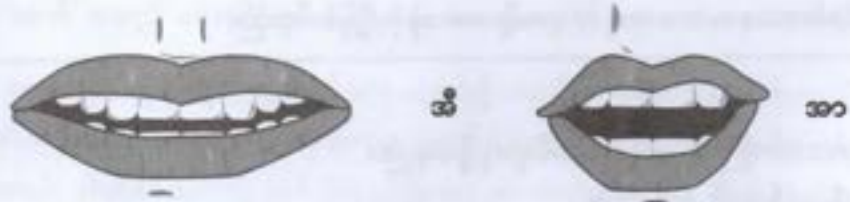
သရသံ

စကားပြောဆိုရာတွင် စကားသံသည် အဓိကဖြစ်ပါသည်။ စကားပြောဆိုနေကြသူများသည် မိမိတို့ စကားရှိ စကားသံများအကြောင်းကို သိရှိနားလည်ထားသင့်ပါသည်။ မည်သည့်ဘာသာစကား၏ စကားသံတွင်မဆို အခြေခံစကားသံအမျိုးအစား နှစ်ရပ်ရှိပါသည်။ ယင်းတို့မှာ သရသံနှင့် ဗျည်းသံတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအသံနှစ်မျိုးတွင် သရသံသည် ပေါ်လွင်ထင်ရှားသောအသံ ဖြစ်ပါသည်။ ဗျည်းသံသည် ပေါ်လွင်ထင်ရှားမှု နည်းသည်။ ဗျည်းသံကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားလိုပါက သရသံနှင့်တွဲဖက် အသံထွက်ရပါသည်။

သရသံကို ရွတ်ဆိုလိုက်သည့်အခါတွင် အဆုတ်မှလေတို့သည် လည်ချောင်းအတွင်းရှိ အသံကြိုးကို တုန်ခါစေပြီး ခံတွင်း၌ အတားအဆီးမရှိဘဲ လွတ်လပ်စွာထွက်လာနိုင်ပါသည်။ လေသည်ခံတွင်းမှ လွတ်လပ်စွာ ထွက်နိုင်သည့်အတွက် အသံပေါ်လွင်ထင်ရှားမှု ရှိပါသည်။

မြန်မာစကားတွင် သရသံရိုးရိုး ခုနစ်သံရှိပါသည်။ သရသံရိုးရိုးဆိုသည်မှာ နှာခေါင်းသံပါဝင်ခြင်း၊ အသံရပ်သွားခြင်းမရှိဘဲ ရိုးရိုးထွက်ပေါ်လာသော သရသံကို ဆိုလိုပါသည်။ ယင်းတို့မှာ 'အိ၊ အေ၊ အယ်၊ အာ၊ အော်၊ အို၊ အူ' တို့ဖြစ်ပါသည်။ သရရိုးရိုး ခုနစ်သံကို ရွတ်ဆိုရသော လျှာအနေအထားအရ 'ရှေ့သရ' နှင့် 'နောက်သရ' ဟူ၍ ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။ 'အိ၊ အေ၊ အယ်၊ အာ' သရများကိုရွတ်ဆိုရာတွင် လျှာရှေ့ပိုင်းသည် အာခေါင်မာဆီသို့ ဦးတည်လှုပ်ရှားရသည့်အတွက် 'ရှေ့သရ'များဟု ခေါ်ပါသည်။ 'အော်၊ အို၊ အူ' သရများကို ရွတ်ဆိုရာတွင်မူ လျှာနောက်ပိုင်းသည် အာခေါင်ပျောဆီသို့ ဦးတည်လှုပ်ရှားရသည့်အတွက် 'နောက်သရ' များဟု ခေါ်ပါသည်။

သရရိုးရိုးခုနစ်သံကို ရွတ်ဆိုရသော နှုတ်ခမ်းအနေအထားအရ 'နှုတ်ခမ်းပြန်သရ' နှင့် 'နှုတ်ခမ်းပိုင်း သရ'ဟူ၍ ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။ 'အိ၊ အေ၊ အယ်၊ အာ' သရများကို ရွတ်ဆိုရာတွင် နှုတ်ခမ်းကိုပြန်ပြီး ရွတ်ဆို ရသည့်အတွက် 'နှုတ်ခမ်းပြန်သရ'များဟု ခေါ်ပါသည်။

နှုတ်ခမ်းပြန်သရများ

'အော်၊ အို၊ အူ' သရများကို ရွတ်ဆိုရာတွင်မူ နှုတ်ခမ်းကိုပိုင်းပြီး ရွတ်ဆိုရသည့်အတွက် 'နှုတ်ခမ်းပိုင်း သရ'များဟု ခေါ်ပါသည်။

နှုတ်ခမ်းဝိုင်းသရများ

အချို့သရများကို ရွတ်ဆိုသည့်အခါ လေသည် နှာခေါင်းမှထွက်သွားကာ နှာခေါင်းသံပါသွားသဖြင့် ယင်း သရတို့ကို 'နှာသံပါသရ'ဟု ခေါ်ပါသည်။ 'နှာသံပါသရ' ခုနစ်သံ ရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ 'အင်၊ အန်၊ အွန်၊ အိန်၊ အုန်၊ အိုင်း၊ အောင်'တို့ ဖြစ်ပါသည်။

အချို့သရများကို ရွတ်ဆိုရာတွင် လည်ချောင်းအတွင်းရှိ အသံကြိုးနှစ်ချောင်း တင်းတင်းစေ့ကပ်ကာ အသံရပ်သွားသဖြင့် ထိုသရမျိုးကို 'ရပ်သံသရ'ဟု ခေါ်ပါသည်။ 'ရပ်သံသရ' ရှစ်သံရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ 'အစ်၊ အက်၊ အတ်၊ အွတ်၊ အိတ်၊ အုတ်၊ အိုက်၊ အောက်'တို့ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသရများအပြင် အသံမပြည့်သော သရသံတစ်မျိုးလည်း ရှိသည်။ ယင်းကို 'မကြာဝက်သရ' ဟု ခေါ်ပါသည်။ 'အဖေ' 'အမေ'တို့တွင်ပါသော /အ/ သံမျိုးဖြစ်ပါသည်။

'သရသံ'များသည် အသံပေါ်လွင်မှုရှိသည့်အတွက် သူ့ချည်းသက်သက် ရွတ်ဆို၍လည်းကောင်း၊ 'ဗျည်းသံ' ပေါ်လွင်မှုအတွက် 'ဗျည်းသံ'နှင့်တွဲဖက်၍လည်းကောင်း စကားသံထုတ်လုပ်ရာတွင် အရေးပါသော စကားသံ အမျိုးအစားတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

သင်ခန်းစာဆိုလိုရင်း

- ❖ သရသံအကြောင်း နှင့် သရသံဖြစ်ပေါ်ပုံ
- ❖ သရရိုးရိုး၊ နှာသံပါသရ၊ ရပ်သံသရ၊ မကြာဝက်သရဟူသည့် မြန်မာသရများအကြောင်း
- ❖ လျှာနှင့်နှုတ်ခမ်းအနေအထားအရ သရအမျိုးအစားခွဲပုံတို့ဖြစ်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၀။ သရသံသည် အဘယ်ကြောင့် ပေါ်လွင်ထင်ရှားမှုရှိသနည်း။
- ၂။ မြန်မာသရ ရိုးရိုးခုနစ်သံကို ရွတ်ဆိုပါ။
- ၃။ မြန်မာသရ ရိုးရိုးခုနစ်သံကို လျှာအနေအထားနှင့် နှုတ်ခမ်းအနေအထားအလိုက် ခွဲခြားရွတ်ဆိုပါ။
- ၄။ နှာသံပါသရ ခုနစ်သံကိုရွတ်ဆိုပါ။
- ၅။ ရပ်သံသရ ရှစ်သံကို ရွတ်ဆိုပါ။
- ၆။ အသံမပြည့်သောသရအကြောင်း ဆွေးနွေးပါ။

သရသံ ဗျည်းသံ အတွဲအစပ်

သရသံသည် အသံပေါ်လွင်ထင်ရှားမှု ရှိပါသည်။ သရသံသည် ဗျည်းသံနှင့်တွဲစပ်၍လည်းကောင်း၊ ဗျည်းသံနှင့် မတွဲစပ်ဘဲလည်းကောင်း စကားသံ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။ ဗျည်းသံမှာမူ အသံပေါ်လွင်ထင်ရှားမှု နည်းသည့်အတွက် သရသံကို အမှီပြုမှ စကားသံ ဖြစ်ပေါ်ရပါသည်။

သာဓကအားဖြင့်- 'လ'ဗျည်းသံကို သရသံမပါဘဲ အသံထွက်လျှင် ပေါ်လွင်ထင်ရှားမှု မရှိပါ။ 'လ' ကို 'လ' /လှ/ ဟု အသံထွက်နိုင်ရန် 'အ'သရနှင့် တွဲဖက်ရပါသည်။ 'လ' ဗျည်းသံကို 'အ' သရနှင့် တွဲလိုက်လျှင် 'လူ' ဟုအသံထွက်လာနိုင်ပြီး 'အာ'သရနှင့် တွဲလိုက်လျှင် 'လာ'၊ 'အက်'သရနှင့် တွဲလိုက်လျှင် 'လက်'ဟူ၍ အသံထွက်လာနိုင်ပါသည်။ ထို 'လူ၊ လာ၊ လက်' တို့သည် အသံတစ်သံသာထွက်ပြီး အနက် အဓိပ္ပာယ်ရှိသော စကားသံများဖြစ်ပါသည်။ ထိုစကားသံများတွင် ဗျည်းသံနှင့် သရသံတို့ တွဲစပ်ထားပါသည်။

အလားတူပင် ဗျည်းသံအမျိုးမျိုးတို့သည် သရသံအမျိုးမျိုးတို့နှင့် စကားသံအဖြစ် တွဲစပ်နိုင်ပါသည်။ 'က' ဗျည်းသံကို 'သရရိုးရိုး' ခုနစ်သံဖြင့် တွဲစပ်လျှင် 'က+အိ=ကိ၊ က+အေ=ကေ၊ က+အယ်=ကယ်၊ က+အာ=ကာ၊ က+အော်=ကော်၊ က+အို=ကို၊ က+အူ=ကူ' ဟူသော စကားသံများ ဖြစ်လာပါသည်။

'က'ဗျည်းသံကို 'နာသံပါသရ' ခုနစ်သံဖြင့် တွဲစပ်လျှင် 'က+အင်=ကင်၊ က+အန်=ကန်၊ က+အွန်=ကွန်၊ က+အိန်=ကိန်၊ က+အုန်=ကုန်၊ က+အိုင်=ကိုင်၊ က+အောင်=ကောင်' ဟူသော စကားသံများ ဖြစ်လာပါသည်။

'က'ဗျည်းသံကို 'ရပ်သံသရ' ခုနစ်သံဖြင့် တွဲစပ်လျှင် 'က+အစ်=ကစ်၊ က+အက်=ကက်၊ က+အတ်=ကတ်၊ က+အွတ်=ကွတ်၊ က+အိတ်=ကိတ်၊ က+အုတ်=ကုတ်၊ က+အိုတ်=ကိုက်၊ က+အောက်=ကောက်' ဟူသော စကားသံများ ဖြစ်လာပါသည်။

သရသံသည် ထူးခြားမှုရှိပါသည်။ ဗျည်းသံသည် သရသံနှင့် တွဲဖက်မှ စကားသံဖြစ်နိုင်သော်လည်း သရသံများသည် သူ့ဗျည်းသက်သက် စကားသံအဖြစ် ဖွဲ့စည်းနိုင်ပါသည်။ 'အိုး'၊ 'အိမ်'၊ 'အိုင်'၊ 'အောင်'၊ 'အိတ်'၊ 'အုတ်' စသည့် စကားသံများသည် သရသံသက်သက်ဖြင့် ဖွဲ့ထားသောစကားသံများ ဖြစ်ပါသည်။

စကားပြောဆိုရာတွင် ဗျည်းနှင့်သရ တွဲစပ်၍ လည်းကောင်း၊ သရသက်သက်ဖြင့် လည်းကောင်း ထုတ်လုပ်လိုက်သော စကားသံများကို စကားလုံးအဖြစ် အသုံးပြုပါသည်။ စကားလုံးတစ်လုံးသည် စကားသံ တစ်သံတည်း ပါဝင်နိုင်သကဲ့သို့ တစ်သံထက်ပိုသော စကားသံများလည်း ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ 'လူ၊ ကျောင်း၊ ပန်း' စသည့် စကားလုံးများတွင် စကားသံတစ်သံသာ ပါဝင်ပါသည်။ 'လူကြီး၊ ကျောင်းသား၊ ပန်းအိုး' စသည့် စကားလုံးများတွင် စကားသံနှစ်သံ ပါဝင်ပါသည်။ 'ရွာလူကြီး၊ ကျောင်းတော်သား၊ ကြွေပန်းအိုး' စသည့် စကားလုံးများတွင် စကားသံသုံးသံ ပါဝင်ပါသည်။

စကားပြောဆိုရာတွင် ဗျည်းသံသရသံတွဲစပ်မှုသည် အရေးပါသော သဘောလက္ခဏာတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

သင်ခန်းစာဆိုလိုရင်း

- ❖ သရသံသည် သူ့ဗျည်းသက်သက် အသံပေါ်လွင်စွာထွက်နိုင်ပုံ
- ❖ ဗျည်းသံသည် သရသံနှင့်တွဲဖက်မှ အသံပေါ်လွင်ထင်ရှားလာနိုင်ပုံ
- ❖ သရသက်သက်လည်းကောင်း၊ ဗျည်းနှင့်သရတွဲဖက်၍လည်းကောင်း စကားလုံးဖြစ်လာပုံတို့ ဖြစ်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၀။ ဗျည်းသံသည် သရကိုအမှီပြုမှ စကားသံဖြစ်ပေါ်သည်ဟူသောအဆိုကို သာဓကပြု၍ပြောပြပါ။
- ၂။ ဗျည်းသံအမျိုးမျိုးကို သရဗိုးဗိုး ခုနစ်သံဖြင့် တွဲဖက်ရွတ်ဆိုပါ။
- ၃။ ဗျည်းသံအမျိုးမျိုးကို နှာသံပါသရ ခုနစ်သံဖြင့် တွဲဖက်ရွတ်ဆိုပါ။
- ၄။ ဗျည်းသံအမျိုးမျိုးကို ရပ်သံသရ ရှစ်သံဖြင့် တွဲဖက်ရွတ်ဆိုပါ။
- ၅။ အသံမပြည့်သောသရ (မကြာဝက်သရ) ပါဝင်သော စကားလုံးများကိုရွတ်ဆိုပြီး အသံပြောင်းပုံကို ဆွေးနွေးပါ။
(သာဓက - သူကြီး၊ လက်ဖက်၊ ဆံပင်)
- ၆။ သရသံသက်သက်ဖြင့် စကားလုံးအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်သော သရသံများကို ရွတ်ဆိုဆွေးနွေးပါ။

မြန်မာစကား၏ တက်ကျသံ

မြန်မာစကားတွင်အသံကိုပြောင်းလဲရွတ်ဆိုလိုက်သည်အခါစကားလုံးကိုပြောင်းလဲသွားစေနိုင်သော အသံအတက်အကျများ ရှိပါသည်။ ထိုသို့ စကားလုံးကို ပြောင်းသွားစေသော အသံအတက်အကျကို 'တက်ကျသံ' ဟု ခေါ်ပါသည်။

မြန်မာစကားတွင် စကားလုံးကို အပြောင်းအလဲဖြစ်စေသည့် အသံသုံးမျိုးရှိပါသည်။ 'အ-အာ-အား'၊ 'က-ကာ-ကား' ဟူသော အသံမျိုးဖြစ်ပါသည်။ 'အ၊ က' တို့ကို ရွတ်ဆိုရာတွင် တိုတိုပြတ်တောင်း မာဆတ်သောအသံဖြင့် ရွတ်ဆိုရပါသည်။ 'အာ၊ ကာ' တို့ကို ရွတ်ဆိုရာတွင် ပြေပြေပြစ်ပြစ် ဆွဲဆွဲငင်ငင် ရွတ်ဆိုရပါသည်။ 'အား၊ ကား' ကိုမူ လေးလေးပင်ပင် ရွတ်ဆိုရပါသည်။ ထိုအသံသုံးသံသည် ရွတ်ဆိုပုံမတူဘဲ အဓိပ္ပာယ် မတူသော စကားလုံးများကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအသံသုံးသံကို မြန်မာစကား၏ တက်ကျသံ သုံးသံအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။

တက်ကျသံသုံးသံတွင် ပထမအသံသည် အသံတိုတိုပြတ်ပြတ် ရွတ်ဆိုရသောအသံမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ 'အ၊ အိ၊ အု' ၊ 'က၊ ကိ၊ ကု' ကဲ့သို့သော အသံမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ စာရေးသည့်အခါ 'ကု၊ ကူ' ကဲ့သို့သော အောက်မြစ်ပါသော အသံမျိုးဖြစ်သဖြင့် 'အမြစ်သံ' ဟုလည်း ခေါ်ပါသည်။ အသံအစ်သည့် သဘောရှိသည့် အတွက် 'အစ်သံ' ဟုလည်း ခေါ်ပါသည်။ 'သံလတ်' ဟုလည်း ခေါ်ပါသည်။

ဒုတိယအသံမှာ အသံကို ပြေပြေပြစ်ပြစ် ဆွဲဆွဲငင်ငင် ရွတ်ဆိုရသောအသံမျိုးဖြစ်ပါသည်။ 'အာ၊ အိ၊ အူ' ၊ 'ကာ၊ ကိ၊ ကူ' ကဲ့သို့သော အသံမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ အမြစ်သံနှင့် ဝစ္စပေါက်သံမပါသော အသံမျိုးဖြစ် သည်။ အသံပြေပြစ်သည့်အတွက် 'သံပြေ' ဟုခေါ်ပါသည်။ 'သံလွင်' ဟုလည်း ခေါ်ပါသည်။

တတိယအသံမှာလေးလံပြီး ရှည်လျားစွာဆွဲငင်ရွတ်ဆိုနိုင်သော အသံမျိုးဖြစ်ပါသည်။ 'အား၊ အိ၊ အူး' ၊ 'ကား၊ ကိ၊ ကူး' ကဲ့သို့သော အသံမျိုးဖြစ်ပါသည်။ ဝစ္စပေါက်ပါသောအသံမျိုးဖြစ်သည့်အတွက် 'ဝစ္စပေါက်သံ' ဟုခေါ်ပါသည်။ အသံလေးပင်သည့်အတွက် 'သံလေး' ဟုလည်း ခေါ်ပါသည်။

စကားပြောရာတွင် စကားလုံးများရှိ တက်ကျသံများကို သူ့နေရာနှင့်သူ မှန်ကန်စွာ ပြောဆို အသုံးပြု ရသည်။ "လေလာတယ်" ဟုပြောလိုသည်ကို သံပြေ 'လေ' တွင် ဝစ္စပေါက်သံထည့်၍ "လေးလာတယ်" ဟု ပြောလျှင် အဓိပ္ပာယ် လွဲမှားသွားပါမည်။ "မောင်မောင် ယူသွားတယ်" ဟူသောစကားနှင့် "မောင်မောင် ရူး သွားတယ်" ဟူသော စကားနှစ်ခွန်းတွင် စကားသံအရ ဝစ္စပေါက်သံပါမူ မပါမူပေါ်မူတည်ကာ အဓိပ္ပာယ် များစွာ ပြောင်းလဲသွားနိုင်ပါသည်။

အောက်ပါသာဓကများတွင်လည်း တက်ကျသံပြောင်းလဲမှုကြောင့် စကား၏ အဓိပ္ပာယ်ပြောင်းသွား သည်ကို လေ့လာနိုင်ပါသည်။

- "ကနေတယ်"၊ "ကာနေတယ်"၊ "ကားနေတယ်"
- "စလာတယ်"၊ "စာလာတယ်"၊ "စားလာတယ်"
- "ဝလာတယ်"၊ "ဝါလာတယ်"၊ "ဝါးလာတယ်"
- "ကုပေးပါ"၊ "ကူပေးပါ"၊ "ကူးပေးပါ"
- "တုတယ်"၊ "တူတယ်"၊ "တူးတယ်"
- "ကျနေတယ်"၊ "ကြာနေတယ်"၊ "ကြားနေတယ်"

“မြင့်လာတယ်”၊ “မြင်လာတယ်”၊ “မြင်းလာတယ်”
“ပျော့နေတယ်”၊ “ပျော်နေတယ်”၊ “ပြောနေတယ်”
“ပေါ့နေတယ်”၊ “ပေါ်နေတယ်”၊ “ပေါနေတယ်”

စသည့် စကားများတွင်ပါဝင်သော စကားလုံးအချို့၏ တက်ကျသံ မတူညီမှုကြောင့် စကားတစ်ခွန်းနှင့် တစ်ခွန်း အဓိပ္ပာယ်မတူညီကြောင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။

မြန်မာစကားရှိ သရသံများမှ ‘သရရိုးရိုး’ ခုနစ်သံနှင့် ‘နှာသံပါသရ’ ခုနစ်သံတို့ကို တက်ကျသံ သုံးသံဖြင့် ရွတ်ဆိုနိုင်ပါသည်။ သာဓကအားဖြင့် ‘သရရိုးရိုး’ ‘အိ’ ကို ‘အိ၊ အိ၊ အိ၊ အိ’ ဟုလည်းကောင်း၊ ‘နှာသံပါ သရ’ ‘အင်’ ကို ‘အင့်၊ အင်၊ အင်း’ ဟုလည်းကောင်း ရွတ်ဆိုနိုင်ပါသည်။ အလားတူပင် ထိုသရတို့နှင့် ဗျည်းတွဲစပ်ထားသည့် စကားသံများကိုလည်း တက်ကျသံသုံးသံဖြင့် ရွတ်ဆိုကာ စကားလုံးများ ပွားနိုင် ပါသည်။ သာဓကအားဖြင့် ‘စ+အိ-စိ’ ကို ‘စိ၊ စိ၊ စိ၊ စိ’ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘ခ+အင်-ခင်’ ကို ‘ခင်၊ ခင်၊ ခင်၊ ခင်’ ဟူ၍လည်းကောင်း စကားလုံးများပွားနိုင်ပါသည်။

ရပ်သံသရရှစ်သံဖြစ်သည့် ‘အစ်၊ အက်၊ အတ်၊ အွတ်၊ အိတ်၊ အုတ်၊ အိုက်၊ အောက်’ တို့မှာမူ အသံပြတ်သွား၊ ရပ်သွားသော သဘောရှိသည့်အတွက် တက်ကျသံသုံးသံဖြင့် ရွတ်ဆို၍ မရပါ။ ရပ်သံသရ ရှစ်သံတွင် အသံတစ်မျိုးစီသာရှိပါသည်။ အသံမပြည့်သည့် ‘မကြာဝက်သရ’ ကိုလည်း တက်ကျသံ သုံးသံဖြင့် ရွတ်ဆို၍မရပါ။

မြန်မာစကားပြောဆိုရာတွင် တက်ကျသံ မှားယွင်းလျှင် ဆိုလိုချက် ဝေဝါးရုံမက အဓိပ္ပာယ်လည်း လွဲမှားသွားနိုင်ပါသည်။ မြန်မာစကားကို ထိရောက်မှန်ကန်စွာ ပြောဆိုနိုင်ရန်အတွက် တက်ကျသံများကို မှန်ကန်စွာ အသုံးပြုနိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာစကားရှိ တက်ကျသံများအကြောင်းကို ကောင်းစွာသိရှိ နားလည်မည်ဆိုပါက စကားပြောရာတွင် အဓိပ္ပာယ်လွဲမှားမှု မရှိတော့ဘဲ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပြောဆိုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

သင်ခန်းစာဆိုလိုရင်း

- ❖ မြန်မာဘာသာစကားရှိ အစ်သံ၊ သံပြေ၊ သံလေး ဟူသည့် တက်ကျသံသုံးမျိုးအကြောင်း
- ❖ စကားလုံးရှိ တက်ကျသံပြောင်းလျှင် စကားအဓိပ္ပာယ်ပြောင်းနိုင်ပုံ
- ❖ မြန်မာသရများတွင် သရရိုးရိုး၊ နှာသံပါသရ တို့ကို တက်ကျသံသုံးသံဖြင့် ရွတ်ဆိုနိုင်ပုံ
- ❖ ရပ်သံသရ မကြာဝက်သရ တို့ကို တက်ကျသံသုံးသံဖြင့် မရွတ်ဆိုနိုင်ပုံတို့ဖြစ်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ မြန်မာဘာသာစကားရှိ တက်ကျသံသုံးသံအကြောင်းကို ပြောဆိုရှင်းပြပါ။
- ၂။ မြန်မာစကားရှိ တက်ကျသံသုံးသံကို သရရိုးရိုး ခုနစ်သံဖြင့်တွဲဖက်၍ အကြိမ်ကြိမ်ရွတ်ဆိုပါ။
- ၃။ မြန်မာစကားရှိ တက်ကျသံသုံးသံကို နှာသံပါသရ ခုနစ်သံဖြင့် တွဲဖက်၍ အကြိမ်ကြိမ်ရွတ်ဆိုပါ။
- ၄။ တက်ကျသံပြောင်းသဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ပြောင်းသွားသော စကားလုံးများကို သင်သိသမျှ ပြောပါ။
- ၅။ မြန်မာစကားတွင် တက်ကျသံသည် အရေးကြီးသည်ဟု သင်ထင်ပါသလား။ ပြောဆိုရှင်းပြပါ။
- ၆။ တက်ကျသံမမှန်လျှင် စကားလုံးအဓိပ္ပာယ်လွဲမှားနိုင်ကြောင်းကို ကိုယ်တွေ့အတွေ့အကြုံဖြင့် ပြောပြပါ။

မြန်မာစကားသံ အသံထွက်လမ်းညွှန်

မြန်မာဘာသာစကားကို ပြောဆိုရာတွင် အသံထွက် မှန်ကန်စေရန် စကားလုံးများ၏ အသံထွက်များကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ မြန်မာအဘိဓာန်တွင် မြန်မာစကားသံများ၏ အသံထွက်ကို ဖော်ပြရာ၌ ဗျည်းသံများအတွက် အောက်ပါ အသံထွက်ပြ ဗျည်းများကို အသုံးပြုသည်။

က	ခ	ဂ	င	ပ	ဖ	ဇ	ဓ
စ	ဆ	ဇ	ည	ယ	ရ'	လ	ဝ
တ	ထ	ဒ	န	သ	ဌ	ဟ	ဟ့'

တို့ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါဗျည်းများတွင်

ရ' = 'ပရိဘောဂ'တွင် ပါသော 'ရ' သံ ကဲ့သို့ လျှာလိပ်သံဆိုရန်

ဌ = 'သတိ'၊ 'သတင်း'တို့တွင်ပါသော 'သ'သံကဲ့သို့ ဆိုရန်

ဟ့' = 'မောင်ဘရေ' ဟု ခေါ်လိုက်သောအခါ 'ဟေ' ဟု မြန်ထူးသံတွင်ပါသည့် 'ဟ'သံ ကဲ့သို့ ဆိုရန်ဖြစ်ပါသည်။

သရသံများကိုဖော်ပြရာတွင် အောက်ပါအတိုင်း အသံထွက်များကို ဖော်ပြနိုင်ပါသည်။

အာ - 'လူနဲ့လူအ'၊ 'ဂရီးအသည်'တို့တွင်ပါသော 'အ'သံကဲ့သို့ အသံပြည့်ထွက်သောအသံမျိုးအတွက် ပြသည်။

သာဓက ။

ဝေါဟာရ	အသံထွက်
က ပြား	ကာ ဗျား
ခ စား	ခါ စား

အ - 'အပြော'၊ 'အဆို' တို့တွင်ပါသော 'အ'သံ ကဲ့သို့ အသံတစ်ဝက်ထွက်သော အသံမျိုးအတွက်ပြသည်။ အသံမပြည့်သောသရ(မကြာဝက်သရ)ကို ပြခြင်းဖြစ်သည်။

သာဓက ။

ဝေါဟာရ	အသံထွက်
က စား	ဂ စား
စ ပါး	ဇ စား

-င် = 'အင်'၊ 'အင်' သံ အတွက်ပြသည်။

-တ် = 'အတ်၊ အပ်'၊ 'အိတ်၊ အိပ်'၊ 'အုတ်၊ အုပ်' သံတို့အတွက် ပြသည်။

(ခြွင်းချက် ။ 'ကီလိုဝပ်'သံကဲ့သို့ ပ သတ်(ပ်)သံ ထင်ရှားထွက်လျှင် ပသတ်(ပ်)ဖြင့်သာ ပြသည်။)

ည - ငြ နှင့် ည သံတို့အတွက် ပြသည်။

ဉ - ဇီ ၊ အည သံတို့အတွက် ပြသည်။

-န - 'အံ၊ အန်၊ အမ်' 'အိန်၊ အိမ်' 'အုံ၊ အုန်၊ အုပ်' သံတို့အတွက် ပြသည်။

(ခွင်းချက် ။ 'မြူစွမ်'သံကဲ့သို့ မ သတ်(မ်)သံ ထင်ရှားထွက်လျှင် မသတ်(မ်)ဖြင့်သာ ပြသည်။)

ယပင့်၊ ရရစ် သံတို့ကို အသံထွက်ပြသည့်အခါ အပင့်(့)ဖြင့်သာ ပြပါသည်။ အသံထွက်ဖော်ပြပုံ သာဓကများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

သာဓက ။ ။ ကျာပွတ် / ကျာပွတ် /
 ကြေး / ကျီး၊ ကျေး /

ရေးထားသည့်အတိုင်းမဟုတ်ဘဲ ပြောင်းလဲ၍ အသံထွက်ရသော စကားလုံးတို့၏ အသံထွက်များကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြပါသည်။

သာဓက ။ ။ ကာချင်း / ကာလင်း /
 ကုလားပဲ / ကလဲ /
 ချက် / လက် /

ရေးထားသည့်အတိုင်း အသံထွက်သည့်စကားလုံးများကို အဘိဓာန်တွင် အသံထွက်မဖော်ပြပါ။

မှတ်ချက်(၁) ။ ။ အသံပြည့်၊ အသံဝက်ထွက်သော အက္ခရာမျိုးပါဝင်သည့်စကားလုံးတို့နှင့် ပတ်သက်၍

(က) အသံပြည့်ထွက်သော အက္ခရာမျိုးပါဝင်သည့် စကားလုံး၌သာ အသံထွက်ဖော်ပြပါသည်။

သာဓက ။ ။ ကပြား / ကုဗျား /
 ကကူရံ / ကကူယန် /

(ခ) အသံတစ်ဝက်ထွက်သော အက္ခရာမျိုးပါဝင်သည့်စကားလုံး၌ (အခြားစာလုံး အသံမပြောင်းလျှင်) အသံထွက် မဖော်ပြပါ။

သာဓက ။ ။ ခလုတ်
 အကြောင်းအရာ

မှတ်ချက်(၂) ။ ။ 'ယ'သံ၊ 'ရ'သံ လျှာလိပ်သံနှင့် ပတ်သက်၍

(က) လျှာလိပ်သံထွက်သော စကားလုံး၌သာ အသံထွက်ဖော်ပြသည်။

သာဓက ။ ။ ပရိဘောဂ / ပရိဗောဂ /
 ဝါရမိတ္တုရက် / ဝါရာမိတ်တုယက် /

(ခ) 'ယ' သံထွက်သော စကားလုံး၌ အသံထွက်မဖော်ပြပါ။

သာဓက ။ ။ ရေ

ရောင်ရမ်း

အသံထွက်ကိုဖော်ပြရာတွင် မျဉ်းစောင်း / / နှစ်ခုကြားတွင် အသံထွက် စကားလုံးကို ဖော်ပြပါသည်။ အချို့အထက်အောက် တည်ပုံအစဉ်၌ အသံတူပါရှိလျှင် ၎င်းအသံတူကို အောက်စကားလုံး၌ မြှုပ်ချန်ထားပါသည်။ ' - ' သင်္ကေတတွင် မြှုပ်ချန်ထားသော အသံတူကိုထည့်၍ ထွက်ဆိုရန်ဖြစ်သည်။

- သာဓက ။ ။ (၁) ကစား / ဝစား /
 ကစားဝိုင်း / - ဝိုင်း /
 (၂) ကာလသား / ကာလဒုသား /
 ကာလသားချက် / - ဖျက် /
 ကာလသားရောဂါ / - ယောဂါ /

မြန်မာအဘိဓာန်၏ အသံထွက်လမ်းညွှန်များကိုသိရှိပါက မြန်မာစကားအသံထွက် မှန်ကန်ရေးအတွက် အဘိဓာန်ကို အသုံးပြုကာ လေ့ကျင့်ခွင့်ဆိုနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

သင်ခန်းစာဆိုလိုရင်း

- ❖ မြန်မာစကားလုံးများကို အသံထွက်အတိုင်း အရေးဖြင့်ဖော်ပြရာတွင် အသုံးပြုသည့် မြန်မာအဘိဓာန်အသံထွက်စနစ်
- ❖ မြန်မာအဘိဓာန် အသံထွက်စနစ်တွင် အသုံးပြုသော ဗျည်း၊ သရ နှင့် အသတ်များ
- ❖ အသံထွက်ကို မျဉ်းစောင်း နှစ်ခုဖြင့် ဖော်ပြပုံတို့ဖြစ်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ မြန်မာအဘိဓာန်၏ အသံထွက်စနစ်အရ "ကျောက်သင်ပုန်း၊ ကျောင်းခေါ်ကြိမ်၊ ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းနေဖက်၊ စာသင်ခန်း၊ စာသင်သား၊ လေ့ကျင့်ခန်း၊ သင်ခန်းစာ၊ သင်ဖို့ညွှန်းတမ်း"တို့ကို မည်သို့ဖော်ပြရသနည်း။
- ၂။ အောက်ပါအသံထွက်များသည် မည်သည့်စကားလုံးများ၏ အသံထွက်ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းပြပါ။
(၁) / ကာဂျီး /	(၆) / ဝေါင်းစီး /
(၂) / ကျာသုာဗဒေး /	(၇) / ချေဗျားထောက် /
(၃) / ကရိယာဝိသေသနာ /	(၈) / ညန်ဝစား /
(၄) / ကွန်းဒေါင်ဝိုင် /	(၉) / တယာလင်း /
(၅) / ခဲခန် /	(၁၀) / ဝက်ကျာ /
- ၃။ မြန်မာအဘိဓာန်မှ မြန်မာစကားသံ အသံထွက်လမ်းညွှန်ချက်များကို မည်သို့အသုံးပြုနိုင်ကြောင်း ရှင်းပြပါ။

အခန်း - ၂
အပြောအဆိုဆိုင်ရာလမ်းညွှန်ချက်

စကားပြောကောင်းခြင်း

စကားသည် မနောမယပတ္တမြားကဲ့သို့ တန်ခိုးကြီးလှပေသည်။ စကားသည်တိုင်းပြည်တစ်ခု ပေါ်ထွန်းလာရန်ကို ပြုနိုင်စွမ်းသကဲ့သို့ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်ကို ပျက်စီးအောင်လည်းပြုနိုင်သည်။ စကားသည် လူတစ်ဦးအား နတ်ပြည်သို့ ပို့နိုင်သကဲ့သို့ ငရဲပြည်သို့လည်း ကုရောက်စေနိုင်သည်။ စကားသည် လူတစ်ဦးကိုကူညီနိုင်သကဲ့သို့ ပျက်စီးသွားအောင်လည်း ပြုနိုင်စွမ်းသည်။ စကားသည် လူတစ်ဦးအား ချမ်းသာသုခရစေနိုင်သကဲ့သို့ ဆင်းရဲဒုက္ခကိုလည်း မြစ်စေနိုင်သည်။

စကားပြောကောင်းခြင်းသည် အဖိုးတန်သော ပညာတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ အခြားအဖိုးတန် ပညာရပ်များကဲ့သို့ပင် ဤအတတ်ကို လေ့လာသင်ယူသင့်သည်။ စကားပြောဆိုရာတွင် အနည်းဆုံး လူနှစ်ဦးရှိမှသာ ဖြစ်နိုင်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ တစ်ဦးက ကောင်းစွာစကားပြောသူဖြစ်၍ တစ်ဦးကကောင်းစွာ နားထောင်သူ ဖြစ်ရမည်ဖြစ်သည်။ စကားစမြည်ပြောဆိုရာတွင် တစ်ဦးတည်းကသာ အဆက်မပြတ် အပြောသမားဖြစ်နေပါက ထိုစကားဝိုင်းမှာ ပျက်စီးသွားရသည်။ နှစ်ဦးစလုံးက မပြောလျှင်လည်း စကားပြောဆိုမှုမဖြစ်နိုင်ပါ။ ထို့အတူ တစ်ဦးကစကားပြောနေသည်ကို ကျန်တစ်ဦးက ကောင်းစွာနားမထောင်ပါက စကားဝိုင်းမှာ ဆားမပါသောဟင်းကဲ့သို့ ပေါ့ပြတ်ပြတ် ဖြစ်သွားမည်။ သို့ဖြစ်ရာ စကားပြောဆိုရာ၌ ကောင်းစွာအထမြောက်အောင်မြင်ရန်အတွက် ကောင်းစွာနားထောင်တတ်အောင်နှင့် ကောင်းစွာပြောတတ်အောင် နှစ်မျိုးစလုံးကို လေ့ကျင့်ထားရမည်ဖြစ်သည်။

စကားပြောကောင်းသူဖြစ်စေရန်အတွက် အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ အခြားသူများ စိတ်ဝင်စားမည့် အကြောင်းအရာများကိုသာ ပြောဆိုရန်ဖြစ်သည်။ သူတစ်ပါးစိတ်ဝင်စားသော အကြောင်းအရာကို ချန်လှပ်၍ မိမိစိတ်ဝင်စားသော အကြောင်းအရာများကိုသာ ပြောနေပါက နားထောင်နေသူများမှာ ဖျင်းရိငြီးငွေ့လာပေလိမ့်မည်။ မိမိစကားပြောဆိုနေစဉ်တွင် အခြားသူများ စိတ်ဝင်စားစေမည့် အကြောင်းအရာများကို အမြဲစဉ်းစား၍ ထည့်သွင်းပြောဆိုမိအောင် ကြိုးစားရမည်။ ထို့ပြင် စကားပြောရာတွင် မိမိစိတ်ထဲ၌ ထင်မြင်ယူဆသည့်အတိုင်း ရဲဝံ့စွာပြောဆိုရန်ဖြစ်သည်။ ဟန်လုပ်၍ ပြောသောစကားသည် နားထောင်၍ ကောင်းသည့်တိုင် အနှစ်သာရ မရှိလှပေ။ နားထောင်သူကလည်း စိတ်ဝင်စားမည်မဟုတ်ပေ။ မိမိထင်မြင်ယူဆသည့်အတိုင်း ပြောဆိုခြင်းသည် စကားပြောရာတွင် များစွာထိရောက်လှသည်။ နားထောင်သူများမှာလည်း စိတ်အားထက်သန်မှု ရှိလာနိုင်သည်။

မိမိစကားပြောဆိုသည့်အလှည့်ပြီး၍ အခြားသူများပြောဆိုသည့်အခါတွင် မိမိသည် နားထောင်သူအဖြစ် သူတစ်ပါးပြောဆိုမှုကို စိတ်ပါဝင်စားစွာ နားထောင်ရမည်။ သူတစ်ပါးပြောသောစကားတွင် မိမိစိတ်

နှင့် မကိုက်ညီသော အချက်များတွေ့ရှိပါကလည်း ရိုင်းစိုင်းစွာ ဆန့်ကျင်ဘက်ပြု၍ မပြောဆိုသင့်ပေ။ စကားပြောကောင်းသူဖြစ်ရန် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းမှာ ယဉ်ကျေးမှုရှိခြင်းနှင့် ကိုယ်ချင်းစာမှုရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ စကားပြောရာတွင် သူတစ်ပါးအပေါ် ထောက်ထားမှုပြုနိုင်သမျှပြုရမည်။ မိမိကပြောရန် အလိုရှိသကဲ့သို့ သူတစ်ပါးကလည်း ပြောချင်လိမ့်မည်ဟု သိရှိနားလည်ထားရမည်။ မိမိပြောသော အချက်အလက်များကို သူတစ်ပါးက လက်မခံသောအခါ စိတ်ဆိုးတတ်သကဲ့သို့ သူတစ်ပါး၏ ပြောဆိုချက်ကို မိမိက လက်မခံသော အခါ သူတစ်ပါးက စိတ်ဆိုးတတ်သည်ကိုလည်း နားလည်ထားရမည်။

စကားပြောကောင်းစေရန်အတွက် ချွတ်ယွင်းချက်သုံးရပ်ကို ရှောင်ကြဉ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ပထမ ချွတ်ယွင်းချက်မှာ သူတစ်ပါးစကားပြောနေစဉ် ကြားဖြတ်ဝင်ပြောတတ်သောအကျင့်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယ ချွတ်ယွင်းချက်မှာ မိမိစကားပြောနေစဉ် သူတစ်ပါးကြားဖြတ်ဝင်ပြောသည်ကို သည်းမခံတတ်သော အကျင့်ဖြစ်သည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး စကားပြောဆိုရာတွင် ရည်ရွယ်ချက်အမျိုးမျိုး ရှိနိုင်သော်လည်း အဓိက ရည်ရွယ်ချက်မှာ တစ်ဦးကတစ်ဦးကို အသိပေးခြင်းဖြစ်သည်။ မိမိက အခြားတစ်ဦးကို စကားပြောဆိုရာတွင် မိမိအတွက် ပြောသည်ဟု သဘောမထားဘဲ တစ်ဖက်သားအတွက်ပြောသည်ဟူသော စိတ်ကိုထားရှိနိုင်ရမည်။ ထိုသို့သဘောထားသူသည် သူတစ်ပါးနားမထောင်လျှင် ဇွတ်နားထောင်အောင်လုပ်မည် မဟုတ်သည့် အပြင် သူတစ်ပါးပြောနေစဉ် ကြားဖြတ်ဝင်ပြောမည် မဟုတ်ချေ။ မိမိပြောဆိုနေစဉ် သူတစ်ပါးကြားဖြတ် ဝင်ပြောပါကလည်း ခွင့်လွှတ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ တတိယချွတ်ယွင်းချက်မှာ စကားပြောရာ၌ ကြားဖြတ်မပြောသော်လည်း ပြောသကဲ့သို့ ဆိုးရွားသော ချွတ်ယွင်းချက်ဖြစ်သည်။ ယင်းမှာ အခြားသူများ စကားပြောနေစဉ် ကြားဖြတ်ပြောခွင့်မရသဖြင့် သူတစ်ပါးပြောသည်ကို ဝရုတစိုက်နားမထောင်ဘဲ ကိုယ်ထင်ရာတွေးတောနေခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။ ထိုသူမျိုးသည် ပြောနေသောအကြောင်းအရာနှင့် လုံးဝမပတ်သက်ဘဲ မသက်ဆိုင်သောအကြောင်းကို ရုတ်တရက် ဝင်ပြောလိုက်တတ်လေသည်။

ခေါ်သန်းတင်

- သင်ခန်းစာဆိုလိုရင်း**
- ❖ စကား၏အရေးကြီးပုံနှင့် စကားပြောကောင်းသူ ဖြစ်စေသည့်အချက်များ
 - ❖ စကားပြောကောင်းစေရန် ရှောင်ကြဉ်ရမည့် ချွတ်ယွင်းချက် သုံးရပ်တို့ဖြစ်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ စကားပြောကောင်းခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် သင့်ထင်မြင်ယူဆချက်ကို ပြောဆိုဆွေးနွေးပါ။
- ၂။ စကားပြောကောင်းသူတစ်ယောက်အနေဖြင့် နားထောင်သူဘက်ကို မည်သို့ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ကြောင်း ပြောဆိုဆွေးနွေးပါ။
- ၃။ စကားပြောကောင်းစေရန်အတွက် ရှောင်ကြဉ်ရမည့် ချွတ်ယွင်းချက်သုံးရပ်ကို သင့်အတွေ့အကြုံအရ ဆွေးနွေးပါ။

စကားအရာ အင်္ဂါလေးတန်

မြန်မာ့လူမှုနယ်ပယ်တွင် စကားပြောဆိုမှုနှင့်ပတ်သက်၍ 'စကားအရာအင်္ဂါလေးတန်' ဟူသော အစဉ်အလာလမ်းညွှန်သည့် ဆိုရိုးစကားရှိပါသည်။ ထိုအင်္ဂါလေးတန်မှာ စကားအရာ၌ 'သုဘာသိတ' ကောင်းသောစကားကို ပြေပြစ်စွာပြောဆိုခြင်း၊ 'ပီယဝါစာ' ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ်ပြောဆိုခြင်း၊ 'သစ္စာ' ဟုတ်မှန်ရာကို ပြောဆိုခြင်း၊ 'ဓမ္မ' တရားသဖြင့် ပြောဆိုခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

'သုဘာသိတ'သည် ဆိုသင့်ဆိုအပ်သော၊ ပြောသင့်ပြောအပ်သော၊ ကောင်းမွန်သောစကားကို ကောင်းမွန်ပြေပြစ်စွာ ပြောဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ စကားပြောဆိုခြင်းသည် သတင်းအချက်အလက်နှင့် စိတ်ခံစားမှုကိုဖော်ပြသည့် အသုံးအဆောင်ဖြစ်သည်သာမက လူအချင်းချင်းဆက်သွယ်ရာတွင်အသုံးပြုသည့် ဆက်သွယ်ရေးကိရိယာလည်းဖြစ်သည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး စကားပြောဆိုရာတွင် ပြောသင့်ပြောအပ်သော စကားမျိုးရှိသကဲ့သို့ မပြောသင့်မပြောအပ်သော စကားမျိုးလည်းရှိသည်။ ပြောသင့်ပြောအပ်သော စကားမျိုးကို ကောင်းမွန်ချော့ပြောဆိုခြင်းသည် 'သုဘာသိတဝါစာ' ဖြစ်သည်။ ပြောသင့်ပြောအပ်သောစကားကို ကောင်းမွန်ချော့ပြောဆိုခြင်းဖြင့် လူမှုဆက်ဆံရေးကို အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။ မပြောသင့် မပြောအပ်သော စကားကို ပြောဆိုပါက လူမှုဆက်ဆံရေးအတွက် အဟန့်အတားဖြစ်စေမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပြောသင့်ပြောအပ်သော ကောင်းမွန်သည့်စကားမျိုးကိုသာ ကောင်းမွန်ချော့ပြေပြစ်စွာ ပြောသင့်သည်။

'ပီယဝါစာ' ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ် ပြောဆိုခြင်းသည် လူအများလိုလားသောအရာဖြစ်သည်။ ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ်စကားပြောဆိုတတ်ခြင်းသည် ကြင်နာတတ်သောစိတ်ထားမှ ထွက်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ကြင်နာတတ်သောသူသည် စာနာစိတ်ဖြင့် ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ်စကားကို ပြောဆိုတတ်ကြသည်။ တစ်ကိုယ်ကောင်းစိတ်ရှိသူများသည် အများအကျိုးကိုမကြည့်ဘဲ မိမိအကျိုးကိုသာ ကြည့်တတ်သဖြင့် ကိုယ်ချင်းစာစိတ် မရှိတတ်ကြပေ။ ကိုယ်ချင်းစာစိတ်မရှိသူသည် စကားကိုချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ် ပြောဆိုလေ့မရှိကြပေ။ ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ် ပြောဆိုသောစကားသည် ကောင်းကျိုးချမ်းသာကိုပေးနိုင်သကဲ့သို့ ကြမ်းတမ်းသောစကားသည် ဆိုးကျိုးများစွာကို ပေးနိုင်သည်။ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်စွာပြောလိုက်သော စကားတစ်ခွန်းသည် သူတစ်ပါး၏ဖျော်ရွှင်မှုကို တစ်ခဏအတွင်း ဖျက်ဆီးပစ်နိုင်သည်။ ထို့အတူ ချီချီသာသာချစ်ဖွယ်ရာဆိုသောစကားသည် သူတစ်ပါးကို ဖျော်ရွှင်အားတက်အောင် ပြုလုပ်ပေးနိုင်သည်။ စကားကို ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ်ပြောဆိုခြင်းသည် ငွေကုန်ကြေးကျခံစရာမလိုဘဲ အသုံးပြုနိုင်သော အဖိုးတန်အသုံးအဆောင် တစ်ခုဖြစ်သည်။ လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆက်ဆံရာတွင် လက်ဆောင်ပေးလေ့ရှိကြသည်။ လူမှုဆက်ဆံရေးတွင် ငွေကြေးမကုန်ကျဘဲပေးနိုင်သော အများနှစ်သက်သည့် လက်ဆောင်မှာ 'ပီယဝါစာ' ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ် ပြောဆိုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

စကားမှာ 'သစ္စာ' ဟုဆိုရာတွင် ဟုတ်မှန်သောစကားကိုသာ ပြောဆိုသင့်သည်ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ မမှန်သောစကားဖြစ်မှန်းသိလျက်နှင့် ဇွတ်အတင်းမပြောဆိုသင့်ပေ။ မုသားပြောဆိုခြင်းသည် သူတစ်ပါးကို စော်ကားခြင်းဖြစ်သည်။ သစ္စာတရားမရှိသောနေရာတွင် လူမှုဆက်ဆံရေးမှာလည်း ယုံကြည်စိတ်ချ၍ မဖြစ်

နိုင်ပေ။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မယုံကြည်စိတ်မချရလျှင် ယဉ်ကျေးမှုလည်းပျောက်ကွယ်သွားပါလိမ့်မည်။ မုသားပြောသူသည် သူတစ်ပါးအပေါ် ထိခိုက်နှစ်နာစေသကဲ့သို့ မိမိကိုယ်တိုင်လည်း ထိခိုက်နှစ်နာရသည်သာဖြစ်သည်။ မုသားပြောသူသည် သူတစ်ပါး၏ အထင်အမြင်သေးခြင်းကို ခံရသည်သာမက ၎င်းစိတ်ဓာတ်မှာလည်း တစ်နေ့တခြား ယုတ်ညံ့လာတတ်သည်။ မဟုတ်မမှန်သော မုသားစကားကို အကြိမ်ကြိမ်ပြောတတ်သူသည် အလေ့အကျင့်ဖြစ်ကာ ဟုတ်မှန်သောစကားကို မဆိုတတ်တော့ပေ။ မုသားမပြောရလျှင် မနေနိုင်အောင်ပင် ဖြစ်လာတတ်သည်။ ထိုသူသည် အမှန်တရားကိုပြောသည့်အခါ၌ပင် လူအများက ယုံကြည်ခြင်းမရှိတော့ဘဲ လူလိမ်လူညာဟုသာ ယူဆလာကြသည်။

မည်သည့်အလုပ်မျိုးတွင်မဆို သူ့ဘက်ကိုယ့်ဘက် မျှတစွာ တွေးခေါ်စဉ်းစား ဆောင်ရွက်ရသည်သာ ဖြစ်သည်။ သူ့ဘက်ကိုယ့်ဘက်မျှတစွာ တွေးခေါ်စဉ်းစားကာ ပြုမူဆောင်ရွက်ခြင်းသည် လူ့ကျင့်ဝတ်ကို လိုက်နာခြင်းလည်းဖြစ်သည်။ စကားပြောဆိုရာတွင်လည်း သူ့ဘက်ကိုယ့်ဘက် မျှတစွာပြောဆိုရသည်။ တစ်ဖက်စောင်းနင်း နိုင်လိုမင်းထက် မပြောဆိုသင့်ပေ။ သူ့ဘက်ကိုယ့်ဘက်ချင်ချိန်၌ တရားမျှတစွာ ပြောဆိုသင့်သည်။ တရားမျှတစွာပြောဆိုခြင်း၊ တရားနည်းလမ်းတကျ ပြောဆိုခြင်းကို 'ဓမ္မ' ဟုဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ စကားပြောဆိုရာတွင် 'တရားညီစွာ' ပြောဆိုရမည်ဟု မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက မယဒေဝလင်္ကာသစ်ကြီးတွင် ဆိုဆုံးမထားသည်။

စကားအရာအင်္ဂါလေးတန်ဖြင့် ပြည့်စုံသောစကားသည် တည်ကြည်ခိုင်ခံ့သောစကား ဖြစ်ကြောင်းကို မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက မယဒေဝလင်္ကာသစ်ကြီးတွင် 'ပြောကပြေပြစ်၊ ချစ်နှစ်လိုရန်၊ ဟုတ်မှန် ဖြောင့်သား၊ တရားညီစွာ၊ နီတိလာတိုင်း၊ အင်္ဂါလေးပုံ၊ ပြည့်စုံစကား၊ ခိုင်တည်ကြား၍' ဟု ဖွဲ့ဆိုထားသည်။ စကားအရာအင်္ဂါလေးတန်ကို လိုက်နာကာ တည်ကြည်ခိုင်ခံ့သောစကားကို ပြောဆိုခြင်းဖြင့် လူမှုဆက်ဆံရေးတွင် အောင်မြင်သူတစ်ယောက်ဖြစ်လာနိုင်ပေသည်။

သင်ခန်းစာဆိုလိုရင်း

❖ စကားပြောရာတွင်အရေးကြီးသည့် 'သုဘာသိတ'၊ 'ပီယဝါစာ'၊ 'သစ္စာ'၊ 'ဓမ္မ'အင်္ဂါလေးရပ်အကြောင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ စကားပြောရာတွင် ဆောင်သင့်သောအင်္ဂါလေးတန်အကြောင်း ဆွေးနွေးပါ။
- ၂။ မည်သို့သောစကားမျိုးသည် ကောင်းမွန်သည့်စကားဖြစ်ကြောင်း သာဓကပြ၍ ဆွေးနွေးပါ။
- ၃။ မည်သို့သောစကားမျိုးသည် ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ်ပြောဆိုသည့်စကားဖြစ်ကြောင်း သာဓကပြ၍ ဆွေးနွေးပါ။
- ၄။ မည်သို့သောစကားမျိုးသည် ဟုတ်မှန်သောစကားဖြစ်ကြောင်း သာဓကပြ၍ ဆွေးနွေးပါ။
- ၅။ မည်သို့သောစကားမျိုးသည် တရားသဖြင့်ပြောဆိုသောစကားဖြစ်ကြောင်း သာဓကပြ၍ ဆွေးနွေးပါ။

ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး ချေချေချေ

စကားပြောဆိုဆက်ဆံရာတွင် “ချစ်စေလို ခံတွင်းလက်လေးသစ်၊ မုန်းစေလို ခံတွင်းလက်လေးသစ်” ဟူသောစကားရှိပါသည်။ လက်လေးသစ်ခန့်သာရှိသော ပါးစပ်ခံတွင်းသည် ချစ်အောင်လည်း ပြောဆိုနိုင်ပါသည်။ မုန်းအောင်လည်းပြောဆိုနိုင်ပါသည်။ ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး ချေချေချေ ပြောဆိုခြင်းသည် လူတစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး ချစ်ချစ်ခင်ခင်ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးတွင် အရေးပါသောအရာတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး ချေချေချေပြောဆိုသည်ကို စကားပြောယဉ်ကျေးသည် စကားပြောချေသည် စကားပြောယဉ်ကျေးချေသည် စကားပြောသိမ်မွေ့သည်ဟု ပြောဆိုကြပါသည်။

စကားပြော ယဉ်ကျေးချေခြင်းဟူသည်မှာ စကားပြောရာတွင် လူ့အဖွဲ့အစည်းက အစဉ်အဆက် လက်ခံထားသည့် ထုံးနည်းစည်းကမ်းတို့ကို လိုက်နာခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လိုက်နာ ပြောဆိုသည်ကို စကားပြော ယဉ်ကျေးချေသည်ဟု ဆိုပါသည်။ အစဉ်အဆက် လိုက်နာကျင့်သုံးသော ထုံးနည်းစည်းကမ်း အချို့မှာ ခေါ်လျှင်ထူးရသည်၊ မေးလျှင်ဖြေရသည်၊ တစ်ဖက်က စကားပြောနေလျှင် အသိအမှတ်ပြုသည့် အနေဖြင့် တုံ့ပြန်မှုပြုရသည်။ လူမှုအဆင့်အလိုက် လိုက်ဖက်စွာပြောရသည်။ တစ်ဖက်သားကို ငဲ့ကွက်စာနာ စွာ ပြောရသည်။ အနက်အဓိပ္ပာယ် ပြင်းထန်သော စကားလုံးများ၏နေရာတွင် ပြင်းထန်မှု လျော့အောင်ပြော ရသည်။ စကားပြောရာတွင် အဆိုပါထုံးနည်းစည်းကမ်းနှင့်မကိုက်ညီလျှင် အဆင်မပြေ ကသိကအောက် ဖြစ်တတ်ပါသည်။

တစ်ဦးက ခေါ်သည်ကို တစ်ဦးပြန်မထူးလျှင် မယဉ်ကျေးရာရောက်ပါသည်။ တစ်ဦးတစ်ယောက်က သိလို၍ မိမိအားမေးသည်ကိုလည်း ပြန်လည်ဖြေကြားရပါမည်။ အကယ်၍ မိမိကမသိလျှင်လည်း မသိကြောင်း ပြန်လည်ပြောဆိုရပါမည်။ ထိုသို့ဖြေကြားခြင်း၊ ပြန်ကြားခြင်းမရှိဘဲ နှုတ်ဆိတ်နေပါက မယဉ်ကျေးရာ ရောက်ပါ သည်။ တစ်ဖက်သား စကားပြောနေသည့်အခါတွင်လည်း တလေးတစား နားထောင်ရပါမည်။ မိမိနားထောင် နေကြောင်းသိစေရန်နှင့် တစ်ဖက်သားပြောသည့်စကားကို အသိအမှတ်ပြုသည့်အနေဖြင့် “ဟုတ်ကဲ့” “အင်း” “အော်” “အေး” စသည့် တုံ့ပြန်မှုပြုရပါသည်။ မည်သို့မျှ တုံ့ပြန်ခြင်းမရှိပါက မယဉ်ကျေးရာရောက်ပါသည်။

စကားပြောရာတွင် ပြောသူနှင့်နာသူတို့၏ လူမှုအဆင့်အလိုက် လိုက်ဖက်စွာပြောရပါသည်။ သူငယ်ချင်းအချင်းချင်း ပြောဆိုရာတွင်သုံးနှုန်းသည့် ‘ဗန်းစကား’ ကဲ့သို့သော စကားမျိုးကို လူကြီးသူမများ ဆရာသမားများနှင့် ပြောဆိုရာတွင်မသုံးသင့်ပါ။ သူငယ်ချင်းအချင်းချင်း စကားပြောရာတွင် “စားပါ၊ လာပါ” ပြောနိုင်သော်လည်း လူကြီးသူမများ၊ ဆရာသမားများကို ပြောဆိုရာတွင် “သုံးဆောင်ပါ၊ ကြွပါ” စသည်ဖြင့် ပြောသင့်ပါသည်။ သံယာဇာတများနှင့်ပြောဆိုရာတွင်လည်း “ဘုဦးပေးတော်မူပါ၊ ကြွတော်မူပါ” စသည်ဖြင့် လိုက်ဖက်စွာ ပြောဆိုရပါသည်။ တစ်ဖက်သားပြောသည်ကို နားထောင်နေစဉ် တုံ့ပြန်မှုပြုရာတွင်ပင်

ဆူဝယ်ချင်းအချင်းချင်း "အေး" ဟု ပြောနိုင်သော်လည်း လူကြီးသူမ၊ ဆရာသမားများကို "ဟုတ်ကဲ့" ဟု လူမှုအဆင့်အလိုက် လိုက်ဖက်စွာ ပြောဆိုရပါသည်။

စကားပြောယဉ်ကျေးချေငံမှုတွင် တစ်ဖက်သားကို ငဲ့ကွက်စာနာစွာ ပြောဆိုခြင်းလည်း အပါအဝင် ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ဖက်သား စိတ်အနှောင့်အယှက်ဖြစ်အောင်၊ ကသိကအောက်ဖြစ်အောင် မပြောဆိုသင့်ပါ။ မိမိဈေးဝယ်သွားသည့်အခါ ဈေးဝယ်သူမရှိသည့်အတွက် ဈေးသည်ကိုပြောဆိုရာတွင် "ဈေးရောင်းမကောင်း ဘူးလား" ဟုပြောဆိုခြင်းထက် "အရောင်းအဝယ်ပါးတယ်နော်" ဟုပြောဆိုပါက ပို၍ယဉ်ကျေးပါသည်။ ပစ္စည်း ဈေးမေးရာတွင် ဈေးသည်ပြောသည့်ဈေးသည် ဈေးကြီးနေပါက "ဈေးကြီးလိုက်တာ" ဟု ပြောခြင်းထက် "ဈေး မြင့်တယ်နော်" ဟုပြောခြင်းက ပို၍ယဉ်ကျေးချေငံပါသည်။

ထို့ပြင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့်သဘောပါဝင်သော စကားများကို ပြောဆိုခြင်းသည်လည်း ယဉ်ကျေး ချေငံစွာ ပြောဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သာဓကအားဖြင့် "ငါတို့မှန်သွားစားကြရအောင်"၊ "တို့တွေ အိမ်စာအတူတူ လုပ်ကြမယ်"၊ "ကျောင်းဆင်းရင် ကစားကွင်းသွားကြမယ်နော်" စသည်ဖြင့် "ကျွန်တော်တို့"၊ "ကျွန်မတို့"၊ "ငါတို့"၊ "တို့တွေ" စသည့် အများပြုနာမ်စားများ၊ "ရအောင်"၊ "စို့"၊ "နော်" စသည့် အတူတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လိုသည့် စကားများကို ထည့်သွင်းပြောဆိုခြင်းသည်လည်း ယဉ်ကျေးချေငံမှုသဘော ဖြစ်စေပါသည်။

စကားပြောဆိုရာတွင် "တစ်ဆိတ်လောက်ကျေးဇူးပြုပြီး . . ."၊ "စကားပြောလို့ရဲ့လားမသိဘူး"၊ "စကားပြောလို့ အဆင်ပြေရဲ့လား"၊ "ဖြစ်နိုင်မယ်ဆိုရင် . . ."၊ "အဆင်ပြေမယ်ဆိုရင် . . ."၊ "အားတော့နာ ပါတယ် . . ."၊ "သိခွင့်ရှိမယ်ဆိုရင် . . ." စသည့်စကားမျိုးကို လိုအပ်သလို အစပြုပြောဆိုခြင်းသည် တစ်ဖက်သားကိုငဲ့ကွက်သည့်သဘောဖြစ်၍ ယဉ်ကျေးချေငံမှုရှိပါသည်။

အချို့စကားလုံးများသည် အနက်အဓိပ္ပာယ်ပြင်းထန်သော သဘောရှိပါသည်။ ထိုစကားလုံးများ အစား အနက်ပျော့သောစကားကို အစားထိုးပြောဆိုခြင်းသည်လည်း ယဉ်ကျေးချေငံသည့်သဘောဖြစ်ပါ သည်။ "သူ့မှာ ဓမ္မနေတဲ့ ဦးလေးတစ်ယောက်ရှိတယ်" ဟု ပြောဆိုခြင်းထက် "သူ့မှာ စိတ်ဝေဒနာရှင် ဦးလေး တစ်ယောက်ရှိတယ်" ဟုပြောခြင်းက ပို၍ယဉ်ကျေးချေငံပါသည်။ "သူ့အမေ ဗိုက်ကြီးနေတယ်" ဟု ပြောခြင်းထက် "သူ့ မေမေကိုယ်ဝန်ရှိနေတယ်" ဟုပြောခြင်းက ပို၍ယဉ်ကျေးချေငံပါသည်။ "သူ့အင်္ကျီက ဈေးပေါတယ်" ဟု ပြောခြင်းထက် "သူ့အင်္ကျီက ဈေးချိုတယ်" ဟုပြောခြင်းက ပို၍ယဉ်ကျေးချေငံပါသည်။

စကားအပြောအဆို ယဉ်ကျေးချေငံသည်ဆိုခြင်းမှာ အပေါ်ယံစကားအလှအပကလေးများကို သုံးပြီး ပြောဆိုခြင်းကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်ပါ။ ပြောဆိုသည့်စကားနှင့် သုံးနှုန်းသည့်အခြေအနေတို့ လိုက်ဖက်အောင်၊ ပြောသူနှင့် နားထောင်သူလိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင်၊ တစ်ဖက်သားဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးမဖြစ်အောင်၊ တစ်ဖက်သား

စိတ်ကသိကအောက်မဖြစ်အောင် ပြောဆိုခြင်းသည် ယဉ်ကျေးချေငံခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယဉ်ကျေးချေငံစွာ ပြောဆိုခြင်းဖြင့် လူမှုဆက်ဆံရေး ပြေပြစ်ချောမွေ့လာမည် ဖြစ်ပါသည်။

သင်ခန်းစာဆိုလိုရင်း

- ❖ စကားပြောရာတွင် ယဉ်ကျေးချေငံခြင်း၏ သဘောသဘာဝ
- ❖ ခေါ်လျှင်ထူးခြင်း၊ မေးလျှင်ဖြေခြင်း၊ တုံ့ပြန်မှုပြုခြင်း၊ လိုက်ဖက်စွာပြောရခြင်း၊ ငဲ့ကွက်စာနာစွာပြောရခြင်း၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သောသဘောပါဝင်အောင် ပြောဆိုရခြင်း၊ ပြင်းထန်မှုလျော့အောင် ပြောရခြင်းအကြောင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ စကားပြောရာတွင် ယဉ်ကျေးချေငံစွာပြောဆိုခြင်းသည် အရေးကြီးသည်ဟု ထင်ပါသလား။ ဆွေးနွေးပြောဆိုပါ။
- ၂။ မည်သို့ပြောဆိုခြင်းကို ယဉ်ကျေးချေငံသည်ဟုဆိုနိုင်ကြောင်း ဆွေးနွေးပါ။
- ၃။ မည်သို့သောစကားမျိုးသည် တစ်ဖက်သားကို ငဲ့ကွက်စာနာသော စကားမျိုးဖြစ်သနည်း။ ပြောဆိုဆွေးနွေးပါ။
- ၄။ သူငယ်ချင်းထံမှ စာအုပ်ငှားလိုသည့်အကြောင်းကို ယဉ်ကျေးချေငံစွာ ပြောဆိုပါ။
- ၅။ သင်ခန်းစာတစ်ပုဒ် ပြန်လည်ရှင်းပြပေးပါရန် ဆရာကို ယဉ်ကျေးချေငံစွာ ပြောဆိုပါ။

အခန်း - ၃
အပြောပုံစံအမျိုးမျိုး

စကားစမြည်ပြောခြင်း

စကားပြောဆိုခြင်းအမျိုးမျိုးတွင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြန်အလှန်ပြောဆိုကြသည့် စကားစမြည် ပြောဆိုခြင်းလည်း အပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။ အိမ်သူအိမ်သားများ၊ မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းများ၊ ခဏတစ်မြက် အလည်လာသောဧည့်သည်များ၊ လမ်းခရီး၌ကြိုကြိုက်သူများစသည်ဖြင့် စကားပြောခွင့်ရသည့်အခါ ရင်းနှီးစွာ စကားစမြည်ပြောလေ့ရှိပါသည်။ စကားစမြည်ပြောဆိုခြင်းကို သာမန်အားဖြင့် ပြောရိုးပြောစဉ်တစ်ခုအဖြစ် ယူဆကြသည့်အတွက် အလေးထားဂရုပြုကြမည် မဟုတ်ပါ။ သို့သော် စကားစမြည်ပြောဆိုခြင်းသည် စကားပြော စွမ်းရည်ကို များစွာအထောက်အကူပြုလျက်ရှိကြောင်း သတိပြုသင့်ပါသည်။

စကားစမြည်ပြောဆိုခြင်းဖြစ်သော်လည်း စကားအပြောကောင်းလျှင် တစ်ဖက်လူများ၏ စိတ်ဝင်စား ခြင်း၊ လက်ခံခြင်း၊ လေးစားခြင်းစသည့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိနိုင်ပါသည်။ စကားပြောကောင်းသူသည် သာမန်စကားစမြည်ပြောဆိုခြင်းပင် ဖြစ်စေကာမူ နားထောင်သူများ ဝိုင်းရံလျက်ရှိပြီး စကားဝိုင်းတွင် ထို သူသည် အမြဲဦးဆောင်သူ ဖြစ်နေတတ်ပါသည်။ မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်းများနှင့် စကားစမြည်ပြောဆိုခြင်း မှစ၍ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးအထိ အောင်မြင်မှုများ ရရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် သာမန်စကားစမြည် ပြောဆိုနေခြင်းဖြစ်သည့်တိုင် မိမိအပေါ် အကဲခတ်သုံးသပ်နေသူများ ပါရှိနေတတ်သည့်အတွက် အထူး ဂရုပြု ပြောဆိုသင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် သာမန်စကားစမြည်ပြောဆိုခြင်းကိုပင်လျှင် ပေါ့ပေါ့ဆဆ မမှတ်ယူသင့်ပါ။

စကားစမြည်ပြောဆိုသည့် အခြေအနေ အမျိုးမျိုးရှိနိုင်ပါသည်။ အိမ်ရှေ့ကွပ်ပုစွန်တွင် မိတ်ဆွေများ နှင့် လက်ဖက်ရည်ဝိုင်းဖွဲ့ကာ စကားစမြည်ပြောဆိုခြင်း၊ မီးဖိုခုံဘေးတွင် စကားစမြည်ပြောဆိုခြင်း၊ မိသားစု ထမင်းဝိုင်းတွင် စကားစမြည်ပြောဆိုခြင်း စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။ ထိုစကားဝိုင်းများမှရရှိသည့် အရသာမျိုး သည် မည်သည့်အရာနှင့်မျှ လဲနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ ရထားပေါ်၊ ကားပေါ်၊ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်၊ စားသောက်ဆိုင်၊ အခမ်းအနား စသည်တို့တွင် မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းများနှင့် ခရီးသွားဟန်လွှဲ တွေ့ဆုံကြလျှင် မိမိ၏ငယ်ဘဝ အကြောင်း၊ မိသားစုအကြောင်း၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေးအကြောင်းများကို စကားစမြည်ပြောဆို ကြခြင်းဖြင့် ဘဝအမောပြေစေရုံသာမက မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းများအချင်းချင်း ချစ်ခင်ရင်းနှီးမှုများလည်း ပို၍တိုးလာစေနိုင်ပါသည်။ ဗဟုသုတကြွယ်ဝသောမိတ်ဆွေများနှင့် စကားစမြည် ပြောဆိုခွင့်ရသည့်အခါ တစ်ထိုင်တည်းဖြင့် ထိုမိတ်ဆွေများထံမှ အတွေ့အကြုံဗဟုသုတများကို ရရှိလာသဖြင့် အတွေးအမြင် ထက်မြက် ရင့်ကျက်လာမည်ဖြစ်ပါသည်။ စကားစမြည်ပြောဆိုခြင်းမှတစ်ဆင့် မိမိ၏အခက်အခဲ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်း နိုင်မည့်အဖြေမျိုးကိုလည်း ရရှိနိုင်ပါသည်။

စကားစမြည်ပြောဆိုရာတွင် အလှည့်ပေး၍ ပြောဆိုကြရပါသည်။ ထိုသို့အလှည့်ပေး၍ ပြောဆိုခြင်းသည် မရှိမဖြစ်လိုအပ်ပါသည်။ မိမိမှာပြောစရာများရှိသကဲ့သို့ တစ်ဖက်လူများမှာလည်း ပြောစရာများရှိနေမည်ကို ဝရုပြုသင့်ပါသည်။ စကားစမြည်ပြောသည့်အခါ အခြားသူများကို အလှည့်မပေးဘဲ တစ်ဦးတည်းက ပြောဆိုနေလျှင် ငြီးငွေ့ဖွယ် ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ သူ့အလှည့် ကိုယ့်အလှည့် အပြန်အလှန်ပြောဆိုခြင်းဖြင့် စကားဝိုင်းမှာ မြိုင်ဆိုင်စိုပြည်လာနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် စကားပြောဆိုရာတွင် စကားစမြည်ပြောဆိုခြင်းသည် အလေးထားရမည့် စကားပြောပုံစံ တစ်မျိုးပင်ဖြစ်ပါသည်။

စကားစမြည်ပြောခြင်းပုံစံ

လမ်းခရီးတွင် သူငယ်ချင်းနှစ်ယောက်တွေ့ဆုံကြရာ အနီးရှိ အအေးဆိုင်တွင်ထိုင်ရင်း အေးအေးလူလူ စကားစမြည် ပြောဆိုကြသည်။

- ကျော်ကျော် ။ ။ သူငယ်ချင်း . . မင်းမင်း၊ ငါတို့မတွေ့ရတာ အတော်ကြာပြီ။ အခုတစ်လော မင်း ဘာတွေလုပ်ဖြစ်သေးလဲ။
- မင်းမင်း ။ ။ ဟုတ်တယ် သူငယ်ချင်း၊ ငါတို့မတွေ့ဖြစ်တာ လေးငါးလလောက်ရှိပြီထင်တယ်။ ဒီ ကြားထဲ ငါတော့ ကျောင်းစာတွေနဲ့ပဲ အချိန်ကုန်သွားတယ်။ တခြားဘယ်မှလဲမသွား။ ဘာမှလဲမလုပ်ဖြစ်ပါဘူးကွာ။
- ကျော်ကျော် ။ ။ ငါကတော့ အခုတစ်လော ကျောင်းစာထက် တခြားစာအုပ်တွေ ပိုဖတ်ဖြစ်တယ်။
- ငါ့ဖေဖေက စာဖတ်တာဝါသနာပါတော့ ငါ့ကိုစာအုပ်တွေအများကြီးပေးဖတ်ပြီး စာရေးစေချင်တာ။ စာအုပ်များများဖတ်ရင် သူများတွေ ဘာအကြောင်းအရာကို ဘယ်လိုရေးတယ်ဆိုတာ သိလာမယ်တဲ့။
- မင်းမင်း ။ ။ ဝါဆို မင်းစာတွေဖတ်ပြီး စာရေးတဲ့အကြောင်း ကောင်းကောင်းနားလည်နေပြီပေါ့။
- ကျော်ကျော် ။ ။ အရင်ကထက်စာရင်တော့ ပိုသိလာတာပေါ့ကွာ။ ဝါပေမဲ့ သိပ်တော့မသိသေးပါဘူး။
- မင်းမင်း ။ ။ မင်း စာရေးကြည့်သေးလား။
- ကျော်ကျော် ။ ။ ငါက စာအုပ်တွေဖတ်တဲ့အခါ ကဗျာစာအုပ်ဖတ်ရတာ ပိုကြိုက်တယ်။ စာရေးမယ် ဆိုရင်လဲ ကဗျာရေးချင်တယ်။ ကဗျာစပ်ချင်တာပေါ့ကွာ။ နည်းနည်းပါးပါးတော့ စပ်ကြည့်သေးတယ်။ ဝါပေမဲ့ သိပ်တော့အဆင်မပြေသေးပါဘူး။

- မင်းမင်း ။ ။ အေးပေါ့၊ စေ့ချင်းတော့ ဘယ်အဆင်ပြေမလဲ၊ တဖြည်းဖြည်းတော့ ကောင်းလာမှာပါ၊ ငါကတော့ သီချင်းရေးချင်တာ၊ သီချင်းတွေကို သဘောကျတာကိုး၊ သီချင်းရေးဆရာတွေကို သိပ်အားကျတယ်၊ ဒါပေမဲ့ မရေးတတ်ပါဘူးကွာ၊
- ကျော်ကျော် ။ ။ ဟုတ်တာပေါ့၊ ငါလဲ သီချင်းကြိုက်တာပါပဲ၊ သီချင်းနဲ့ ကဗျာက တကယ်တော့ သိပ်မကွာဘူးထင်တယ်၊
- မင်းမင်း ။ ။ ဒါနဲ့စကားမစပ် မင်းဖေဖေနဲ့ မေမေတို့ နေကောင်းကြရဲ့လား၊ ငါနဲ့ တွေ့တဲ့ အကြောင်း၊ သူတို့တိုသတိရကြောင်း ပြောပေးပါကွာ၊
- ကျော်ကျော် ။ ။ အေး ကောင်းပါတယ်ကွာ၊ ပြောလိုက်ပါမယ်၊ မင်းမိဘတွေကော နေကောင်းကြရဲ့လား၊ မင်းညီလေးကော အရင်လို အဆော့မက်တုန်းပဲလား၊
- မင်းမင်း ။ ။ အင်း ငါ့မိဘတွေလဲ နေကောင်းပါတယ်၊ ညီလေးကတော့ ပြောမနေပါနဲ့တော့ကွာ၊ အရင်ကထက်တောင် ပိုဆော့လာသေးတယ်၊ ကျောင်းစာလုပ်ဖို့ဆို အာပေါက်အောင် ပြောရတယ်၊
- ကျော်ကျော် ။ ။ ဟား ဟား၊ သူကငယ်သေးတာကိုးကွာ၊ မင်းငယ်ငယ်တုန်းကလိုနေမှာပေါ့၊
- မင်းမင်း ။ ။ ဒါတော့ ငါဘယ်သိမလဲ၊ ငါငယ်ငယ်တုန်းကတော့ သူ့လောက်အဆော့မမက်ဘူး ထင်တာပဲ၊ ညီလေးက ဆော့နေရရင် ထမင်းစားဖို့တောင် ခေါ်လို့မရဘူး၊
- ကျော်ကျော် ။ ။ ဟိုတစ်ခါ ငါတို့တွေ့တုန်းက မင်းဖေဖေ ခရီးသွားနေတယ်ဆို၊ ဘယ်သွားတာလဲ၊
- မင်းမင်း ။ ။ လွိုင်ကော်သွားတာပါ၊ ကယားပြည်နယ်ဆိုပါတော့၊
- ကျော်ကျော် ။ ။ ဪ . . ဟုတ်လား၊ အလုပ်ကိစ္စနဲ့သွားတာလား၊ ဘယ်လောက်ကြာသွားသလဲ၊
- မင်းမင်း ။ ။ အလုပ်ကိစ္စပါ၊ တစ်လလောက်ကြာသွားတယ်ထင်တယ်၊ ဖေဖေခရီးသွားတုန်းကဆို အိမ်မှာ တော်တော်ခြောက်ကပ်သွားတယ်၊ ပျင်းစရာကြီး၊
- ကျော်ကျော် ။ ။ ဟုတ်မှာပေါ့၊
- မင်းမင်း ။ ။ ကဲ သူငယ်ချင်းရေ . . . ငါတို့စကားကောင်းနေလိုက်တာ အချိန်တောင် တော်တော် ကြာသွားပြီ၊ အိမ်ပြန်နောက်ကျရင် မေမေတို့ စိတ်ပူနေဖူးမယ်၊ ပြန်ကြရအောင်ကွာ၊
- ကျော်ကျော် ။ ။ အေး ပြန်ကြတာပေါ့၊ အအေးဖိုးပေးလိုက်ဖူးမယ်၊

မင်းမင်း ။ ။ မင်းတစ်ယောက်ထဲ မပေးပါနဲ့၊ ငါ့အတွက် ငါပေးပါမယ်၊ ငါတို့က မိဘပိုက်ဆံ သုံးနေရတဲ့ သူတွေလေး။

ကျော်ကျော် ။ ။ အေး ကောင်းပါတယ်၊ အစ်ကို အအေးဖိုး လာယူပါအုံး။

မင်းမင်း ။ ။ ကျော်ကျော်ရေ . . သွားပြီနော်၊ မင်းအားတဲ့အခါ ဖုန်းလေးဘာလေး ဆက်ပါအုံး။

ကျော်ကျော် ။ ။ အေး . . မင်းလဲအားရင် ဖုန်းဆက်အုံး။ သွားပြီသူငယ်ချင်း။

သင်ခန်းစာဆိုလိုရင်း

- ❖ စကားအပြောပုံစံများမှ စကားစမြည်ပြောခြင်း၏ သဘောသဘာဝ
- ❖ စကားစမြည်ပြောခြင်း အပြောပုံစံနှင့် လက်တွေ့ပြောဆိုခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ သူငယ်ချင်းနှစ်ယောက်တွေ့ဆုံသည့်အခါ မည်သို့စတင်နှုတ်ဆက်ကြသနည်း။
- ၂။ သူငယ်ချင်းနှစ်ယောက် စကားစမြည်ပြောဆိုရာတွင် အကြောင်းအရာ တယ်နှုမို့ပါဝင်သနည်း။
- ၃။ ပြောစကားကို အဆုံးသတ်ရန် မည်သို့က စတင်ကာ မည်သို့ပြောသနည်း။
- ၄။ သူငယ်ချင်းနှစ်ဦးသည် မည်သည့်ပြောစကားဖြင့် စကားစမြည်ပြောဆိုခြင်းကို အဆုံးသတ်သနည်း။
- ၅။ အတန်းတွင်း၌ သူငယ်ချင်းတစ်ဦးနှင့် ၅ မိနစ်ခန့် စကားစမြည်ပြောဆိုပါ။

စကားဝိုင်းဆွေးနွေးခြင်း

စကားဝိုင်းဆွေးနွေးခြင်းသည် သာမန်စကားဝိုင်းဖွဲ့၍ စကားစမြည်ပြောဆိုခြင်းနှင့် သဘောသဘာဝ အနည်းငယ်ကွာခြားသည်။ စကားဝိုင်းဆွေးနွေးရာတွင် နှစ်ဦးထက်ပိုသောလူများဝိုင်းဖွဲ့ကာ အကြောင်းအရာ တစ်ခုကို တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အသိအမြင်ချင်း၊ အယူအဆချင်း ဖလှယ်ဆွေးနွေးကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဆွေးနွေးရာတွင် စကားဝိုင်း၌ ပါဝင်သူအားလုံး အလှည့်ကျ စိတ်ပါဝင်စားစွာ ဆွေးနွေးပြောဆိုသည်လည်း ဖြစ်၍ တစ်ဦးတစ်ယောက်က ဦးဆောင်တင်ပြပြီး ကျန်ပါဝင်သူများက အပြည့်အထောက်၊ အမေးအမြန်းမျှလောက် သာ ဝင်ရောက်ဆွေးနွေးသည်လည်းရှိပါသည်။

စကားဝိုင်းဆွေးနွေးရာတွင်ပါဝင်မည့်သူများသည် မိမိ၏စိတ်ကူးကို ထုတ်ဖော်ပြောတတ်သူများ ဖြစ်ရ ပါမည်။ ပါဝင်သူများသည် ဆွေးနွေးမည့် အချက်အလက်နှင့် ပတ်သက်သည့် မိမိထင်မြင်ချက်များကို စိတ်ထဲ ရှိသည့်အတိုင်း၊ မိမိထင်မြင်ချက်အတိုင်း၊ မိမိအသိအမြင်အတိုင်း ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းဆွေးနွေးကြမည်ဖြစ်ရာ ဆွေးနွေးသူအချင်းချင်း နားလည်မှုရှိထားရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။

အောင်မြင်သည့် စကားဝိုင်းဆွေးနွေးခြင်း ဖြစ်စေရန် သတိပြုသင့်သည့်အချက်များရှိပါသည်။ ပထမ အချက်အနေနှင့် စကားဝိုင်းဆွေးနွေးရာတွင် လူဦးရေအကန့်အသတ်ရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယအချက် အနေနှင့် နေရာထိုင်ခင်းရှိရမည် ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် စကားဝိုင်းတွင် ပါဝင်ဆွေးနွေးကြမည့်သူများသည် တစ်ဦးမှတ်နှာတစ်ဦး မြင်နေအောင်ဝိုင်းဖွဲ့ထားသည့် အနေအထားမျိုး ဖြစ်သင့်သည်။ တတိယအချက်အနေနှင့် ဆွေးနွေးမည့်အကြောင်းအရာ ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ဆွေးနွေးမည့်အကြောင်းအရာတွင် မေးခွန်းမေးမြန်းခြင်းလည်း ပါရှိသင့်ပါသည်။ ထိုမေးခွန်းများသည် ပါဝင်ဆွေးနွေးကြမည့်သူများ၏ ထင်မြင်ချက်ကို လွတ်လပ်စွာပြောဆို သောမေးခွန်းမျိုး ဖြစ်သင့်ပါသည်။

စကားဝိုင်းဆွေးနွေးပြောဆိုရာတွင် လိုက်နာသင့်သည့် အချက်များရှိပါသည်။ အချို့လူများသည် မိမိ ပြောလိုသည့်အချက်ကို ပြောလိုစေအားကြီး၍ ကျန်လူများကို အလှည့်မပေးဘဲ မိမိကချည်း အလှအယက် ပြောဆိုတတ်သည်။ ဆွေးနွေးပြောဆိုသည့် စကားဝိုင်းများတွင် ကိုယ်ကချည်းပြော၍ ကိုယ့်အသံကသာ လွှမ်းမိုး နေခြင်းမှာ ဂုဏ်ယူစရာမဟုတ်ပေ။ တစ်ဖက်သား၏ ပြောစကားကို နားထောင်မပေးဘဲ မိမိကချည်းပြောဆို နေခြင်းမျိုးသည် တစ်ဖက်သားအား အလေးမထားရာရောက်သည်။ ထို့ပြင် သူတစ်ပါးပြောဆိုသည်ကို နား မထောင်ဘဲ မိမိပြောဆိုဖို့ကိုသာ ဆန္ဒစောနေသဖြင့် သူတစ်ပါးဆီက အကြံဉာဏ်ကောင်းများ၊ အချက်အလက် ကောင်းများကိုလည်း ရနိုင်တော့မည်မဟုတ်ပေ။ ငါသိငါတတ်လုပ်၍ သူတစ်ပါးစကား နားထောင်မပေးတတ်လျှင် အခြားသူများကလည်း မိမိပြောသည့်စကားကို အလေးအနက်ထား မြန်နားထောင်တော့မည် မဟုတ်ချေ။ ထိုအခါ စကားဝိုင်းမှ ရလဒ်ကောင်းများထွက်လာမည် မဟုတ်တော့ပေ။ သို့ဖြစ်ရာ စကားဝိုင်းဆွေးနွေးရာတွင် အထူး သတိပြုလိုက်နာသင့်သည့်အချက်များမှာ စကားပြောသည့်အလှည့်ကို မျှမျှတတယူရန်နှင့် မိမိနားထောင်သည့် အလှည့်တွင် ပြောသူ၏စကားကို ဂရုတစိုက် လေးလေးစားစား နားထောင်ပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။

စကားဝိုင်းပွဲ၌ ဆွေးနွေးပြောဆိုရာတွင် အခြားသူများ၏ ထင်မြင်ချက်ကို တောင်းခံရမည်။ မိမိ သိမြင်သမျှကို အများနားလည်လက်ခံလာအောင် စကားလမ်းခင်းပေးသည့်သဘောမျိုးဖြင့် စကားလမ်းကြောင်း ပေးရမည်။ ထိုသို့ပြောဆိုရာတွင် မိမိဆွေးနွေးတင်ပြသည့်အချက်များကို အခြားသူများအား ညှိနှိုင်းသည့် သဘော၊ လက်ခံစေလိုသည့်သဘောများပါရှိသဖြင့် အပြောအဆိုပါးနပ်သိမ်မွေ့ ကျစ်လျစ်ရန်လိုပါသည်။

ဆွေးနွေးရာတွင် အခြားသူဆွေးနွေးလာသည့်အချက်ကို မိမိနားမလည်လျှင်၊ မသိသေးလျှင်၊ နားလည် သည့်ဟန်၊ သိပြီးသားဟန် မဆောင်သင့်ပါ။ မိမိပြောဆိုဆွေးနွေးသင့်သည့် အချက်များကိုလည်း မပြောဆိုဘဲ မနေသင့်ပါ။ မေးသင့်သည်ကိုမေး၍ ပြောသင့်သည်ကို ပြောရမည်ဖြစ်သည်။ စကားဝိုင်းပွဲဆွေးနွေးခြင်းသည် ဗဟုသုတအကြားအမြင်၊ အတွေးအခေါ်အယူအဆများကို ဆွေးနွေးဖလှယ်ခြင်းဖြစ်ရာ မိမိဆွေးနွေးတင်ပြ မည့် အချက်အလက်များကို ပိုင်နိုင်စွာလေ့လာထားရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။

စကားဝိုင်းတွင် မိမိ၏ယူဆချက်များကိုတင်ပြရာတွင် တစ်ဖက်သတ်အယူအဆ တင်ပြမှုမျိုး မဖြစ်စေ ဘဲ စကားအပေးအယူ မျှတသောသဘောရှိရန်လည်း လိုအပ်သည်။ ထို့ကြောင့် တစ်ဖက်လူကို စကားပြော ခွင့်ပေးရမည်။ စကားပြောချိန်ပေးရမည်။ တစ်ဖက်လူပြောသည့် စကားကို နားထောင်ပေးရမည်။ တစ်ဖက်လူ ၏ အယူအဆကို လက်ခံဆွေးနွေးပေးရမည်။ အထူးအကြီးဆုံးအချက်မှာ တစ်ဖက်လူ စကားမဆုံးမီ မြတ်၍ မပြောမိစေရန် အထူးသတိထားရမည်ဖြစ်သည်။ စကားဝိုင်းဆွေးနွေးပြောဆိုခြင်းသည် ပါဝင်ပြောဆိုသူများ အတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသည့် စကားပြောပုံစံတစ်မျိုးပင်ဖြစ်ပါသည်။

စကားဝိုင်းဆွေးနွေးခြင်းပုံစံ

- ခေါင်းစဉ် - မြန်မာစာစကားဝိုင်း
- ဆွေးနွေးကြသူများ - ဘကြီးအေး၊ မောင်အောင်၊ သူသူ၊ နွယ်နွယ်

တစ်နေ့ အငြိမ်းစား မြန်မာစာဆရာကြီး ဘကြီးအေး၏ အိမ်သို့ တူ တူမများဖြစ်ကြသည့်မောင်အောင် နှင့် သူသူ၊ သူသူ၏ သူငယ်ချင်း နွယ်နွယ်တို့ ရောက်လာကြ၏။

- ဘကြီးအေး ။ လာကြဟေ့၊ ဘယ်ကလှည့်လာကြတာလဲ။
- သူသူ ။ ။ အိမ်ကလာခဲ့ကြတာပါ။ ဘဘတို့ ကြီးကြီးတို့ဆီ မရောက်တာလဲကြာလို့ ဘဘကိုလဲ စာမေးစရာရှိလို့ပါ။
- ဘကြီးအေး ။ ။ အေး အေး၊ ထိုင်ကြ ထိုင်ကြ။ ကဲ စာမေးစရာရှိလို့ဆိုတော့ဘာများလဲ ဆိုပါအုံး။
- သူသူ ။ ။ သမီးတို့ မြန်မာစာသင်တော့ မျိုးပြပစ္စည်းစကားလုံးတွေ တွေ့ရပါတယ် ဘဘ။

- ဘကြီးအေး ။ ။ ဪ... လူတစ်ယောက်၊ သံယာတစ်ပါး၊ ဘုရားတစ်ဆူဆိုတဲ့ အသုံးမျိုးတွေ မဟုတ်လား၊ အင်း... ပြောပါအုံး သမီးရဲ့။
- သူသူ ။ ။ ဟုတ်ပါတယ် ဘဘ၊ အဲဒီလိုအသုံးမျိုးတွေပါ။ ညကတော့ အင်္ဂလိပ်စာကျက်ရင်း တစ်ခုစဉ်းစားမိလို့ပါ။
- ဘကြီးအေး ။ ။ ဘာစဉ်းစားမိတာပါလိမ့်။
- သူသူ ။ ။ အင်္ဂလိပ်စာမှာတော့ သမီးတို့ မြန်မာစာမှာလို မျိုးပြစကားလုံးတွေ မရှိသလိုဘဲနော်။
- ဘကြီးအေး ။ ။ ဟေ... ဆိုစမ်းပါအုံး။
- သူသူ ။ ။ အင်္ဂလိပ်စာမှာ အရေအတွက်ကိုပြောရင် "one dog", "three boys" ဆိုတာမျိုး ပြောရတယ်မဟုတ်လား ဘဘ၊ မြန်မာလိုပြောတော့ 'ခွေးတစ်ကောင်၊ 'ကောင်လေး သုံးယောက်' လို့ပြောတော့ အင်္ဂလိပ်စကားမှာ မျိုးပြမရှိဘူး။ မြန်မာစကားမှာ မျိုးပြ ရှိတယ်ထင်လို့ပါ။
- ဘကြီးအေး ။ ။ ဟုတ်တာပေါ့ သမီးရယ်။ သမီးက တော်တော်မြင်တတ်တာပဲ။ သမီးပြောသလို မြန်မာစကားမှာ အရေအတွက်ကိုပြောရင် အင်္ဂလိပ်စကားမှာလို 'တစ်ခွေး၊ 'သုံး ကောင်လေး'လို့ မျိုးပြမပါဘဲ ပြောလို့မရဘူးလေ။ 'ကောင်'တို့ 'ယောက်'တို့ 'ပါး' တို့လို မျိုးပြတွေနဲ့တွဲပြီး 'ခွေးတစ်ကောင်၊ 'လူငါးယောက်၊ 'သံယာတော်ကိုးပါး' ဆိုတာမျိုးသုံးရတာပေါ့။
- နွယ်နွယ် ။ ။ ဟုတ်ကဲ့ပါ ဘဘ။
- ဘကြီးအေး ။ ။ ဘဘတို့ ငယ်ငယ်တုန်းက အင်္ဂလိပ်စာလုံးအဓိပ္ပာယ်တွေကျက်ရတာ မှတ်မိသေးတယ်။ 'A' ဆိုရင် 'တစ်ခု၊ တစ်ကောင်၊ တစ်ယောက်'လို့ ကျက်ရတယ်လေ။ 'တစ်'လို့ ပြောရုံနဲ့ မပြည့်စုံမှာစိုးလို့။ အဲဒီလို မျိုးပြတွေ ထည့်ထားတာထင်ပါရဲ့ကွယ်။
- နွယ်နွယ် ။ ။ မြန်မာစကားမှာ မျိုးပြတွေအများကြီးရှိမယ်ထင်ပါတယ်။ သမီးတို့သိအောင် ရှင်းပြ ပေးပါနော် ဘဘ။
- ဘကြီးအေး ။ ။ အေး... အေး၊ ပြောပြပါမယ်။ မျိုးပြဆိုတာ အမျိုးအစားကိုပြတဲ့စကားမို့ မျိုးပြလို့ ခေါ်တာပေါ့။ ခုန ဘဘတို့ပြောခဲ့တဲ့ 'ဆူ'တို့ 'ပါး'တို့ 'ယောက်'တို့ 'ကောင်'တို့က သက်ရှိပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ ဂုဏ်အဆင့်အတန်းကိုလိုက်ပြီးသုံးရတဲ့ မျိုးပြတွေမဟုတ်လား။ ဘုရားတို့ စေတီတို့ဆိုရင် 'ဆူ'၊ သံယာဆိုရင် 'ပါး'၊ လူဆိုရင် 'ယောက်'၊ တိရစ္ဆာန်ဆိုရင် 'ကောင်'လို့ ခွဲခြားသုံးရတယ်လေ။

- နွယ်နွယ် ။ ဟုတ်ကဲ့ဘဘ။
- ဘကြီးအေး ။ က 'ပုဂ္ဂိုလ်ငါးဦး၊ ခရီးသည်သုံးဦး၊ လူပိုက်ရှစ်ဦး' ဆိုတာမျိုး 'ဦး' ဆိုတဲ့ မျိုးပြကိုတော့ ဝုဏ်အဆင့်အတန်းမခွဲဘဲ လူတွေအတွက်ခြုံပြီး သုံးလေ့ရှိတာပေါ့ကွယ်။
- မောင်အောင် ။ မှတ်ထားပါမယ်ဘဘ။ သက်ရှိတွေအတွက်တော့သိပါပြီ။ သက်မဲ့တွေအတွက်သုံးတဲ့ မျိုးပြစကားတွေအကြောင်းလဲ သိချင်ပါတယ်ဘဘ။
- ဘကြီးအေး ။ သက်မဲ့ပစ္စည်းတွေအတွက်သုံးတဲ့ မျိုးပြတွေက ပိုများတယ်။ 'လက်စွပ်တစ်ကွင်း၊ ဖျာတစ်ချပ်၊ ခဲတံတစ်ချောင်း၊ ပိုက်ဆံတစ်ပြား၊ ရထားတစ်စင်း၊ သစ်သီးတစ်လုံး' ဆိုတာမျိုးအတွက် ပုံသဏ္ဍာန်ကိုဖော်ပြတဲ့ မျိုးပြတွေပါ။ အဲ ထမင်းတစ်နပ်၊ ဓားတစ်လက်၊ သင်္ဘောတစ်စီး၊ စကားတစ်ခွန်း ဆိုတာမျိုးတွေကတော့ ပုံသဏ္ဍာန်ကို ဖော်ပြတာ မဟုတ်ဘူးလေ။
- သူသူ ။ ဪ... သမီးတို့သိပြီ။ ဖျာတစ်ချပ်ဆိုရင် 'ချပ်'ဆိုတာ ဖျာရဲ့အချပ်လိုက် ပုံသဏ္ဍာန် ကို ဖော်ပြတယ်။ ထမင်းတစ်နပ်ဆိုရင်တော့ ထမင်းရဲ့ပုံသဏ္ဍာန်ကို ဖော်ပြတာမဟုတ်ဘူး လို့ ပြောတာပေါ့နော်။
- ဘကြီးအေး ။ ဟုတ်တာပေါ့ကွယ်။ 'ကွင်း'တို့၊ 'လုံး'တို့၊ 'ပြား'တို့ ဆိုတာက အကွင်း၊ အလုံး၊ အပြား ဆိုတဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်တွေကို ပြပေမဲ့ 'ခွန်း'တို့၊ 'လက်'တို့၊ 'စီး'တို့ကျတော့ ပုံသဏ္ဍာန်ပြတာ မဟုတ်ဘူးကွဲ့။ အရည်အသွေးတစ်ရပ်ရပ်ကို ပြတာလေ။
- သူသူ ။ ဘဘ သမီးသိပ်မရှင်းလို့။ ရထားတစ်စင်းကျတော့ ပုံသဏ္ဍာန်ကို ဖော်ပြတယ်လို့ ပြောပြီး သင်္ဘောတစ်စီးကျတော့ ပုံသဏ္ဍာန်ဖော်ပြတာမဟုတ်ဘူးလို့ပြောတာ သမီးမရှင်းလို့ပါ ဘဘ။
- ဘကြီးအေး ။ ရထားတစ်စင်းဆိုတာ ပုံသဏ္ဍာန်ဖော်ပြတယ်ဆိုတာက 'စင်း' ဆိုတာ 'ဖြောင့်စင်း တယ်' ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပဲ။ ရှည်ရှည်ဖြောင့်ဖြောင့်အရာဝတ္ထုတွေကို 'စင်း' လို့သုံးတာ ပုံသဏ္ဍာန်ကို ပြတာပေါ့ကွဲ့။ 'မြစ်တစ်စင်း၊ လှံတစ်စင်း၊ အပ်တစ်စင်း၊ လှေတစ်စင်း' ဆိုတာမျိုး သုံးတယ်။ သင်္ဘောတစ်စီးဆိုတာက စီးရတဲ့ အရာဝတ္ထုတွေမို့ 'စီး' လို့ သုံးတာလေ။ 'သင်္ဘောတစ်စီး၊ မြင်းလှည်းတစ်စီး'ဆိုတာမျိုးပေါ့။
- နွယ်နွယ် ။ မှတ်သားစရာပဲနော်၊ တခြားမျိုးပြစကားတွေကော ရှိသေးလား ဘဘ။
- ဘကြီးအေး ။ ရှိသေးတာပေါ့ကွယ်။ ရတနာသုံးပါးတို့၊ အနာမျိုး ကိုးဆယ့်ခြောက်ပါးတို့လို အကောင်အထည်မရှိတဲ့ သဘောတရားတွေကို ဖော်ပြတဲ့ မျိုးပြတွေလဲ ရှိသေးတယ် ကွဲ့။ 'ခု' လို့ မျိုးပြကျတော့ သက်မဲ့ပစ္စည်းတွေ၊ ဖြစ်မဲ့သဘောတွေနဲ့တွဲပြီး တွင်တွင်

ကျယ်ကျယ်သုံးတယ်။ 'မုန့်တစ်ခု၊ ကစားစရာတစ်ခု'ဆိုတာမျိုး အကောင်အထည် ရှိတာနဲ့သုံးသလို 'ဘာသာရပ်တစ်ခု၊ သဘောတရားတစ်ခု'ဆိုတာမျိုး အကောင်အထည် မရှိတာတွေနဲ့လဲ သုံးတယ်ကွဲ့။ 'အမေတစ်ခု သားတစ်ခု' လို့ ထူးထူးခြားခြားသုံးတာမျိုး တော့ ရှိတယ်ပေါ့ကွယ်။

- မောင်အောင် ။ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းလိုက်တာနော် ဘဘ။
- ဘကြီးအေး ။ နောက်ထပ် ဘာများသိချင်တာရှိသေးလဲကွဲ့။
- သူသူ ။ ရပါပြီ ဘဘ။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ သိချင်တာရှိရင် နောက်တော့ထပ်မေးပါမယ်။ ဘဘလဲ သမီးတို့ကို ရှင်းပြရတာ ပင်ပန်းသွားပြီ အနားယူလိုက်ပါအုံး။ သမီးတို့ ပြန်လိုက်ပါအုံးမယ်။
- ဘကြီးအေး ။ ကောင်းပါပြီကွယ်။

သင်ခန်းစာဆိုလိုရင်း

- ❖ စကားအပြောပုံစံများမှ စကားဝိုင်းဆွေးနွေးခြင်း၏ သဘောသဘာဝ
- ❖ စကားဝိုင်းဆွေးနွေးခြင်း အပြောပုံစံသာမကတွင်ပါဝင်သော မျိုးပြစကားလုံးအကြောင်း
- ❖ စကားဝိုင်းဆွေးနွေးခြင်း အပြောပုံစံနှင့် လက်တွေ့ပြောဆိုခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ စကားဝိုင်းဆွေးနွေးခြင်းဟူသည် အဘယ်နည်း။
- ၂။ စကားဝိုင်းဆွေးနွေးရာတွင် လိုက်နာသင့်သည့်အချက်များကား အဘယ်နည်း။
- ၃။ စကားဝိုင်းဆွေးနွေးခြင်းပုံစံ သာမကအဖြစ်ပေးထားသော မြန်မာစကားဝိုင်းတွင် မည်သူက မည်သည့် အကြောင်းကို ဦးဆောင်ဆွေးနွေးပြောဆိုသနည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။
- ၄။ ပါဝင်ဆွေးနွေးသူများတွင် မည်သူကအခြားသူများထက် ပို၍ပါဝင်ဆွေးနွေးသနည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။
- ၅။ နှစ်သက်ရာခေါင်းစဉ်တစ်ခုကို ကျောင်းသားတစ်ယောက်က ဦးဆောင်၍ ကျောင်းသား ၅ ဦး ပါဝင်သော စကားဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲ တစ်ခုပြုလုပ်ပါ။

ကျပန်းစကားပြောခြင်း

စကားပြောဆိုရာတွင် ပုံစံအမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် စင်မြင့်ပေါ်မှနေ၍ ပရိသတ်ကို စကားပြောဆိုခြင်းသည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။ စင်မြင့်ပေါ်က စကားပြောဆိုခြင်းများတွင် ကျပန်းစကားပြောခြင်း၊ စကားရည်လှခြင်း၊ ကျေးဇူးတင်စကားပြောခြင်း၊ ဟောပြောခြင်း အစရှိသည်တို့ ပါဝင်ပါသည်။ ထိုစကားပြောခြင်းများတွင် ယေဘုယျတူညီသည့် အချက်များရှိသကဲ့သို့ စကားပြောပုံစံအလိုက် သီးသန့်ကွဲပြားသည့်ပုံစံများလည်း ရှိပါသည်။ တူညီသည့်အချက်မှာ စင်မြင့်ပေါ်မှနေ၍ ပရိသတ်ကို စကားပြောရသည်ဖြစ်ရာ စင်မြင့်စိုးရွံ့စိတ်နှင့် ပရိသတ်စိုးရွံ့စိတ်တို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုစကားပြောပုံစံများတွင် ကျပန်းစကားပြောခြင်းသည် ပြောသူ၏ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေးနှင့် စကားပြောစွမ်းရည်ကို အကဲခတ်နိုင်သည့် အပြောပုံစံတစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။

ကျပန်းစကားပြောခြင်းတွင် ပြောမည့်သူမှာ မိမိပြောကြားရမည့် အကြောင်းအရာကို ကြိုတင်မသိထားရဘဲ စင်မြင့်ပေါ်သို့ရောက်မှ မဲလိပ်နှိုက်ပြီး မိမိကျရာခေါင်းစဉ်ကို လက်တန်းပြောဆိုရသည့် စကားပြောနည်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျပန်းစကားပြောမည့်သူသည် စာပေအဖတ်အမှတ် အလေ့အလာများသူ၊ ဗဟုသုတအတွေ့အကြုံများသူ၊ တစ်ကျပုတ္တိုဉာဏ်ထက်သန်၍ စကားကိုသွက်လက်ချက်ချာစွာ ပြောဆိုတတ်သူ ဖြစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ကျပန်းစကားပြောရန်ခေါင်းစဉ်သည် ပြောသူလက်လှမ်းမီနိုင်သည့် ခေါင်းစဉ်မျိုးဖြစ်ရပါသည်။ စီစဉ်သူသည် ကျပန်းစကားပြောသူများ လက်လှမ်းမီနိုင်မည့် ခေါင်းစဉ်မျိုးကို ရွေးချယ်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ လက်လှမ်းမီနိုင်သည့် ခေါင်းစဉ်မျိုးကို ရွေးချယ်ပေးမိလျှင် ကျပန်းစကားပြောသူများအတွက် များစွာအခက်တွေ့နိုင်ပါသည်။

ကျပန်းစကားပြောဆိုမည့်သူသည် စိတ်တည်ငြိမ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ မိမိမထင်မှတ်ထားသော ခေါင်းစဉ်ကို ကြားလိုက်မြင်လိုက်လျှင် စိတ်မလှုပ်ရှားရန်လိုပါသည်။ စိတ်လှုပ်ရှားသွားလျှင် ပြောရမည့်စကားအစရှာမရဖြစ်တတ်သဖြင့် ထိုအချက်ကို အထူးသတိထားရမည်ဖြစ်သည်။ မထင်မှတ်သောခေါင်းစဉ်မျိုးကို ကြားလျှင် ပရိသတ်ကလည်း 'ဝါးခနဲ' ရယ်မောတတ်ကြသည်။ ပရိသတ်၏ရယ်သံကိုလည်း လန့်စိတ်၊ ကြောက်စိတ် မဖြစ်အောင် သတိထားရမည်ဖြစ်သည်။ မည်သည့်ခေါင်းစဉ်မျိုးကိုမဆို ကြားရသည်ဖြစ်စေ မိမိစိတ်ကို တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်ထားကာ မိမိပြောဆိုရမည့် အချက်အလက်များကို ခေါင်းအေးအေးဖြင့် စဉ်းစားလျှင် ပြောရမည့်စကားများ အစီအရီပေါ်လာမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျပန်းစကားပြောဆိုမည့်သူသည် စိတ်လှုပ်ရှားမှုမများရန် အထူးလိုအပ်ပါသည်။

ကျပန်းစကားပြောဆိုရာတွင် ကြိုရာကျပန်းပြောဆိုရမည့်အပိုင်းရှိသကဲ့သို့ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားနိုင်သည့်အပိုင်းလည်းရှိပေသည်။ ထိုအပိုင်းမှာ နိဒါန်းစကားပိုင်းနှင့် နိဂုံးစကားပိုင်းဖြစ်သည်။ နိဒါန်းစကားပိုင်းကို ဟာသကလေးဖောက်၍ဖြစ်စေ၊ အသောများထည့်သွင်း၍ဖြစ်စေ ပရိသတ်ရွှင်မြူးလာအောင် ပြင်ဆင်ထားနိုင်ပါသည်။ နိဂုံးတွင် မည်သို့ပြောဆိုမည်ဆိုသည်ကိုလည်း ကြိုတင်ပြင်ဆင်နိုင်ပါသည်။

ကျွန်းစကားပြောရာတွင် ပရိသတ်ရှေ့တွင်ရပ်ကာ ပြောရသည်ဖြစ်သဖြင့် မိမိခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးကို ပရိသတ်က မြင်တွေ့ခွင့်ရနေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်းစကားပြောဆိုရာတွင် ကိုယ်နေကိုယ်ဟန်ကို အထူးဂရုစိုက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ကျွန်းစကားပြောသူသည် စကားပြောခွက် ရှေ့တည့်တည့်၌နေ၍ ပရိသတ်ဘက်လှည့်ကာ ခြေစုံရပ်၍နေရပါမည်။ ကျွန်းစကားပြောနေစဉ်အတွင်း ပုဆိုး၊ ထဘီပြင်ဝတ်ခြင်း၊ အင်္ကျီဆွဲဆန်ခြင်း၊ ကော်လာထောင်ခြင်း၊ ခေါင်းကုတ်ခြင်း၊ ဆံပင်သပ်ခြင်းစသည့် အပြုအမူများကို ရှောင်ရှားရမည်ဖြစ်သည်။ အဆိုးဆုံးမှာ လက်နှစ်ဖက်ကို မည်သို့ထားရမည်မသိခြင်းဖြစ်သည်။ ကျွန်းစကားစတင်ပြောစဉ်တွင် လက်နှစ်ဖက်ကို ရှေ့တွင်ဖြစ်စေ၊ ဘေးနှစ်ဖက်တွင်ဖြစ်စေ သင့်သလိုထားပါ။ နောက်ပိုင်းတွင်မူ မိမိပြောသည့် အကြောင်းအရာနှင့်အညီ လက်နှစ်ဖက်ကို ဟန်ချက်ကျကျလှုပ်ရှားပေးနိုင်ပါသည်။

စကားပြောခွက်ရှေ့တွင် စကားပြောဆိုရသည်ဖြစ်ရာ မပြောဆိုမီ စကားပြောခွက်နှင့်မိမိပါးစပ် အံ့ကိုက်အောင် ပြုပြင်ပေးရမည်။ အထွားသွေးမှာ အနည်းဆုံးတစ်ပေခန့်ရှိမှ အသံကြည်လင်ပီသမည် ဖြစ်သည်။ စကားပြောခွက်ကို လက်ဖြင့်မြင်းစွာကောက်၍ အသံစမ်းခြင်း မပြုလုပ်မီအောင် သတိပြုရမည်ဖြစ်သည်။

ကျွန်းစကားပြောရာတွင် ပထမဦးစွာ နိဂါန်းစကားပြောရမည်။ နိဂါန်းစကားပြောပြီးလျှင် ခေါင်းစဉ်နှင့် ပတ်သက်သည်များကို အကျယ်တဝင့်ပြောကြားရပါမည်။ ထို့နောက် နိဂုံးချုပ်စကား ပြောကြားရပါမည်။ ကျွန်းစကားပြောဆိုရာတွင် အထူးသတိပြုရမည့်အချက်မှာ သတ်မှတ်ထားသည့်အချိန်နှင့် အံ့ဝင်ခွင့်ကျဖြစ်အောင် ပြောဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ အချိန်စေ့ကြောင်း အချက်ပေးခေါင်းလောင်းတီးလျှင် ဆက်လက်မပြောတော့ဘဲ နိဂုံးချုပ်ပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်းစကားပြောခြင်းသည် စကားပြောခွမ်းရည်ကို ထက်မြက်စေသည့် အပြောပုံစံတစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်းစကားပြောခြင်းပုံစံ

ခေါင်းစဉ် - အစိုးကို အရွက်မဖုံးစေနှင့်

သဘာပတိကြီးနဲ့တကွ ရွှေပွဲလာစဉ်ပရိသတ်များရှင်း ကျွန်မကတော့ ဧကားသမတန်း (ခ) က မအေးမြသူ ဖြစ်ပါတယ်ရှင်း။ ကျွန်မအခုပြောမဲ့ ကျွန်းစကားပြောခေါင်းစဉ်ကတော့ "အစိုးကို အရွက်မဖုံးစေနှင့်" ဖြစ်ပါတယ်ရှင်း။ အပင်တစ်ပင်မှာအစိုးဟာ မူလရှိတဲ့အရာဖြစ်ပါတယ်။ အရွက်ကတော့ အစိုးကိုအမှီပြုပြီး နောက်မှဆင့်ပွားပေါ်ထွက်လာရတဲ့အရာ ဖြစ်ပါတယ်ရှင်း။ နောက်မှပေါ်ထွက်လာတဲ့အရွက်တွေက များပြားလာပြီး နဂိုရှိရင်းစွဲအစိုးကို ဖုံးလွှမ်းအုပ်ဖုံးလာတဲ့အခါ ဘာအပင် ဘယ်မျိုးရိုးဆိုတာ မသိနိုင်တော့ဘဲ မူလဇာစ်မြစ် ပျောက်ကွယ်သွားတတ်ပါတယ်။ ဒီလိုမူလရှိရင်းစွဲအရာကို နောက်ပေါ် အရာတွေက လွှမ်းမိုးဝါးမျှမသွားစေဖို့ကို သတိပေးတဲ့အနေနဲ့ လူကြီးသူမတွေက "အစိုးကို အရွက်မဖုံးစေနှင့်" ဆိုတဲ့စကားနဲ့ ဆုံးမခဲ့ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်ရှင်း။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၊ လူမျိုးတစ်မျိုးမှာ မူလရှိပြီးဖြစ်တဲ့ အစဉ်အလာ၊ ဓလေ့ထုံးစံယဉ်ကျေးမှုဟာအစိုးနဲ့

တူပါတယ်ရှင်။ နောက်ပိုင်းမှာပေါ်ပေါက်လာတဲ့ အဆန်းအပြား တိုင်းတစ်ပါးယဉ်ကျေးမှုတွေဟာ အရွက်နဲ့ တူပါတယ်။ အစိုးကိုအရွက်မဖုံးစေသလိုဘဲ အစဉ်အလာမလေ့ထုံးစံ အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုကို နောက်ပေါ် အဆန်းအပြားတွေနဲ့ တိုင်းတစ်ပါးယဉ်ကျေးမှုတွေက ဖုံးလွှမ်းမသွားစေသင့်ပါဘူး။ "အစိုးကို အရွက်မဖုံးစေ နှင့်" လို့ ပြောဆိုကြတာဟာ အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု မပျောက်ကွယ်စေဖို့ ဆုံးမနေတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်ရှင်။

ကျွန်မတို့မြန်မာနိုင်ငံဟာ ယဉ်ကျေးမှုအစဉ်အလာကြီးမားတဲ့နိုင်ငံ၊ ကျွန်မတို့မြန်မာလူမျိုးဟာ ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်အတန်း မြင့်မားတဲ့လူမျိုး မဟုတ်ပါလားရှင်။ ယဉ်ကျေးမှုဆိုရာမှာ ဝတ်စားဆင်ယင်မှု၊ ဘာသာစကား၊ စာပေ၊ ဂီတ၊ သဘင်၊ ချီးဇာပွဲလမ်းများ၊ ဘာသာအယူဝါဒ စတာတွေ အကျုံးဝင်ပါတယ်ရှင်။ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုဟာ ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက ပေါ်ထွန်းခဲ့ပြီး တဖြည်းဖြည်းနဲ့ တိုးတက်ထွန်းကား လာခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်ရှင်။

လောကသဘာဝအရ အဟောင်းတွေရဲ့နေရာမှာ အသစ်တွေက အစားထိုးဝင်ရောက်လာမြဲဖြစ်ပါ တယ်ရှင်။ ဒါပေမဲ့ ဟောင်းတိုင်းပစ်ပယ်လို့မရသလို သစ်တိုင်းလဲ လက်ခံလို့မသင့်ဘူးဆိုတဲ့ အချက်ကိုတော့ သတိပြုရမှာ ဖြစ်ပါတယ်ရှင်။ ရှိနှင့်ပြီးသား ယဉ်ကျေးမှုတွေရဲ့နေရာမှာ ယဉ်ကျေးမှုအသစ်တွေ ထိုးဖောက် ဝင်ရောက်လာရာမှာ မြန်မာ့လေ့ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ မကိုက်ညီတဲ့ ယဉ်ကျေးမှုမျိုးကိုတော့ တားဆီးကာကွယ်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်ရှင်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ပြောရရင်တော့ အစိုးကို အရွက်မဖုံးအောင် သတိမူရမှာ ဖြစ်ပါတယ်ရှင်။

ဝတ်စားဆင်ယင်မှုမှာ ရှေးမြန်မာတွေဟာ မြန်မာ့ရေမြေပတ်ဝန်းကျင်၊ ရာသီဥတု၊ ဓလေ့စရိုက်နဲ့ ကိုက်ညီမဲ့ဝတ်စုံကိုရွေးချယ်ပြီး ဝတ်ဆင်ခဲ့ကြပါတယ်ရှင်။ ဒါပေမဲ့ ခေတ်ကာလပြောင်းလဲလာတာနဲ့အမျှ ခေတ်ကာလနဲ့ လိုက်လျောညီထွေဖြစ်မဲ့ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုတွေကို ပြောင်းလဲဝတ်ဆင်လာခဲ့ကြပါတယ်ရှင်။ ဒါပေမဲ့ အခုအခါမှာတော့ တိုင်းတစ်ပါးဝတ်စားဆင်ယင်မှုတွေ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်လာပြီး တိုင်းတစ်ပါးကို အထင်ကြီးအတုခိုးပြီး မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုနဲ့သွေဖည်တဲ့ မြန်မာ့ဖျက်စိအမြင်မှာ မတင့်တယ်မဖွယ်ရာတဲ့ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုမျိုးကို ဝတ်ဆင်လာကြပါတယ်ရှင်။ ဒီလိုဝတ်စားဆင်ယင်မှုမျိုးကို ကာကွယ်တားဆီးသွား ကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်ရှင်။

ဘာသာစကားနဲ့စာပေဘက်မှာဆိုရင်လဲ ကျွန်မတို့ဟာ ရှေးကတည်းက ကိုယ်ပိုင်ဘာသာစကား၊ ကိုယ်ပိုင်စာပေနဲ့ တစ်သီးတခြားရှိနေခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်ရှင်။ တိုင်းခြားဘာသာစကားတွေကို တတ်ထားသင့် ပေမဲ့လဲ မိခင်ဘာသာစကားကိုတော့ ပယ်ဖျက်လို့မဖြစ်ပါဘူးရှင်။ ဖျက်ဆီးပစ်လို့ မဖြစ်ပါဘူးရှင်။ နက်နဲ သိမ်မွေ့တဲ့ အမိဘာသာစကားရဲ့နေရာမှာ အဓိပ္ပာယ်မရှိတဲ့၊ ရင့်သီးရိုင်းပျတဲ့ ဝန်းစကားတွေ၊ တိုင်းခြား ဘာသာစကားတွေကို အစားထိုးတာဟာ ကိုယ့်ဘာသာစကားရဲ့ဂုဏ်သိက္ခာကို ညှိုးနွမ်းအောင် ပြုလုပ်နေ တာနဲ့ အတူတူပါပဲရှင်။ ပုဂံခေတ်ကတည်းကစပြီး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့တဲ့ ကျွန်မတို့ရဲ့မြန်မာစာပေဟာ တစ်ခေတ် ပြီးတစ်ခေတ် တိုးတက်ထွန်းကား လာခဲ့ပါတယ်ရှင်။ ဒါပေမဲ့ အခုအခါမှာ တချို့သောပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ မြန်မာ့ အကြောင်းကို မြန်မာလိုမတွေးဘဲ တိုင်းတစ်ပါးကို အထင်ကြီး၊ တိုင်းတစ်ပါးနောက်လိုက် အတွေးအခေါ်

အရေးအသားတွေနဲ့ မြန်မာစာပေကို ချိုးဖဲ့ဖျက်ဆီးလာကြပါတယ်ရှင်။ ဒါကြောင့် ကျွန်မတို့ရဲ့စာပေ ယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်းကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်ရှင်။

ဝိတမှာလဲ ဒီသဘောအတိုင်းပါပဲရှင်။ မြန်မာတို့ရဲ့ဝိတဟာ မြန်မာလူမျိုးတွေနဲ့အတူ ရှေးဦးကတည်းက ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ပါတယ်။ အထောက်အထားတွေအရ ဖျံ့နှံ့စိတ်ကတည်းက အတီးအမှုတ်၊ အကအခုန်တွေ နဲ့ မြန်မာ့ဝိတဟာပေါ်ထွန်းလာပြီး ပုဂံခေတ်မှာလဲ စည်သည်၊ ပသာသည်၊ ခွက်ခွင်းသည်စတဲ့ တူရိယာ တွေနဲ့ အသက်မွေးတဲ့ အနုပညာသည်တွေ ချိန်နှစ်မြစ်ပါတယ်ရှင်။ ဝိတပညာဟာ တဖြည်းဖြည်း တိုးတက် ထွန်းကားလာရာက မြန်မာတွေ ထီးကျိုးစည်ပေါက်ဖြစ်ရတဲ့အခါ နယ်ချဲ့တွေရဲ့ဝိတသံစဉ်က မြန်မာ့ဝိတကို ပါးဖျိုသွားခဲ့ပါတယ်ရှင်။ မြန်မာ့သီချင်းကြီးနေရာမှာ အနောက်တိုင်းရောအင်ဗိုက်က ဝင်ရောက်နေရာယူလာခဲ့ ပါတယ်ရှင်။ ဒီဆိုးကျိုးကို ကာလရှည်စွာ ခံစားခဲ့ကြရပြီးနောက် မြန်မာ့ဝိတ၊ မြန်မာ့သီချင်းသံဟာ တဖြည်းဖြည်း မှေးမှိန်လာခဲ့တဲ့အတွက် ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းဖော်ထုတ်ဖို့ လိုအပ်နေပြီဖြစ်ပါတယ်ရှင်။

အဲဒီလို မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာကောင်းတွေဟာ အဘက်ဘက်က ယိုယွင်းမှေးမှိန်လာတဲ့ အတွက် ကျွန်မတို့တစ်မျိုးသားလုံးဟာ ယဉ်ကျေးမှု ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ငန်းတွေကို အရှိန်အဟုန် မြှင့် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်ရှင်။ ဒါကြောင့် အရိုးကိုအရွက်မဖုံးစေခဲ့ဆိုတဲ့ စကားအတိုင်း ပင်မအရိုးဖြစ်တဲ့ ကျွန်မတို့ရဲ့မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုကို အရွက်ဖြစ်တဲ့ တိုင်းတစ်ပါးကကူးစက်လာတဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတွေ မဖုံးလွှမ်းသွားရအောင် ကျွန်မတို့အားလုံး အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်းကြပါစို့လို့ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ရင်း ကျွန်မရဲ့ကျပန်းစကားပြောကြားချက်ကို နိဂုံးချုပ်လိုက်ပါရစေရှင်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်ရှင်။

သင်ခန်းစာဆိုလိုရင်း

- ❖ စကားအပြောပုံစံများမှ ကျပန်းစကားပြောခြင်း၏ သဘောသဘာဝ
- ❖ ကျပန်းစကားပြောရာတွင် လိုက်နာသင့်သည့်အချက်များ
- ❖ ကျပန်းစကားပြောခြင်း အပြောပုံစံနှင့် လက်တွေ့ပြောဆိုခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ ကျပန်းစကားအပြောပုံစံ သာဓကအဖြစ် ဖော်ပြထားသော " အရိုးကို အရွက်မဖုံးစေနှင့်" တွင် အချက်အလက် များကို မည်သို့စီစဉ်ပြောဆိုသနည်း။
- ၂။ ကျပန်းစကားပြောရာတွင် မည်သည့်ပြောဆိုပုံ ကိုယ်ဟန်မှုရာဖြင့် ပြောဆိုဆွေးနွေးသင့်သည်ကို ဆွေးနွေးပါ။
- ၃။ ကျပန်းစကားပြောနိုင်သည့်ခေါင်းစဉ် သို့မဟုတ် အကြောင်းအရာကို ဝိုင်းဖွဲ့ဆွေးနွေးပါ။
- ၄။ အုပ်စုခွဲကာနှစ်သက်ရာခေါင်းစဉ်ဖြင့် ကျပန်းစကားပြောစေပြီး အချင်းချင်းအပြန်အလှန် သုံးသပ်ဆွေးနွေးပါ။
- ၅။ နှစ်သက်ရာခေါင်းစဉ်တစ်ခုကို ကျပန်းပြောဆိုရန်အတွက် ပြောဟန်ဖြင့်ရေးသားပါ။

စကားရည်လှခြင်း

လူတိုင်းပင် သာမန်အားဖြင့် စကားပြောကြပါသည်။ စကားပြောသောအတတ်ပညာသည် တိမ်မယောင်နှင့်နက်၍ လွယ်မယောင်နှင့်ခက်သော အလုပ်ဖြစ်သည်။ စကားပြောဆိုခြင်းအမျိုးမျိုးတွင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး၊ တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် သူနိုင်ကိုယ်နိုင်စကားနိုင်လှ၍ အပြန်အလှန်ပြောဆိုခြင်းမျိုးလည်း ရှိပါသည်။ ထိုသို့ပြောဆိုသည်ကို စကားရည်လှသည်ဟု ခေါ်ပါသည်။ စကားရည်လှရာတွင် ကိုယ်ပြောလိုသည်ကို အနိုင်ရအောင်ပြောဆိုခြင်းသည် မလွယ်ကူပါ။ အထူးသဖြင့် စကားပြောနည်းအမျိုးမျိုးအနက် စကားရည်လှပြောဆိုခြင်းသည် အခြားပြောဆိုခြင်းများထက် ပိုမိုခက်ခဲသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ စကားရည်လှရာတွင် စကားပြောသူများသည် စကားလုံးပြောင်မြောက်ရသည်။ အသုံးအနှုန်းကောင်းမွန်ရသည်။ လှုပ်ရှားတက်ကြွသော ဟန်ပန်ရှိရသည်။ အင်အားကောင်းသော စကားလုံးများနှင့် ချက်ကျလက်ကျ ပီပီပြင်ပြင် ပြောဆိုနိုင်ရမည် ဖြစ်သည်။

စကားအနိုင်လှ၍ ပြောဆိုခြင်းကို သာမန်စကားပြောဆိုမှုမျိုးတွင် တွေ့နိုင်သော်လည်း စကားရည်လှ ပြိုင်ပွဲများတွင် ပို၍ သိသာထင်ရှားစွာ တွေ့ရပါသည်။ စကားရည်လှပြိုင်ပွဲများတွင် စကားအနိုင်လှရာ၌ ပါဝင်ပြောဆိုသူများ၏ စကားပြောစွမ်းရည်ကို ပြသရပါသည်။ စကားရည်လှပြောသူများသည် ပရိသတ်၏ ခံစားချက်နှင့်အတွေးကို မိမိတို့ဘက်သို့ပါအောင် ဆွဲဆောင်ပြောဆိုနိုင်စွမ်း ရှိကြရပါသည်။ စကားရည်လှ ပြောဆိုရာတွင် ပြောဆိုရမည့် အကြောင်းအရာနှင့် ဝေလျဉ်း၍ ပုံတိုပတ်စ၊ ကဗျာ၊ သီချင်း အစရှိသည့် ဗဟုသုတများကို အဝင်ခွင်ကျဖြစ်အောင် ပြောဆိုအသုံးပြုရပါသည်။ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့သောအမူအရာနှင့် ပြောဟန်ဆိုဟန်လည်း ရှိရသည်။

စကားရည်လှပြိုင်ပွဲတွင် အကြောင်းအရာတစ်ခု အဆိုပြုတင်သွင်းရသူကို အဆိုသမားဟု လည်းကောင်း၊ အဆိုချေပသူကို အချေသမားဟုလည်းကောင်း ခေါ်ပါသည်။ အဆိုသမားသည် မိမိတင်သွင်းသည့် အကြောင်းအရာဘက်ကနိုင်အောင် ရပ်တည်ပြောဆိုရပြီး အချေသမားသည် အဆိုသမားတင်သွင်းသည့် အကြောင်းအရာကို ဆန့်ကျင်ကာ နိုင်အောင်ပြောဆိုရပါသည်။

ကျောင်းများတွင် စကားပြောစွမ်းရည် ထက်မြက်လာစေရန် စကားရည်လှပြိုင်ပွဲများ ကျင်းပလေ့ရှိပါသည်။ စကားရည်လှပြိုင်ပွဲများတွင် ပြောဆိုရာ၌ လိုက်နာကျင့်သုံးသင့်သောအချက်များရှိပါသည်။

- ၁။ သဘာပတိ သို့မဟုတ် အကဲဖြတ်လူကြီးမင်းကို ဦးစွာနှုတ်ဆက်ပါ။ ထို့နောက် ပရိသတ်ကိုနှုတ်ဆက်ပါ။
- ၂။ သဘာပတိ သို့မဟုတ် အကဲဖြတ်လူကြီးမင်းများ ခင်ဗျာ၊ ရှင် ဟူသောစကားကို အခွင့်သာတိုင်းပြောပါ။
- ၃။ တစ်ဖက်က စကားရည်လှပြောဆိုသူတို့၏အမည်ကို တိုက်ရိုက်မခေါ်ရပါ။ ပထမ အဆိုရှင်၊ အချေရှင် စသည်ဖြင့် သုံးနှုန်းပါ။

- ၄။ ခွင့်ပြုသည့်အချိန်ထက် ပိုမပြောရပါ။
- ၅။ ပြောစရာမရှိလျှင် အချိန်မပြည့်သော်လည်း မိမိနေရာတွင် မြန်ထိုင်ပါ။
- ၆။ တစ်ဖက်လူအား ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဝေဖန်ပြောဆိုမှုကိုရှောင်၍ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ ပြောဆိုပါ။
- ၇။ ပရိသတ်ကိုကြည့်၍ စကားပြောပါ။ တစ်ဖက်လူအားကြည့်၍ ပြောဆိုခြင်းကို ရှောင်ပါ။
- ၈။ အဝတ်အစားကို သန့်ရှင်းသပ်ရပ်အောင် ဝတ်ဆင်ပါ။ ပရိသတ်ရှေ့တွင် မြင်မဝတ်သင့်ပါ။
- ၉။ ရန်ရင်းကြမ်းတမ်းသော စကားအသုံးအနှုန်းများကို ရှောင်ကြဉ်ပါ။
- ၁၀။ စကားပြောပြီးလျှင် ကျေးဇူးတင်စကားပြော၍ မိမိနေရာတွင် မြန်ထိုင်ပါ။

စကားရည်လုခြင်းသည် စကားပြောစွမ်းရည် ထက်မြက်စေရန် အလေ့အကျင့်ကောင်းများ ရရှိစေနိုင်သော အပြောပုံစံတစ်မျိုးပင်ဖြစ်ပါသည်။

စကားရည်လုခြင်းပုံစံ

အဆိုရှင်၏ အဆိုတင်သွင်းချက်

စကားရည်လုပြိုင်ပွဲသို့ ကြွရောက်လာကြပါသော သဘာပတိလူကြီးမင်းနဲ့ အမှတ်ပေးအကဲဖြတ် ခိုင်လူကြီးများ၊ ဆရာ ဆရာမများ၊ ကျောင်းသား ကျောင်းသူများ၊ ဧည့်သည်တော်များအားလုံးကို မင်္ဂလာပါလို့ ဦးစွာပဏာမ နှုတ်ခွန်းဆက်ပါတယ်ရှင်။ ကျွန်မကတော့ စကားသမတန်းက ကျောင်းသူ မထွေးထွေး ဖြစ်ပါတယ်ရှင်။ စကားရည်လုပြိုင်ပွဲမှာ ကျွန်မတင်သွင်းမဲ့ အဆိုကတော့ "စာမေးပွဲနီးရင် သူငယ်ချင်းတွေနဲ့ စာစု ကျက်တာကောင်းတယ်" ဆိုတဲ့ အဆိုဖြစ်ပါတယ်ရှင်။ အကဲဖြတ်လူကြီးမင်းများနဲ့ ပရိသတ်ကြီးပဲ စဉ်းစား ကြည့်ပါရှင်။ တစ်ယောက်တည်း စာကျက်ရတာ ဘယ်လောက်ငြီးငွေ့စရာ ကောင်းပါသလဲရှင်။ တစ်ယောက် တည်း ဟိုတွေးဒီတွေးနဲ့ စာထဲမှာစိတ်ဝင်စားဖို့ မလွယ်ပါဘူးရှင်။ ပြီးတော့ တစ်ယောက်တည်းစာကျက်ရင် တစ်ယောက်အားပဲကျက်နိုင်မှာပါရှင်။ သူငယ်ချင်းတွေနဲ့ စာစုကျက်ရင်တော့ တစ်ယောက်နားမလည်တဲ့စာကို တစ်ယောက်က ရှင်းပြပေးနိုင်မှာပဲ ဖြစ်ပါတယ်ရှင်။

စာမှာအားနည်းတဲ့သူငယ်ချင်းတွေရှိရင်လဲ အချင်းချင်းမေးမကူညီနိုင်မှာ မဟုတ်ပါလားရှင်။ "တစ်ယောက် အားနဲ့ ယူသော်မရ အများအားနဲ့ယူသော်ရ၏" ဆိုတဲ့ စကားလဲရှိတာပဲ မဟုတ်ပါလားရှင်။ သူငယ်ချင်းတွေနဲ့ စာစုကျက်ရင် အချိန်တိုတိုအတွင်းမှာ စာမြန်မြန်လဲ ရနိုင်ပါတယ်ရှင်။ နားမလည်ဘဲ စာကျက်ရင် စာတွေ မြန်မေ့သွားတတ်ပေမဲ့ နားလည်တဲ့သူငယ်ချင်းက ရှင်းပြပေးပြီးကျက်တော့ ခလုတ်တိုက်ရင်တောင် မမေ့နိုင် တော့ပါဘူးရှင်။ အရေးအကြီးဆုံးကတော့ စာစုကျက်တဲ့အခါ အတွေးအခေါ်တွေ ဝေမျှခွင့်ရစေတာပဲ ဖြစ် ပါတယ်။ စာစုကျက်တဲ့အခါမှာ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဆွေးနွေးတိုင်ပင်နိုင်တဲ့အတွက် စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုစွမ်းရည်ကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်မှာပဲ ဖြစ်ပါတယ်ရှင်။ တစ်ယောက်တည်း စာကျက်လို့ စာမရတဲ့

အခါမှာ စိတ်ဓာတ်ကျလွယ်ပေမဲ့ သူငယ်ချင်းတွေနဲ့ စာစုကျက်တဲ့ အခါမှာတော့ တစ်ယောက်ကိုတစ်ယောက် အားပေးနိုင်ပါသေးတယ်ရှင်။ သူငယ်ချင်းတွေနဲ့ စာစုကျက်တာဟာ စာမေးပွဲကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေ ရုံသာမကပဲ လူအများနဲ့လိုက်လျောညီထွေ နေတတ်လာစေပြီး လူမှုဆက်ဆံရေးကိုလဲ အထောက်အကူဖြစ် စေနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ကျွန်မအနေနဲ့ကတော့ "စာမေးပွဲနီးလာရင် သူငယ်ချင်းတွေနဲ့ စာစုကျက် တာကောင်းတယ်" ဆိုတဲ့အဆိုကို အခိုင်အမာ တင်သွင်းလိုက်ရပါတယ်ရှင်။

အချေရှင်၏ ချေပပြောဆိုချက်

စကားရည်လှပြိုင်ပွဲသို့ ကြွရောက်လာကြပါသော သဘာပတိလူကြီးမင်းနဲ့ အမှတ်ပေးအကဲဖြတ် ခိုင်လူကြီးများ၊ ဆရာ ဆရာမများ၊ ကျောင်းသား ကျောင်းသူများ၊ ဧည့်သည်တော်များအားလုံး မင်္ဂလာ အပေါင်းနဲ့ ပြည့်စုံကြပါစေခင်ဗျာ။ ကျွန်တော်ကတော့ စကားသမတန်းက ကျောင်းသားမောင်မင်းသီဟပဲ ဖြစ်ပါတယ်ခင်ဗျာ။ စကားရည်လှပြိုင်ပွဲမှာ "စာမေးပွဲနီးရင် သူငယ်ချင်းတွေနဲ့စာစုကျက်တာ ကောင်းတယ်" ဆိုတဲ့အဆိုကို ချေပပြီး စာမေးပွဲနီးရင် သူငယ်ချင်းတွေနဲ့စာစုကျက်တာ မကောင်းတဲ့အကြောင်းကို ပြောဆို မှာပဲ ဖြစ်ပါတယ်ခင်ဗျာ။ အစောက အဆိုရှင်က သူငယ်ချင်းတွေနဲ့ စာစုကျက်တာ ကောင်းတယ်တဲ့။ တစ်ယောက် တည်းကျက်ရင် ဟိုတွေးဒီတွေး ဖြစ်နေမယ်တဲ့။ ဒါကတော့ အဆိုရှင်နဲ့ပဲ ဆိုင်တာဖြစ်ပါတယ်ခင်ဗျာ။ ကျွန်တော့် အနေနဲ့ဆိုရင်တော့ စာမေးပွဲနီးလို့ စာကျက်တဲ့အခါ ဟိုတွေး ဒီတွေး တွေးဖို့နေနေသာသာ စာကိုပဲစိတ်ပူ စာဆိပ် စိတ်ရောက်နေတာပါခင်ဗျာ။ နောက်ပြီး သူကပြောတယ်။ တစ်ယောက်နားမလည်တဲ့စာကို တစ်ယောက်က ရှင်းပြပေးနိုင်မှာတဲ့။ နားမလည်တဲ့စာက သူငယ်ချင်း ရှင်းပြမှရမှာလားခင်ဗျာ။ မရှင်းတဲ့စာရှိရင် ကိုယ့်ဘာကိုယ် ဆရာကို သွားမေးလို့တော့ မရဘူးလားခင်ဗျာ။ ပရိသတ်ကြီး နားမယောင်ပါနဲ့ခင်ဗျာ။ တကယ်တော့ စာရှင်း ပြဖို့ နေနေသာသာ လူစုမိပြီဆိုရင် မုန့်စားလိုက် ရေသောက်လိုက်နဲ့ စာတောင်ကျက်ဖြစ်မှာ မဟုတ်တော့ ပါဘူးခင်ဗျာ။ အဆိုရှင်ပြောသွားတဲ့ စာစုကျက်ရင် စာမြန်မြန်ရတယ်ဆိုတာလဲ မဖြစ်နိုင်ပါဘူးခင်ဗျာ။ လူများတော့ တစ်ယောက်တစ်ပေါက် စကားများပြီး စာကျက်ဖို့ အာရုံစူးစိုက်နိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူးခင်ဗျာ။ အဆိုရှင်က ပြောသွားပါသေးတယ်။ စာစုကျက်တာဟာ စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုစွမ်းရည်ကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်တယ် တဲ့။ ကျွန်တော် မေးခွန်းထုတ်ချင်တာက တစ်ယောက်တည်း စာကျက်ရင် စဉ်းစားတွေးခေါ်တတ်တဲ့ဉာဏ်ကို မရနိုင်တော့ဘူးလား ခင်ဗျာ။ စိတ်ဓာတ်ကျရင် အချင်းချင်း အားပေးလို့ရတယ်ဆိုတာကလဲ မဟုတ်ပါဘူးခင်ဗျာ။ သူလဲကျောင်းသား ကိုယ်လဲကျောင်းသားပါခင်ဗျာ။ မိမိကိုယ်သာအားကိုးရာ ဆိုတဲ့စကားလဲ ရှိတာပဲမဟုတ် ပါလားခင်ဗျာ။ လူမှုဆက်ဆံရေးကို အထောက်အကူပြုစေနိုင်တယ်ဆိုတာလဲ စာစုကျက်မှ မဟုတ်ပါဘူး။ စာမေးပွဲပြီးမှ ပရဟိတလုပ်ရင်လဲ ကိုယ့်ရဲ့လူမှုဆက်ဆံရေးစွမ်းရည် တိုးတက်လာမှာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အထူး သဖြင့်တော့ စာမေးပွဲနီးတဲ့အချိန်မှာ သူငယ်ချင်းတွေနဲ့ စာစုကျက်တာဟာ အချိန်ကုန်ပြီး စာမေးပွဲအတွက်လဲ အထောက်အကူ မပြုနိုင်ပါဘူးလို့ အထောက်အထားနဲ့ ပြောကြားရင်း ကျွန်တော့်ရဲ့ချေပပြောဆိုမှုကို နိဂုံးချုပ် လိုက်ရပါတယ်။ အားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ပါတယ်ခင်ဗျာ။

သင်ခန်းစာဆိုလိုရင်း

- ❖ စကားအပြောပုံစံများမှ စကားရည်လှ ပြောဆိုခြင်း၏ သဘောသဘာဝ
- ❖ စကားရည်လှပြိုင်ပွဲများတွင် ပြောဆိုရာ၌ လိုက်နာသင့်သည့်အချက်များ
- ❖ စကားရည်လှပြောဆိုခြင်း အပြောပုံစံနှင့် လက်တွေ့ပြောဆိုခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ စကားရည်လှပြောဆိုရာတွင် ရွှေငြိမ်းကြည်သင့်သည့်အချက်များနှင့် လိုက်နာသင့်သည့်အချက်များကို ဖော်ပြပါ။
- ၂။ စကားရည်လှခြင်း အပြောပုံစံအဖြစ်ပေးထားသော သာဓကတွင် အဆိုဘက်နှင့် အချေဘက် မည်သည့် ဘက်က ပြောဆိုမှုကို သင်ပို၍နှစ်သက်ကြောင်း ဆွေးနွေးပြောဆိုပါ။
- ၃။ စကားရည်လှပြောဆိုနိုင်သော ခေါင်းစဉ် သို့မဟုတ် အကြောင်းအရာကို အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးပါ။
- ၄။ စကားရည်လှပြောဆိုနိုင်သည့် အကြောင်းအရာကို အဆိုခေါင်းစဉ်ပေးကာ ကျောင်းသားသုံးဦးစီပါဝင်သော အဆိုဘက်နှင့် အချေဘက် နှစ်ဖက်ခွဲ၍ စကားရည်လှပြောဆိုပါ။
- ၅။ နှစ်သက်ရာခေါင်းစဉ်တစ်ခုကို အဆိုဘက်မှလည်းကောင်း၊ အချေဘက်မှလည်းကောင်း ပြောဆိုမှု သာဓကအဖြစ် ပြောဟန်အရေးအသားဖြင့် ရေးသားပါ။

ကျေးဇူးတင်စကားပြောခြင်း

ကျေးဇူးတင်စကားဟူသည်မှာ ဆုပေးပွဲများ၊ ဂုဏ်ပြုပွဲများ၊ အခမ်းအနားပွဲများတွင် ဂုဏ်ပြုခံရသည့် သူကဖြစ်စေ၊ တက်ရောက်သူများ၏ကိုယ်စား တစ်ဦးတစ်ယောက်ကဖြစ်စေ၊ ပွဲစီစဉ်ကျင်းပသူကဖြစ်စေ သက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များကို ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း၊ ပြောဆိုသည့်စကားမျိုးဖြစ်သည်။

ကျေးဇူးတင်စကားပြောကြားရန်အတွက် မိမိပြောမည့်အချက်များကို အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး သေချာစွာ ပြင်ဆင်ထားရမည် ဖြစ်ပါသည်။ မိမိပြောမည့် ကျေးဇူးတင်စကားကို အချိန်တိုတိုအတွင်း ထိထိမိမိပြော နိုင်အောင် ပြင်ဆင်ထားရပါမည်။ ကျေးဇူးတင်စကားပြောဆိုရာတွင် ပထမဦးစွာ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် မိတ်ဆက်ပြီး ကျေးဇူးတင်ရှိရမည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကို ဖော်ထုတ်ပြောကြားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြီးနောက် ထိုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ဂုဏ်ရည် နှင့် ကျေးဇူးတင်ထိုက်သည့် အကြောင်းအရာများကို ဖော်ထုတ်ပြောကြားရမည် ဖြစ်ပါသည်။ မိမိကိုယ်ပုဂ္ဂိုလ်များ ကျေးဇူးပြုသည့် အကြောင်းအရာကြောင့် မိမိရရှိခဲ့သည့် အကျိုးရလဒ်များကိုလည်း ဖော်ထုတ်ပြောဆိုရပါ မည်။ နောက်ဆုံးတွင် ထိုကဲ့သို့ မိမိအပေါ် ကျေးဇူးပြုခဲ့သဖြင့် ကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း ပြောကြားကာ အဆုံးသတ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ကျေးဇူးတင်စကား ပြောကြားရာတွင် များသောအားဖြင့် မိမိထက် ဝါကြီးသူ ဂုဏ်သရေကြီးသူတို့ကို ပြောကြားရမည်ဖြစ်ရာ စကားအသုံးအနှုန်း ယဉ်ကျေးရန်၊ လေသံ နူးညံ့ညင်သာရန်၊ ပြောပုံဆိုပုံ ရှိကျိုးရန်၊ ကိုယ်နေဟန်ထား သိမ်မွေ့ယဉ်ကျေးရန် ဂရုပြုရမည် ဖြစ်ပါသည်။

စင်မြင့်ပေါ်က စကားပြောရာတွင် စကားပြောစင်နောက်၌ ခြေတစ်ဖက်ထောက်၍ ပြောဆိုခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ရပါမည်။ ဘေးတိုက်ရပ်၍ ပြောခြင်းကိုလည်း ရှောင်ကြဉ်ရပါမည်။ ခြေတစ်ချောင်းပေါ်တွင်သာ ရပ်ပြီး ခြေတစ်ချောင်းကို ဖွဖွသာထောက်ထားသည့် ဟန်မျိုးမဖြစ်စေရန်လည်း သတိပြုရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ကျေးဇူးတင်စကားပြောဆိုမည့်သူသည် ပရိသတ်ဘက်သို့လှည့်ကာ ခြေစုံရပ်၍ နေရပါမည်။ အထူးရှောင်ကြဉ် သင့်သည့် ကိုယ်ဟန်အမူအရာမှာ ပရိသတ်ရှေ့ ရောက်မှ ပုဆိုး၊ ထဘီပြင်ဝတ်ခြင်း၊ အင်္ကျီဆွဲဆန့်ခြင်း၊ ဆံပင်ကို လက်ဖြင့်ပြင်ခြင်း၊ လက်ဖဝါး အချင်းချင်း ပွတ်နေခြင်း၊ လက်နှစ်ဖက်ကို ပူးယှက်ခြင်း၊ ခြေထောက် လှုပ်ခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။ ကျေးဇူးတင်စကား ပြောရာတွင် လက်ကိုဘေးနှစ်ဖက်၌ ချ၍ဖြစ်စေ၊ ရှေ့တွင်ဖြစ်စေ သင့်သလိုထားနိုင်ပါသည်။ စကားပြောခွက်ကို တစ်ပေခန့်အကွာတွင် မိမိပါးစပ်နှင့် တည့်တည့် ထားကာ ပြောဆိုရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ကျေးဇူးတင်စကားသည် ပရိသတ်ရှေ့၌ ပြောရသည့်စကား၊ စင်မြင့်ပေါ်၌ ပြောရသည့်စကား ဖြစ် သော်လည်း ဟောပြောသည့်စကားတို့နှင့် ပုံစံမတူချေ။ "ထောင်တန်သည်စကား ရယ်လျှင်ပေါ့"ဟူသည့် စကားအတိုင်းပင် ရယ်ရယ်မောမော ပေါ့ပေါ့တန်တန် ပြောဆိုအပ်သည့်စကားမျိုး မဟုတ်ချေ။ ပြောသည့် သူက တည်ကြည်လေးမြတ်စွာ ပြောသကဲ့သို့ နားထောင်သည့်သူကလည်း အလေးအနက်ထားကာ နားထောင်ရ သည့် စကားမျိုးဖြစ်ပါသည်။

ကျေးဇူးတင်စကားပြောခြင်းပုံစံ

ပညာရည်ချွန်ဆုပေးပွဲ၌ပြောကြားသည့် ကျေးဇူးတင်စကား

ကြွရောက်လာကြတဲ့ လူကြီးမင်းများ၊ ဧည့်ပရိသတ်များ၊ ဆရာ ဆရာမများ၊ ကျောင်းသားကျောင်းသူများ ခင်ဗျား ကျွန်တော်ကတော့ ဒေသမတန်းအတန်းတင်စာမေးပွဲကြီးမှာ ပထမဆုဆွတ်ခူးရရှိတဲ့ မောင်ဆလိုင်း စာခေါင်ဖြစ်ပါတယ်။ အခုလို ကျွန်တော်တို့ကျောင်းရဲ့ ၂၁ ကြိမ်မြောက် ပညာရည်ချွန်ဆုပေးပွဲမှာ ဆုရကျောင်းသား ကျောင်းသူများကိုယ်စား ကျေးဇူးတင်စကား ပြောခွင့်ရတဲ့အတွက် အထူးပဲဂုဏ်ယူခမ်းမြောက် မိပါတယ်။

အခုလို ကျွန်တော်တို့ ဆုရတာဟာ မိဘအုပ်ထိန်းသူတွေ၊ ဆရာ ဆရာမတွေနဲ့ သူငယ်ချင်း အပေါင်းအသင်းတွေရဲ့ ကျေးဇူးကြောင့်ပဲဖြစ်ပါတယ်။

ဦးစွာ ကျွန်တော်တို့ကို မိဘဝတ္တရားငါးပါးနဲ့အညီ ဖဝါးလက်နှစ်လုံး ပခုံးလက်နှစ်သစ် အရွယ်ကစပြီး အချိန်တန်အရွယ်ရောက် လူလားမြောက်တဲ့အထိ ပြုစုကျွေးမွေးစောင့်ရှောက် ပေးခဲ့ကြတဲ့ ပညာတတ်ကြီး တွေဖြစ်အောင် ပညာသင်ကြားပေးခဲ့တဲ့ မိဘတွေရဲ့ ကျေးဇူးကို အထူးအောက်မေ့မိပါတယ်။

နောက်ထပ် ကျေးဇူးတင်ဦးခိုက်လိုတာကတော့ ဆရာ ဆရာမများ ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်တော့ ကျွန်တော်တို့အခုလို ပညာရည်ချွန်ဆုရခြင်းရဲ့ အဓိကအချက်ဟာ ဆရာ ဆရာမများရဲ့ လမ်းညွှန်သင်ပြ ဆုံးမမှုတွေကြောင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျေးဇူးရှင် ဆရာ ဆရာမတို့ကို အထူးကျေးဇူးတင်မိပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ဆရာ ဆရာမတွေဟာ စေတနာ၊ ဝါသနာ၊ အနစ်နာဆိုတဲ့ နာသုံးနာကို ရင်မှာပိုက်ပြီး ကျွန်တော် တို့ကို မီးရှူးတိုင်သဖွယ် လမ်းပြပေးခဲ့ကြပါတယ်။ ဆရာ ဆရာမများရဲ့ လမ်းညွှန်ဆုံးမမှု၊ သင်ကြားပို့ချမှု တွေကြောင့် ကျွန်တော်တို့ အခုလိုအကျိုးကျေးဇူးကို ခံစားရတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ဆရာ ဆရာမတွေကို အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါတယ်ခင်ဗျား။

နောက်ဆုံးကျေးဇူးတင်လိုတာကတော့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အတန်းဖော်သူငယ်ချင်းတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ သူငယ်ချင်းတွေထဲမှာ ဆုမရပေမဲ့ စာတော်တဲ့သူတွေ၊ ကူညီတတ်တဲ့သူတွေ၊ စာနာတတ်တဲ့ သူတွေ အများကြီးရှိပါတယ်။ သူငယ်ချင်းတွေဟာ သင်ခန်းစာတွေကို ဝိုင်းဝန်းဆွေးနွေးကြပြီး လိုအပ်တာ တွေကို ကူညီဖေးမပေးခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီလိုသူငယ်ချင်းတွေရှိနေလို့သာ ကျွန်တော်တို့ အခုလိုဆုယူနိုင်တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သူငယ်ချင်းတွေကိုလဲ ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိပါတယ်လို့ ပြောပါရစေ။

အခုလို အဘက်ဘက်က ကျွန်တော်တို့ကို ပံ့ပိုးညွှန်ပြ ဆုံးမကူညီပေးခဲ့ကြတဲ့သူတွေ ရှိနေတဲ့အတွက် အခုလိုမျိုး ဆုယူနိုင်တာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျေးဇူးတင်ထိုက်သူအားလုံးကို ဆုရကျောင်းသား ကျောင်းသူ များကိုယ်စား ဒီနေရာကနေ အထူးပဲလှိုက်လှိုက်လဲ့လဲ့ ကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း ပြောကြားရင်း ကျွန်တော်ရဲ့ ကျေးဇူးတင်စကားကို အဆုံးသတ်ပါရစေ။

သင်ခန်းစာဆိုလိုရင်း

- ❖ စကားအပြောပုံစံများမှ ကျေးဇူးတင်စကားပြောခြင်း၏ သဘောသဘာဝ
- ❖ ကျေးဇူးတင်စကား ပြောဆိုရာ၌ လိုက်နာသင့်သည့်အချက်များ
- ❖ ကျေးဇူးတင်စကားပြောခြင်း အပြောပုံစံနှင့် လက်တွေ့ပြောဆိုခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ ကျေးဇူးတင်စကားပြောဆိုရာတွင် ပါဝင်သင့်သည့် အချက်များကိုဆွေးနွေးပါ။
- ၂။ ကျေးဇူးတင်စကားပြောဆိုရာတွင် မည်သည့်ကိုယ်တော်အမူအရာများကို ရွှောင်ရွေးသင့်သနည်း။
- ၃။ ကျေးဇူးတင်စကားပြောရာတွင် မည်သည့်ပြောပုံဆိုပုံ လေယူလေသိမ်းဖြင့် ပြောဆိုသင့်ကြောင်း ဆွေးနွေးပါ။
- ၄။ ကျပန်းစကားပြောပြိုင်ပွဲ ဆုပေးပွဲတွင် ဆုရသူများကိုယ်စား ကျေးဇူးတင်စကားပြောကြားပါ။
- ၅။ အားကစားပြိုင်ပွဲ ဆုပေးပွဲတွင် ဆုရသူများကိုယ်စား ကျေးဇူးတင်စကားပြောကြားပါ။

အပိုင်း - ၂
အဖတ်အရွတ်သင်ခန်းစာ

မာတိကာ

အပိုင်း - ၂
အဖတ်အရွတ်သင်ခန်းစာ

အခန်း - ၁။ မြန်မာစကားပြေရွေးချယ်ချက်

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	သိယံသုသမိး	၄၆
၂။	ပတ္တမြားပြဿနာဖြင့်စုံစမ်းခန်း	၄၉
၃။	ဝဇီရီ	၅၂
၄။	မျိုးချစ်ဇာတ်မင်းသားကြီးမင်္ဂလာဦးအောင်မောင်း	၅၉
၅။	အလုပ်	၆၄
၆။	ဆားဖယ်	၆၈
၇။	လူလည်းတစ်ထွေ ရေလည်းတခြား	၇၄
၈။	ကျွန်ုပ်တို့၏နိုင်ငံတော်	၇၈

အခန်း - ၂။ မြန်မာကဗျာရွေးချယ်ချက်

၁။	ရွှေနှင့်ယိုးမှားပန်းစံကား	၈၀
၂။	ဝိဇ္ဇာသိပ္ပလူကိစ္စ	၈၄
၃။	မပန်ရလည်းမပန်ချင်	၈၈
၄။	နွေဦးကာလမြူထသောခါ	၉၂
၅။	မဲဇာတောင်ခြေ	၉၆
၆။	သင်သေသွားသော်	၁၀၂
၇။	အလှူရှိရာ	၁၀၅
၈။	ငိုနိုးမော့ပွဲတော်	၁၀၈

အခန်း - ၃။ မြန်မာပြဇာတ်ရွေးချယ်ချက်

၁။	မဲဇာတောင်ခြေရတု သရုပ်ဖော်ပြဇာတ်	၁၁၁
----	---------------------------------	-----

အပိုင်း - ၂

အဖတ်အရွတ်သင်ခန်းစာ

နိဒါန်း

ဧကသမတန်း မြန်မာစာ ကျောင်းသုံးစာအုပ်ပါ အဖတ်အရွတ်သင်ခန်းစာသည် အဖတ်အရွတ် ဇွမ်းရည်ကို အဓိကထားသည့် သင်ခန်းစာဖြစ်သော်လည်း အနာအကြားဇွမ်းရည်၊ အပြောဇွမ်းရည်၊ အရေး ဇွမ်းရည် အားလုံးနှင့်သက်ဆိုင်သော သင်ခန်းစာဖြစ်ပါသည်။ ဤသင်ခန်းစာတွင် အခန်းသုံးခန်း ပါဝင် ပါသည်။ အခန်း ၁ မြန်မာစကားပြေရွေးချယ်ချက်၊ အခန်း ၂ မြန်မာကဗျာရွေးချယ်ချက်၊ အခန်း ၃ မြန်မာ ပြဇာတ်ရွေးချယ်ချက်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ အခန်း ၁ မြန်မာစကားပြေရွေးချယ်ချက်တွင် ကျောက်စာစကားပြေ၊ ဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုတို၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ဆောင်းပါး၊ ရသစာတမ်း ရွေးချယ်ချက် ၈ ပုဒ်ကို လေ့လာရမည် ဖြစ်သည်။ အခန်း ၂ မြန်မာကဗျာရွေးချယ်ချက်တွင် လင်္ကာ၊ ဖျို့၊ အန်ချင်း၊ တျာချင်း၊ ပိုဒ်စုံရတု၊ အချိုး ရွေးချယ်ချက် ၈ ပုဒ်ကို လေ့လာရမည် ဖြစ်သည်။ အခန်း ၃ တွင် မြန်မာပြဇာတ်ရွေးချယ်ချက်အဖြစ် ဇော်လီ၏ မဲစာတောင်ခြေရတု သရုပ်ဖော်ပြဇာတ်ကို လေ့လာရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းပြဇာတ်သည် လက်ဝဲသုန္ဒရအမတ်ကြီး၏ မဲစာတောင်ခြေရတုနှင့် ဆက်စပ်လေ့လာနိုင်သော ပြဇာတ်ဖြစ်သည်။

ယခင်သိရှိပြီးသောအကြောင်းအရာများ

ယခင် ဧကသမတန်း အဖတ်အရွတ်သင်ခန်းစာများတွင် စကားပြေသင်ခန်းစာအဖြစ် အတ္ထုပ္ပတ္တိ နှစ်ပုဒ်၊ သုတဆောင်းပါး၊ လေးပုဒ်၊ ဝတ္ထုတို နှစ်ပုဒ်၊ ရသစာတမ်း နှစ်ပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ကဗျာသင်ခန်းစာအဖြစ် ဧကပိုဒ်ရတု၊ ရာပြည့်အိုင်ချင်း၊ တျာချင်း၊ ပုံကြီးသံ၊ အင်းလေးတိုက်တေး တစ်ပုဒ်စီ၊ လေးဆစ်နှစ်ပုဒ်၊ လေးအိုးသုံးပုဒ် တို့ကို လေ့လာသင်ယူခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ယခင်သိရှိပြီးသော စကားပြေနှင့်ကဗျာဆိုင်ရာ သဘောတရားနည်းနာ များ၊ သုတရသအသိအမြင်များကို အခြေခံ၍ မြန်မာစာလေ့လာဖတ်ရှုမှုဇွမ်းရည် ပိုမိုမြင့်တက်လာစေရန် ယခု အဖတ်အရွတ် သင်ခန်းစာများကို ဆက်လက်လေ့လာသွားရမည်ဖြစ်ပါသည်။

အဖတ်အရွတ်သင်ခန်းစာများသင်ယူပြီးလျှင် လုပ်ဆောင်နိုင်မည့်အချက်များ

အဖတ်အရွတ်သင်ခန်းစာကို သင်ယူပြီးနောက် ရွေးသုံးဝေါဟာရများ၊ ခေတ်သုံးဝေါဟာရများ၊ အကြောင်းအရာအချက်အလက်များ၊ ဖန်တီးရေးဖွဲ့ပုံများ သိရှိနားလည်လာမည်။ စကားပြေ၊ ကဗျာ၊ ပြဇာတ် တို့ကို ဖတ်ရှုလေ့လာသည့် အလေ့အထမှတစ်ဆင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဝန်းကျင်တို့ကို ထူးထူးခြားခြား သိမြင်ခံစားတတ်လာမည်။ စာပေအရေးအဖွဲ့တို့မှ ဇာတ်ဆောင်တို့၏ စရိုက်သဘာဝတို့ကို လေ့လာတတ် လာပြီး ဝိဋ္ဌဓမ္မလူလောကမှ လူတို့၏စရိုက်သဘာဝနှင့် ချိန်ထိုးလေ့လာတတ်လာမည်။ စာပေလေ့လာမှုမှ တစ်ဆင့် ဘာသာစကားဆိုင်ရာ အရည်အသွေး၊ စာပေလေ့လာမှုဆိုင်ရာ အရည်အသွေး၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အရည်အသွေးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေပြီး စာပေဖန်တီးရေးသားလိုစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာမည်။ စာပေမှရရှိသော သုတရသများ၊ ဘဝအသိအမြင်များ၊ လမ်းညွှန်မှုများမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံသားကောင်းတစ်ယောက်၏ စိတ်ဓာတ်ကို မွေးမြူတတ်လာမည်။

အခန်း - ၁
မြန်မာစကားပြေရွေးချယ်ချက်

ကျောက်စာစကားပြေ

သိယံသ္မသမီး

(ပုဂံခေတ်)

သိယံသ္မသမီး စကားပြေသည် ပုဂံခေတ်တွင် ရေးထိုးခဲ့သော ကျောက်စာဖြစ်ပါသည်။

ဤကျောက်စာရေးထိုးသူ၏ အမည်ကိုမသိရ။ သို့သော်ကျောက်စာပါစကားအရ မထိလို၏ ပြေး
ဖြစ်ကြောင်း၊ မြန်မာနှစ် ၆၂၈ ခုနှစ် (ခရစ်နှစ် ၁၂၆၆ ခုနှစ်)တွင် ပုဂံ၌ထီးနန်းစိုးစံလျက်ရှိခဲ့သော မင်း၏
မိဖုရားဖြစ်ကြောင်း၊ သိယံသ္မသမီးဖြစ်ကြောင်းတို့ကိုသိရသည်။ မြန်မာနှစ် ၆၂၈ ခုနှစ်တွင် ထီးနန်းစိုးစံလျက်
ရှိခဲ့သောမင်းမှာ တရုတ်ပြေးမင်းခေါ် နရသီဟပတေ့မင်း မြန်မာနှစ် ၆၁၈ - ၆၆၉ ခုနှစ် (ခရစ်နှစ် ၁၂၅၆-၁၃၀၇
ခုနှစ်) ဖြစ်သည်။ သိယံသ္မမှာ ကုစွာမင်းကြီး၏သားတော်တစ်ပါးပင်ဖြစ်သည်။ သမတ်တော် နရသီဟပတေ့မင်း
လက်ထက်တွင် မင်းအမတ်ဖြစ်သည်။

သိယံသ္မသမီးသည် မြန်မာနှစ် ၆၂၈ ခုနှစ်တွင် ကျောင်းဆောက်သည်။ ထိုကျောင်းနေ ရဟန်းသံဃာ
တို့အတွက် လယ်၊ ဥယျာဉ်နှင့်ကျွန်များ လှူသည်။ ထို့နောက် ထိုကုသိုလ်ကောင်းမှု အစုစုတို့အတွက် ရယူ
လိုသောဆုကို တောင်းသည်။ အလှူကို ကျောက်စာရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်ထားသည်။

မိမိအလှူပြုပုံကို ပြောပြရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဆုတောင်းစကားဆိုရာတွင်လည်းကောင်း သိယံသ္မ
သမီး၏ စိတ်နေစိတ်ထားမှာ နှစ်သက်လေးစားကြည်ညိုဖွယ်ဖြစ်သည်။ ထိုစိတ်နေစိတ်ထားကို ပေါ်လွင်
အောင် ပြေပြေပြစ်ပြစ် သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့ ဖွဲ့စည်းထားနိုင်စွမ်းသော စကားပြေအရေးအသားမှာလည်း နည်းမှီ
စံယူဖွယ်ဖြစ်သည်။

သိင်္ဃသုသမီး

နမောဗုဒ္ဓဿ။ ။ သက္ကရာဇ် ၆၂၈ ခု၊ ပိသျှက်နှစ်၊ နံကာလဆန်း ၇ ရက်၊ ကြာသပတေးနေ့၊ မထီလိုမြို့၊ မင်းမယား၊ သိင်္ဃသုသမီး၊ ဖြစ်သောဆင်းရဲ၊ အိုမင်းသောဆင်းရဲ၊ သေသောဆင်းရဲ၊ မချစ်သောသူနှင့် တကွနေသောဆင်းရဲ၊ ချစ်သောသူနှင့် ကွေကွင်းသောဆင်းရဲ၊ လို၍မရသောဆင်းရဲ၊ ဤသို့ကစသော အတိုင်းမသိသော ဆင်းရဲတို့သည် နိဝိစက်သောခန္ဓာကို စွန့်ထားခဲ့၍ ဆင်းရဲခပ်သိမ်းကင်းသော၊ ချမ်းသာစွာသော၊ မြတ်သော နိဗ္ဗာန်ကိုလျှင် ငါလိုသတည်းဟူ၍ ချစ်စွာသော၊ မြတ်သော၊ ရွှေငွေကစသော ဥစ္စာတို့ကိုစွန့်၍ ပြုသော ကျောင်းတွင်နေသော၊ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာဟူသော ကျေးဇူးသုံးပါးကိုရှာသော၊ သတင်းစင်သော ဘုရားတပည့်သား ရဟန်းသံဃာ ချမ်းသာစိမ့်သောငှာ လယ်၊ ဥယျာဉ်၊ ကျွန်ခပင်း အကြွင်းမဲ့လျှင် လျှာ၏။ ဤငါတို့ ပြုသော ကောင်းမှုအကျိုး အတို့ခပ်သိမ်းသော အစိုးရသော ရေမြေသခင်ဖြစ်သော မင်းကြီးလည်း ရစေ၏။ ဤကောင်းမှုအာနုဘော်ဖြင့် ပြည်တိုင်းကား ခပ်သိမ်းသော၌နေသော လူခပ်သိမ်းသော၏ အစီးအပွားချမ်းသာကို ရှာပေလျက် သက်တော်ရှည်စွာနေ၍ ဤကောင်းမှုကို ထောက်ပံ့စေသတည်း။ မိဖုရားစသော မောင်းမတော် ခပ်သိမ်းလည်းရစေ၏။ အချင်းချင်း အမျက်အဏ္ဍိ တစ်စေ့မရှိ ချစ်သောမျက်စိဖြင့် ရှုကြရစေ၏။ ယခုရှိသော နောင်ဖြစ်လတ်အံ့သော မင်းကြီး၊ မင်းသား၊ အမတ်စသော သူခပ်သိမ်းလည်း ရစေသတည်း။ အရေးအရာ ယူပါစေသတည်း။ ယမမင်းစသော သက္ကဝါခပ်သိမ်းလည်း ရစေသတည်း။ အရအမိကို လိုသောသူကား အရအမိရစေ၏။ ကောင်းမှုကို လိုသောသူကား ကောင်းမှုကို ရစေ၏။ ငါလည်း ရမ္မက်ကြီးသော၊ မရောင့်ရဲတတ်သော၊ အမျက်ကြီးသော၊ သူတစ်ထူးကို ညှဉ်းဆဲတတ်သော၊ ပညာမရှိသော၊ မိုက်သော၊ ဝန်တိုသော၊ အပေးအကမ်းမရှိသော၊ သစ္စာမရှိသော၊ ပြက်တတ်သော၊ မေ့လျော့သော၊ အောက်မေ့တသကင်းသော မဖြစ်မှ၍ ရမ္မက်နည်းသော၊ ရောင့်ရဲလွယ်သော၊ အမျက်နည်းသော၊ သနားတတ်သော၊ ပညာရှိသော၊ အကြောင်းကိုသိတတ်သော၊ ဝန်မတိုသော၊ အပေးအကမ်းရှိသော၊ သစ္စာရှိသော၊ မပြက်တတ်သော၊ မေ့လျော့သော၊ အောက်မေ့တသရှိသော ဤသို့သော ကျေးဇူးတို့နှင့်ပြည့်စုံလျက် သံသရာ၌ကျင်လည်၍ မေတ္တေယျဘုရား မျက်မှောက်ကင်္ကာလျှင် မြတ်သောအကျွတ်တရား ရလိုသတည်း။

၁၃ ရာစု

သိင်္ဃသုသမီး

မြန်မာတိုင်းရင်းကျောက်စာများ

ပုံအမှတ် ၂၁၆

ရေးထိုးနှစ် ၆၂၈

ကော်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ ကင်္ကာ - မျက်မှောက်။
- ၂။ ကျေးဇူး - အကျိုး၊ ဂုဏ်။
- ၃။ ခပင်း - အားလုံး၊ ခပ်သိမ်း။

- ၄။ နမောဗုဒ္ဓဿ = ဘုရားအားရှိခိုးပါ၏။
- ၅။ နံကာလ = ဝါခေါင်လ။
- ၆။ ပိသျှက်နှစ် = ကဆုန်လ၏ စန်းယုဉ်နက္ခတ်ဖြစ်သော ဝိသာခါနက္ခတ်နှင့် စန်းယုဉ်သောနှစ်၊ ဆယ့်နှစ်နှစ်စက်ဝန်းတွင် ဒုတိယမြောက်နှစ်၏အမည်။
- ၇။ ပြက် = ပေါ့တန်သည်။ မုသားဆိုသည်။ မတည်ကြည်။
- ၈။ မောင်းမတော် = မင်းမိဖုရားတို့၏ ရံရွှေတော်။
- ၉။ မေတ္တေယျ = ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာတွင် ဂေါတမဘုရားနောက်ပွင့်မည့် အရိမေတ္တေယျဘုရား။
- ၁၀။ ရမ္မက် = တပ်မက်ခြင်း။ လောဘ။
- ၁၁။ သတင်းစင် = အကျင့်စင်ကြယ်သည်။
- ၁၂။ သံသရာ = အမန်တလဲလဲဖြစ်ခြင်း။
- ၁၃။ သိယံသု = ခြင်္သေ့ကဲ့သို့ရဲရင့်သူဟု အနက်ဆောင်သည့် ဘွဲ့အမည်။
- ၁၄။ သစ္စာ = အမှန်တရား။
- ၁၅။ အကျွတ်တရား = သံသရာမှလွတ်မြောက်စေသောတရား။
- ၁၆။ အတို့ = ကျွန်ုပ်တို့။
- ၁၇။ အမျက်အဤ = အမျက်ဒေါသ၊ မလိုမှန်းထားခြင်း၊ ရန်ငြိုး။
- ၁၈။ အရအမိ = လက်ငင်းအကျိုး။
- ၁၉။ အရေးအရာယူ = အရေးတယူပြုသည်။
- ၂၀။ အာနုဘော် = ဘုန်းတန်ခိုး၊ စွမ်းရည်။

သင်ခန်းစာဆိုလိုရင်း

- ❖ ပုဂံခေတ်စကားပြေအရေးအသား
- ❖ အလှူပြုချိန်၊ အလှူရည်ရွယ်ချက်၊ ပြုသောအလှူ၊ အမျှဝေဆုတောင်းတို့ဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ပုံ
- ❖ အလှူမှတ်တမ်းမှတစ်ဆင့်တွေ့ရသော သိယံသုသမီး၏ စိတ်နေသဘောထားတို့ဖြစ်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ သိယံသုသမီး၏ စိတ်နေသဘောထားကို ဖော်ထုတ်တင်ပြပါ။
- ၂။ သိယံသုသမီးစကားပြေတွင် အကြောင်းအရာကို မည်သို့စီစဉ်ရေးသားထားသနည်း။
- ၃။ ယခုခေတ်စကားလုံးများနှင့်မတူသော ပုဂံခေတ်စကားလုံးများကို လေ့လာတင်ပြပါ။
- ၄။ ပုဂံခေတ်ကျောက်စာစကားပြေအရေးအသားကို လေ့လာတင်ပြပါ။
- ၅။ သိယံသုသမီးစကားပြေကိုဖတ်ရှုပြီး သင့်စိတ်တွင်မည်သို့ဖြစ်ပေါ်ခဲ့စားရသည်ကို ရှင်းလင်းတင်ပြပါ။

ဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထု

ပတ္တမြားပြဿနာဖြင့်စုံစမ်းခန်း
(ကုန်းဘောင်ခေတ်)

ပတ္တမြားပြဿနာဖြင့်စုံစမ်းခန်း ကောက်နုတ်ချက်ကို မင်းပူးဆရာတော် ဦးဩဘာသရေးသော မဟောသမာ (မဟော်သမာ) ဇာတ်တော်မှ ထုတ်နုတ်သည်။

ဆရာတော်ဦးဩဘာသည် ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် စကားပြေအရေးအသား၌ ထင်ရှားသောဆရာတော် တစ်ပါး ဖြစ်သည်။ ဆရာတော်၏ ဇာတ်မှာ မင်းပူး(မင်းဘူး)မြို့အနီး ရပ်သာရွာဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ ဖွားမြင် သောနှစ်ကို အတိအကျမသိရသော်လည်း မြန်မာနှစ် ၁၁၂၀ ပြည့်နှစ်ခန့် (ခရစ်နှစ် ၁၇၅၈ ခုနှစ်ခန့်) ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။ ခမည်းတော်မှာ ချီသာမြို့ အသည်ကြီးဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။

ဆရာတော်သည် ငယ်စဉ်ကပင် မင်းပူးမြို့၊ လေသာကျောင်းဆရာတော်ထံတွင် စာပေပညာ လေ့လာ ဆည်းပူးခဲ့သည်။ ဆန်း၊ အလင်္ကာ၊ သဒ္ဒါ၊ နိတိ၊ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ အဖြာဖြာတို့ကို တတ်ကျွမ်းခဲ့သည်။ လေသာကျောင်းဆရာတော်၏ လက်ရင်းငယ်တပည့်ဟု အလွန်ထင်ရှားခဲ့သည်။ အသက် ၂၀ တွင် ရဟန်းပြု၍ ၄ ဝါ ၅ ဝါ အရတွင် မြန်မာနှစ် ၁၁၄၄ ခုနှစ်၊ ပြာသိုလ၌ လေသာကျောင်းဝါယကာဦးဝင်းသား မောင်ထောက်၏ တောင်းပန်ချက်အရ 'တေ၊ ဇ၊ သု၊ နေ၊ မ၊ ဘူ၊ စန်၊ နာ၊ ဝိ၊ ဝေ' ဟူသော ဇာတ်ကြီးဆယ်တွဲမှ စန္ဒကုမာရ ဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထုကို မြန်မာစကားပြေဖြင့် စတင်ရေးသားသည်။

ဆရာတော်သည် ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်တွဲအနက် သုဝဏ္ဏသာမဇာတ်နှင့် ဘူရိဒတ်ဇာတ်မှတစ်ပါး ကျန်ဇာတ်တော်ကြီးရှစ်တွဲကို ရေးသားခဲ့သည်။ ဆရာတော်၏ ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်ကြီးသည် နှောင်းလူတို့ စံထားရသော စကားပြေဖြစ်သည်။ အခြားဇာတ်တော်ကြီးများနှင့်မတူ ထူးခြားကောင်းမွန်၍ ဆရာတော်၏ လက်စွမ်းပြ ဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထုဟုပင် ဆိုထိုက်ပေသည်။ မြန်မာနှစ် ၁၁၄၆ ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလတွင် မိမိရေးသော ဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထုများအနက် အရှည်လျားဆုံးဖြစ်သော မဟောသမာဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထုကို ရေးသားပြုစုခဲ့သည်။ ဆရာတော်၏ စကားပြေအရေးအသားမှာ ပြေပြစ်ချောမွေ့၍ နှစ်လိုဖွယ်ရှိသည်။

ဆရာတော်သည် ဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထုများကို ရေးသားစီရင်တော်မူသည့် အချိန်များတွင်လည်း စာပေ သင်ကြားခြင်း၊ စာပေကြည့်ရှုခြင်း၊ စာပေပို့ချခြင်း အစရှိသည့် ကိစ္စကြီးငယ်တို့ကို မလှတ်လျော့စေခဲ့ပေ။ လေသာကျောင်းဆရာတော်ကြီး ယုံလွန်တော်မူလျှင် ဆရာတော်သည် လေသာကျောင်းတွင် ကျောင်းထိုင်၍ စာပေပို့ချခဲ့သည်။ ဆရာတော်သည် မြန်မာနှစ် ၁၁၆၀ ပြည့်နှစ်ခန့် ဝါတော် ၂၀ တွင် ယုံလွန်တော်မူသည်။

ပတ္တမြားပြဿနာဖြင့်စုံစမ်းခန်း ဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထုတွင် မဟောသမာမြေရှင်းရေးသော ပြဿနာများ အနက် ပတ္တမြားပြဿနာ မြေရှင်းပုံကို ဖော်ပြထားသည်။

ပတ္တမြားပြဿနာဖြင့်စုံစမ်းခန်း

ပတ္တမြားပြဿနာဟူသည်ကား ထိုဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီး၌ ဘုရားလောင်း ကုသမင်း မြစ်တော်မူသော အခါ သိကြားမင်း ပေးအပ်သောပတ္တမြားသည် ထီးနန်းလဲဖောက်သော်လည်း မပျောက်မပျက် အဆက်ဆက် မင်းတို့သုံးဆောင်ရာဖြစ်၍ ဝိဒေဟရာဇ်မင်းလက်ထက်တိုင်ရှိ၏။ ထိုပတ္တမြားသည် ကြီးထွားရာအပေါက် အကောက်ရှစ်ပါးရှိသည်ဖြစ်၍ ဝိဒေဟရာဇ်မင်းလက်ထက် အထက်က ကြီးဟောင်းပြတ်သဖြင့် ကြီးဟောင်း ကို နုတ်ပစ်၍ ကြီးသစ်တပ်ခြင်းငှာ မတတ်နိုင်ခြင်းကြောင့် ကြီးတပ်၍ မသုံးမဆောင်ရ ဖြစ်၏။ ဝိဒေဟရာဇ် မင်းကြီးသည် ထိုပတ္တမြားကို ပြဿနာပြု၍ မဟောသဓာသုခမိန်ကို စုံစမ်းလိုသောကြောင့် အရှေ့မဇ္ဈဂုံး ရွာသားတို့ ပညာရှိကြောင်းကို ငါကြားသိတော်မူသည်နှင့်အညီ ဤပတ္တမြား၌ ကြီးဟောင်းစကို နုတ်ပစ်၍ ကြီးသစ်တပ်ကြရမည်။ ကြီးသစ်မတပ်နိုင်လျှင် ရာဇဝတ်တစ်ထောင်သင့်စေဟု ရာဇသံနှင့်ပတ္တမြားကို ပါစီနယဝ မဇ္ဈဂုံးရွာသို့ ပို့စေ၏။ ရွာသူရွာသားအပေါင်းတို့သည် ထိုပတ္တမြား၌ ကြီးဟောင်းကို မည်သို့နုတ်ရမည်၊ ကြီး သစ်ကိုကား မည်သို့တပ်ရမည်ဟု မသိနိုင်ကြသဖြင့် ရှေးနည်းအတူ မဟောသဓာသုခမိန်ကိုပြု၍ မေးကြကုန်၏။

မဟောသဓာသုခမိန်သည် ထိုပတ္တမြားကိုမြင်လျှင် သင်တို့မစိုးရိမ်ကြလင့်၊ ပျားရည်သာ ဆောင်ယူ ကြစေဟုဆို၍ ပျားရည်ကို ဆောင်ယူစေပြီးသော် ပတ္တမြား၌ အပေါက်ဝနှစ်ဖက်ကို လိမ်းသုတ်ပြီးမှ နူးညံ့ သိမ်မွေ့လှစွာသော ကမ္မလာချည်ကို ကြီးကျစ်ပြီးလျှင် ထိုကမ္မလာကြီးစ၌ ပျားရည်ဖြင့်သုတ်၍ ကမ္မလာ ကြီးစကို ပတ္တမြားပေါက်ဝ ကြီးဟောင်းစတစ်ဖက်နှင့်တေ့လျက် စဉ်းငယ်သွင်း၍ ထားပြီးသော် ပတ္တမြားဝ တစ်ဖက်က ပုရွက်၊ ကျဉ်နီ၊ ပိုးရွများကို စားသောက်စေခြင်းငှာ ပုရွက်၊ ကျဉ်နီ၊ ပိုးရွများ တို့နေရာ လမ်းဝ၌ တေ့လျက် ပတ္တမြားကိုထား၏။ ထိုအခါ ပုရွက်၊ ကျဉ်နီ၊ ပိုးရွတို့သည် ပျားရည်အနံ့ဖြင့်ထွက်လာလျက် တစ်ဖက် သော ပတ္တမြားဝ၌ ကြီးဟောင်းစဆွေးဆွေးကို ထွေးရော၍ သုတ်ထားသော ပျားရည်ဓမ္မာဆော်နှိုးသဖြင့် ကြီးနှင့် ပျားကို ခြားနားမထင် သူအလျင်ငါ ဦးအောင်သာ ကိုက်ခဲသောက်စားကာ ပတ္တမြားတွင်းသို့ဝင်လျက် တစ်ဖက် က ကမ္မလာကြီးစသစ်ကို ကိုက်ဝင်၍ ဝင်ခဲ့သောအပေါက်ကို နောက်ဆုတ်ဆောင်ယူ ထွက်ကုန်၏။

ဤသို့ အကောက်ရှစ်ပါးနှင့် ပတ္တမြားမျက်မြတ်ကို ကြီးတပ်၍ ပြီးပြီးသော် မဟောသဓာသုခမိန်သည် "ရွာသားအပေါင်း ဤပတ္တမြား၌ ကြီးဟောင်းကိုနုတ်ပစ်၍ ကြီးသစ်တပ်ခြင်းသည် သူဌေးသားမဟောသဓာ ပညာဖြစ်သည်ဟု လျှောက်ထား၍ မင်းကြီးအား ဆက်လေတော့" ဟုဆို၏။ ရွာသူရွာသားအပေါင်းတို့လည်း ဘုရားလောင်းဆိုတိုင်းပင်လျှင် မင်းကြီးအားလျှောက်ထား၍ ပတ္တမြားကိုပို့ဆက်ကုန်၏။ ဝိဒေဟရာဇ် မင်းကြီးသည် ပတ္တမြား၌ ကြီးနုတ်၊ ကြီးသွင်းအခြင်းအရာ ပညာဂုဏ်သတ္တိကို ကြားသိရလျှင် အလွန်နှစ်သက် သဖြင့် သေနကအမတ်ကြီးကိုခေါ်၍ တိုင်ပင်မြဲတိုင်ပင်ပြန်၏။ သေနကအမတ်သုခမိန်လည်း "အရှင်မင်းကြီး ဤမျှဖြင့် မဆောင်ယူသင့်သေး၊ ပညာစမ်းရန် ရှိပါသေးသည်။ ငုံ့တော်မူပါဦးလော့" ဟု လျှောက်သဖြင့် မင်းကြီးငုံ့နေပြန်၍ တစ်ဖန် ပြဿနာတစ်နည်း စီရင်ပြန်၏။ ဤလည်း ဘုရားလောင်းအား ကောင်းချီးမင်္ဂလာ တစ်ကြိမ်ဖြစ်သတည်း။

၁၉ ရာစု

မင်းပူးဦးဩတာသ

စက်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ ကမ္မလာချည် - နူးညံ့သောသားပွေးချည်။
- ၂။ ခြားနားမထင် - ကွဲကွဲပြားပြားမသိ။
- ၃။ ငုံ - စောင့်မျှော်သည်။
- ၄။ စဉ်းငယ် - အနည်းငယ်။
- ၅။ ဆော်နှိုး - နှိုးဆော်သည်။ သွေးဆောင်သည်။
- ၆။ ဆက် - မြင့်မြတ်သူအားပေးသည်။
- ၇။ ထီးနန်းလဲဖောက် - မင်းအဆက်ဆက်ပြောင်းသည်။
- ၈။ ပါစီနယဝမဇ္ဈုံးရွာ - အရှေ့အရပ် မုယောစပါးစိုက်သော အလယ်ရွာ။
- ၉။ မဟောသစာ - ဘုရားလောင်းသုခမိန့် (မဟာ+ဩသဓ=ဆေးစွမ်းကောင်းပိုင်ရှင်၊ ဆေးတောင့် ကိုင်လျက်ဖွားမြင်လာသူ)။
- ၁၀။ မဇ္ဈုံးရွာ - အလယ်ရွာ (မဇ္ဈဂါမ)။
- ၁၁။ ရာဇဂဏ် - မင်းပေးသောအဖြစ်ဂဏ်၊ မင်းပြစ်မင်းဂဏ်။
- ၁၂။ ရာဇသံ - မင်းတစ်ပါးမှတစ်ပါးသို့ အကြောင်းကြားချက်။
- ၁၃။ ရမ္မက် - တပ်မက်ခြင်း။
- ၁၄။ လျှောက်ထား - မြင့်မြတ်သူအား ရိုသေစွာပြောကြားသည်။
- ၁၅။ သုခမိန့် - သိမ်မွေ့ထက်မြက်သော အသိအမြင်ရှိသူ၊ ပညာရှိ။
- ၁၆။ သုံးဆောင် - အသုံးပြုသည်။

သင်ခန်းစာဆိုလိုရင်း

- ❖ ကုန်းဘောင်ခေတ်စကားပြေအရေးအသား
- ❖ ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီးက မဟောသစာ၏ ပညာရှိပုံကိုစုံစမ်းလို၍ ပတ္တမြားပြဿနာဖြေရှင်းခိုင်းပုံ
- ❖ မဟောသစာသုခမိန့်က သူ၏ပညာဉာဏ်အစွမ်းဖြင့် အလွယ်တကူ ဖြေရှင်းနိုင်ပုံတို့ဖြစ်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီးတွင်ရှိသော ပတ္တမြားသည် မည်သို့သောပတ္တမြားဖြစ်သနည်း။ ထိုပတ္တမြား၌ မည်သည့် ပြဿနာ ပေါ်ပေါက်နေသနည်း။
- ၂။ ပတ္တမြားပြဿနာဖြေရှင်းပုံကို သာဓကဆောင်၍ မဟောသစာ၏ ပညာဉာဏ်ကြီးမားပုံကို ဆွေးနွေးပါ။
- ၃။ ပတ္တမြားပြဿနာဖြင့်စုံစမ်းခန်းမှ မင်းပူးဆရာတော်ဦးဩဘာသ၏ စကားပြေအရေးအသားကို လေ့လာတင်ပြပါ။
- ၄။ ပတ္တမြားပြဿနာဖြင့်စုံစမ်းခန်းမှ သရုပ်ဖော်အရေးအသားတို့ကို တင်ပြပါ။
- ၅။ ပတ္တမြားပြဿနာဖြင့်စုံစမ်းခန်းကို ဖတ်ရှုပြီး သင်၏စိတ်တွင် မည်သို့ဖြစ်ပေါ်ခံစားရသည်ကို ရေးသား တင်ပြပါ။

ဝတ္ထုတို

ဝဇီကိုင်
(ကိုလိုနီခေတ်)

ဝဇီကိုင် သည် ကုသ၏ ဝတ္ထုတိုတစ်ပုဒ် ဖြစ်သည်။
ဆရာကုသကို အဖ ရွာသူကြီး ဦးဖိုးရှိန်၊ အမိ ဒေါ်စိန်းရင် (ဒေါ်စိမ်းရင်)
တို့က သထုံမြို့နယ်၊ သိမ်ဆိပ်ရွာ၌ ၁၉၀၈ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၆ ရက်နေ့တွင်
မွေးဖွားသည်။ မွေးချင်းလေးယောက်အနက် ဒုတိယမြောက်သားဖြစ်ပြီး အမည်ရင်း
မှာ မောင်တိုးအောင်ဖြစ်သည်။

ငယ်စဉ်က မော်လမြိုင်မြို့၊ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသကျောင်းတွင် ပညာ
သင်ယူခဲ့သည်။ ၁၉၂၇ ခုနှစ်တွင် ဆယ်တန်းစာမေးပွဲအောင်ခဲ့ပြီး ဥပစာတန်းကို
၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် အောင်မြင်ခဲ့သည်။ သာဇိုးအောင်ဆုလည်းရခဲ့သည်။ ၁၉၃၀
ခုနှစ်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ဓမ္မာရုံတည်ဆောက်ရေး ရန်ပုံငွေပဒေသာကပွဲ၌ တုသဇာတ်ကပြရာတွင်
မောင်တိုးအောင်သည် ကုသမင်းအဖြစ် အောင်မြင်စွာကပြနိုင်ခဲ့သဖြင့် ရင်းနှီးသူများကသူ့အား 'ကုသ'
ဟုပင် ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ နောင် စာပေရေးသားရာတွင် ကလောင်အမည်ကို 'ကုသ' ဟုပင် ခံယူခဲ့သည်။
၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် မြန်မာစာပေဂုဏ်ထူးတန်း၊ ၁၉၃၅ ခုနှစ်တွင် မဟာဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူးတန်းတို့ကို အောင်မြင်ခဲ့
သည်။ မြန်မာစာပေဂုဏ်ထူးတန်း အောင်မြင်ပြီးသည်မှစ၍ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ မြန်မာစာဌာန၌ နည်းပြဆရာအဖြစ်
စတင်အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ မြန်မာစာဌာန၌ လက်ထောက်ကထိကအဖြစ်
လည်းကောင်း၊ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးကောလိပ်၌ မြန်မာစာကထိကအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ၁၉၅၃ ခုနှစ်
တွင် မော်လမြိုင်ဥပစာကောလိပ် ကျောင်းအုပ်ကြီးအဖြစ်လည်းကောင်း အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင်
ကောလိပ်နှင့် တက္ကသိုလ်အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာပညာလေ့လာရန် ဗြိတိန်နိုင်ငံသို့ သွားရောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၃
ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် အငြိမ်းစားယူခဲ့သည်။

၁၉၂၆ ခုနှစ်ကစ၍ မြန်မာ၊ အင်္ဂလိပ်သတင်းစာများ၊ မဂ္ဂဇင်း၊ ဂျာနယ်များတွင် စာပေများ စတင်
ရေးသားခဲ့သည်။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်မဂ္ဂဇင်း (၁၉၃၂ ခုနှစ်၊ ၁၉၃၃ ခုနှစ်) နှစ်ပတ်လည်စာစောင်
တို့တွင် စာတည်းအဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့သည်။ ဝန္တလောကမဂ္ဂဇင်းနှင့် တက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်မဂ္ဂဇင်းများတွင်
ကဗျာများ၊ ဟာသဝတ္ထုတိုများ၊ တဝသရုပ်ဖော်ဝတ္ထုတိုများ ရေးသားခဲ့သည်။

စစ်ပြီးခေတ်တွင် စာနယ်ဇင်းအသီးသီး၌ ဆောင်းပါး၊ ဝတ္ထုတို၊ ဝတ္ထုရှည်၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိနှင့် စာပေဆောင်းပါး
အများအပြား ရေးသားခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် အမဲလိုက်ဝတ္ထုများဖြစ်သည့် 'မုဆိုးကြီးကိုရဲ၏ မှတ်တမ်းများ' ကို
အစဉ်တစိုက် ရေးသားခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသုတေသနအသင်းအတွက် စတုဓမ္မသာရကိုးခန်းပျို့ကို တည်းဖြတ်
ပေးခဲ့သည်။ မွန်ပညာရှိ 'ထော်ခဲ' အကြောင်း မွန်စာပေများမှရှာဖွေ၍ မဂ္ဂဇင်းများတွင် ထုံပိုင်းထုံပိုင်း ရေးသား
ခဲ့ရာ နောင်တွင် 'ဒေါက်ခဲ' အမည်ဖြင့် လုံးချင်းစာအုပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

၁၉၇၆ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့၊ အင်းယားမြိုင်လမ်းနေအိမ်၌ ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။
ဝဇီကိုင်ဝတ္ထုတိုတွင် မန်ကျည်းပင်ရွာဘောလုံးပွဲကို ဟာသမြောက်စွာ သရုပ်ဖော်ထားသည်။ အချို့
ကောင်းအသုံးအနှုန်းများကို ပုံမှန်အတိုင်းမရေးဘဲ ရယ်မောပျော်ရွှင်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ဖန်တီးထားသည်။

ဝဇီရီ

အခါကား လွန်ခဲ့သော နေ့တုကျောင်းပိတ်စဉ် နေ့ကား စနေနေ့တည်း။ နေမင်းက အလွန်ပူ၊ ညည်းညူ ရတနန်း၊ စိတ်ဝမ်းမချမ်းသာစရာပင်တည်း။ ကျွန်တော်၏ရွာအနီး မန်ကျည်းပင်ရွာနေ မိတ်ဆွေ ဆယ်တိမ်ခေါင်း မောင်ဖိုးဘသည် ကျွန်တော့်ထံသို့ အရေးတကြီး ရောက်လာခဲ့လေ၏။ လာရခြင်းအကြောင်းမှာကား အခြား မဟုတ်။ ဘောလုံးပွဲတွင် 'ဝဇီရီ' လုပ်ရန် ပြောကြားလိုသောကြောင့်တည်း (ဝဇီရီဆိုသည်မှာ မန်ကျည်းပင် ရွာသုံးစကား။ ဝဇီ ခေါ် ပိပီကို ကိုင်မှုတ်ကာ ဘောလုံးပွဲတွင် ခိုင်မြဲလုပ်သူပင်တည်း။ ။ ဤကားအမှာ)။

မကြာမီ ကျွန်တော်သည် ကျောင်းတွင်ဝတ်လေ့ရှိသော ဘောလုံးကန်အင်္ကျီကျား၊ ခြေစိတ်ကျား နှင့် ဘောင်းဘီကိုဝတ်ပြီးသော် လှေလှော်အသင်းကုတ်အင်္ကျီစိမ်းကို အပေါ်ရုံ၍ အရန်သင့်စောင့်လျက်ရှိ သော လှည်းပေါ်သို့ တက်ခဲ့လေ၏။ ဖိုးဘသည် ဝိယာနံပါတ် တစ်တည်းဟူသော တံဖျာကိုကိုင်၍ ဝင့်ရာ နွားတို့သည် ရုန်းစပြုလေ၏။ ထို့နောက် ကြိမ်တံဖျာနှင့် ခပ်ဆတ်ဆတ်ရှိတ်၍ ငေါက်ရာ လှည်းသည် အလွန် လျင်မြန်လေ၏။ ဤကား ဝိယာနံပါတ် နှစ်နှင့်သုံးတည်း။ လှည်းသွားစဉ် ဖိုးဘက "ဟဲ့ ဝိုင်းကြီး ဘာ နှေးကန် နေရတာလဲ။ နန်းတော်သူလို လုပ်မနေနဲ့။ အခု ထိသွားမယ်။ အောင်မယ် ဟိုဘက်က နကျားကြီးကကော၊ ဘာ ဟန်လုပ်နေရတာလဲ။ လမ်းဘေးက နမြူမကလေးကို မြင်လို့လား။ ဒီလိုတော့ မလုပ်နဲ့။ ကြိုက်ရင်ကြိုက် တယ်ပြော၊ အခုဝယ်ပြီး အိမ်ခေါ်သွားပေးမယ်" ဟုဆိုကာ တံဖျာကို အထက်မြှောက်၍ အချက်ကျငေါက်ရာတွင် အလိုက်သိသောနွားတို့သည် ခြေကုန်သုတ်ကြလေ၏။ ရန်ကုန်မြို့တွင် မော်တော်ကားမှ ထွက်လေ့ရှိသော ဓာတ်ဆီအခိုးအနံ့ကို ချွံ့ရှိုက်နေကျဖြစ်ပေမည် ထိုစဉ်အခါဝယ် နွားချေးအနံ့ဖြင့်သာ တင်းတိမ်ရတော့၏။ တောရွာမှာ ဘယ်က ဓာတ်ဆီနံ့ ရပါမတုံး။ စဉ်းစားကြည့်ကြလေ။ သူ့အလိုက်အထိုက်နှင့်သာ ကျေနပ်ကြရ သည်ပင်တည်း။

မကြာမီ ဂေါဏမော်တော်ကားသည် ရပ်တန့်လေ၏။ မေးကြည့်ရာ မန်ကျည်းပင်ရွာသို့ ရောက်ပြီ ဖြစ်ကြောင်းသိရ၏။ တက္ကသိုလ်ကျောင်းမှ ဝဇီရီရောက်မည်ဟု ကြားသိရ၍ ဘယ်လိုအကောင်စားမျိုး လဲဟုသိရှိရန် လာ၍စောင့်နေကြသည်မှာ မနည်းလှပေ။ တက္ကသိုလ်ကဆို၍ မင်းသားဖြစ်မည်ဟု အထင် ရှိနေကြသေးသော လူအချို့တို့မှာ မျက်လွှာကိုအောက်ချ၍ မနီးမဝေးမှ ဂူးတုပ်ကာ ခစားနေကြ၏။ ထိုစဉ်ပင် ရွာလူကြီးနှင့် ကျေးရွာလူကြီးလေးဦးတို့သည် အနီးသို့ချဉ်းကာ "အရှင် ဒီကိုကြပါ။ အရန်သင့် ပွဲတော်များ ပြင်ဆင်ထားနှင့်ပါတယ်" ဟု မရဲတမဲကြည့်ကာ နားတော်လျှောက်ကြလေ၏။ ကျွန်တော်သည်ကား မျက်နှာထား ခပ်တည်တည်နှင့် ဂေါဏယာဉ်ပေါ်မှ ဆင်းသက်ခဲ့တော့၏။

ထမင်းပွဲမှာ အရန်သင့် ရှိနေနှင့်ပေပြီ။ ငါးခြောက်နှင့် ခရမ်းသီးဟင်း၊ သစ်တိုသီးအိုးစိမ်၊ ကန်စွန်း ရွက်ကြော်၊ ငါးသေတ္တာနှင့် ဘူးသီးဟင်းချိုတို့သည် မင်းသားပွဲတော်တည်ရန် ငုံ့လင့်၍နေကြတိ၏။ ရာဇကုမာရ လည်း ရာဇိန္ဒြေမှ မင့်ကွက်နိုင်တော့ဘဲ ခပ်ဆာဆာနှင့် အတွင်သားဟပ်ရာ ငိုက်ကားမှ တော်တော့၏။ မကြာ မကြာလည်း နန်းတော်သူထက် မသာသော်လည်း နန်းတော်သူထက်ပင် နုပျိုသော အဆင်းအရွယ်နှင့် ပြည့်စုံ

သည် မန်ကျည်းပင်သူကလေးတွေကို စောင်းဝဲကြည့်စွမ်း၊ ပွဲတော်တည်၍ ဝပြီ ဝိုက်ကားပြီဖြစ်၍ ဘောလုံးကွင်းသို့ သွားရန်သာလိုတော့သည်။ သူ့ဆန်စား ရဲမှပေါ့။

ရန်ကုန်မြို့ မြင်းပြိုင်ကွင်းမှ ဝင်းသန်း၊ ဝင်းစိန်တို့လောက်ပင် နာမည်မကျော်ကြားသော်လည်း မန်ကျည်းပင်ရွာတွင် အကောင်းဆုံးဟုပင် သမုတ်ခြင်းကိုခံရသော ကွတ်နီနာမ အဿလိမ္မာသည် ရောက်နှင့်နေပေပြီ။ မင်းသားလည်း လေးလံသောခန္ဓာကိုယ်ကို အနိုင်နိုင်ပင့်ထူကာ အဿတိုရ်ပေါ်သို့ တက်ပြီးလျှင် နောက်လိုက် နောက်ပါတို့ဖြင့်ထွက်ရာ နေ့လယ် ၁၂ နာရီခန့်တွင် ဘောလုံးကွင်းသို့ ရောက်ချေ၏။ နေ အလွန်ပူသနှင့်။

ဘယ်ကသတင်းကြားမှန်းမသိ၊ ဘောလုံးကွင်းတွင် လာရောက်စောင့်ဆိုင်းနေကြသူတို့မှာ ၅၀၀ ခန့် လောက်ရှိ၏။ လူပျို၊ အပျို၊ လူအိုနှင့် သားသည်အမေတို့မှာ အများပင်ဖြစ်၏။ ဘောလုံးကွင်းမှာ ဘီအေအေကလို မဟုတ်၊ ထူးဆန်းသဖြင့် မှတ်သားစရာ ကောင်းလှ၏။ အလျားနှင့်အနံ့မှာ ထပ်တူဖြစ်ရကား လေးထောင့်ပုံသဏ္ဍာန်ရှိ၏။ သို့သော် အထူးကျဉ်းလေသည်။ မျဉ်းကြောင်းဟူ၍ မရှိ။ ဘေးနှစ်ဖက်နှစ်ချက်တို့တွင် မိုးငယ်နှစ်ခုသာ ရှိလေတော့သည်။ ဘောလုံးမိုးထဲသို့ကျမှ ယူ၍မြှောက်ရလေသည်။ ကြုံမှ ကြုံတွေ့ရတတ်ပလေ။

မကြာမီ ဘောလုံးကစားသူများ ရောက်ပြီဖြစ်၍ ဝီစီမူတ်ရန်သာ လိုတော့သည်။ ဝီစီအဘယ်မှာနည်း။ ရှာ၍မရချေ။ သို့သော် ဝီစီအစား ဝါးကလတက်ငယ်နှင့် ခေါက်ရန်တုတ်တိုတစ်ချောင်းကို လာရောက်ပေးအပ်လေ၏။ တစ်ဖက်အသင်းမှာ အင်္ကျီဗလာ၊ ကျန်တစ်ဖက်မှာကား နတ္ထိ၊ သို့ရှိဘိလည်း တစ်ဖက်အသင်းက ထုံးကိုအရည်ဖျော်၍ ကိုယ်တွင်သုတ်ထားဘိ၏။ ဤကား ချွေတာရေး အစစ်ပင်တည်း။ မြို့သားတွေလို အင်္ကျီ၊ ဖိနပ်၊ ခြေဖိတ်ဝယ်ရ၍ စရိတ်ငွေ မကုန်ကျချေ။

ထိုစဉ်ပင်လျှင် အပေါက်စောင့်၊ ၂ တန်းလူ၊ ၃ တန်းလူ၊ ၅ တန်းလူ၊ လက်ဘော်၊ ရမ်းကား၊ ရှေ့လွန်၊ ပိန္နဲသီးစသော စကားထူးစကားဆန်းများကို ကြားရ၍မေးကြည့်ရာ ၅ တန်းလူမှာ ဖောဝါမ်၊ အပေါက်စောင့်မှာ ဂိုးသမား၊ ၂ တန်းလူမှာ ဖူးလ်ဘက်၊ ၃ တန်းလူမှာ ဟမ်ဘက်၊ လက်ဘော်မှာ သိသာပြီ၊ ရမ်းကားမှာ ဖောင်းလ်၊ ရှေ့လွန်မှာ အောက်ဆိုက်၊ ပိန္နဲသီးမှာ ပီနယ်လတီတို့နှင့်ညီကြောင်းများကို အံ့ဩဝမ်းမြောက်စွာ သိရ၏။ အံ့ဩခြင်းမှာကား သင့်လျော်စွာ ဘာသာပြန်ဆိုနိုင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်၏။ ဝမ်းမြောက်ခြင်း၌ နိုင်ငံခြားစကား အခေါ်အဝေါ်တို့ကို မြန်မာစာသက်သက်ဖြင့် မှန်ကန်ကျနစွာ ပြန်ဆိုနိုင်ကြောင်းကို ထင်ရှားသိသာသောကြောင့်တည်း။ ဘောလုံးကွင်း နံဘေးနှစ်ဖက်နှစ်ချက်တွင် မိုးငယ်ကလေးရှိနေရာ 'ကော်နာ' ကန်၍ မရသဖြင့် ၎င်းစကားကို မည်သို့ခေါ်ကြောင်း မသိရ။ သို့သော် ထောင့်ကန်ဟူသော စကားသည် အလွန်သင့်လျော်ပေမည်။ ပိန္နဲသီးမှာကား ပီနယ်လတီပင်တည်း။ ဂိုးအနီးတွင် ရမ်းကားသည်ဖြစ်စေ၊ ဘောလုံးကို လက်ဖြင့်ကိုင်သည်ဖြစ်စေ ဝီစီကိုင်က ပိန္နဲသီး ဝဂ လုံး အကွာနေရာလောက်က ဂိုးပေါက်သို့သွင်းရန် အခွင့်ပေးနိုင်လေသည်။ ဤကား မန်ကျည်းပင်သားတို့ ဥပဒေတည်း။ ပီနယ်လတီကို ဂိုးနီးကန်ဟုခေါ်ဆိုက သင့်ပေမည်။ ဤကား ကျွန်တော်ထင်မြင်ချက်တည်း။ သင့်လျော်ရာကို ကြံဆကြပါကုန်။